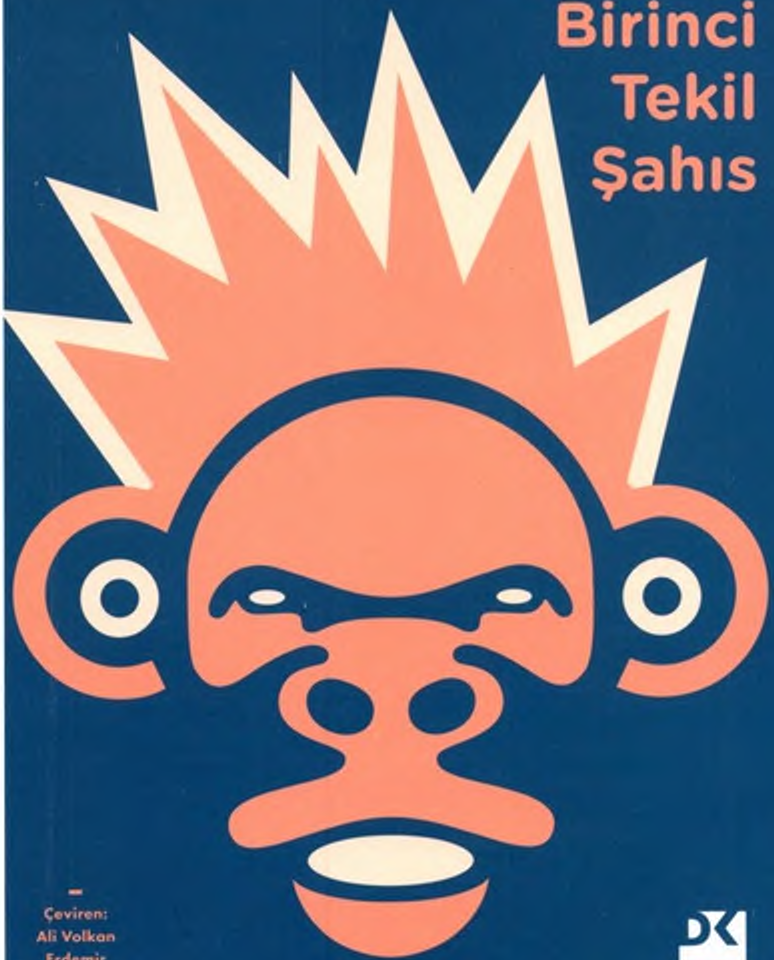
Birinci Tekil Şahıs

Çeviren:
Ali Volkan
Erdemir

DK

HARUKİ MURAKAMİ

Dünya Edebiyatı / Öykü

Belki de bir anlamda gerçek aşktı bu. Ya da gerçek yalnızlık...

Hepimiz öyle ya da böyle maske takarak yaşıyoruz. Bu vahşi dünyada maske takmadan yaşanamaz çünkü. Kötü ruhların maskesinin altında meleklerin gerçek yüzü, meleklerin maskesinin altında kötü ruhların gerçek yüzü vardır. Sadece biri olması mümkün değildir.

Birinci Tekil Şahıs'ta sıra dışı kahramanların sıra dışı öykülerini anlatıyor bize Haruki Murakami. Ölüm ve aşk üzerine şiirler yazan bir genç kız, kadınlara evet kadınlara âşık olan ve onların isimlerini çalan bir maymun, çok çirkin ama tuhaf bir çekim gücüne sahip bir kadın, uydurduğu bir yazıyla bir caz sanatçısının yeniden "doğmasını" hatta albüm yayınlamasını sağlayan bir genç adam...

Murakami'nin yazmak ve koşmak dışındaki üçüncü büyük aşkı beyzbol da var bu öykü seçkisinde.

Ve yazarın sizi gülümsetecek, şaşırtacak, beyzbol üzerine yazdığı muzip şiirler de...

tavsiye edilen satış fiyatı
₺40

ISBN 978-625-8036-22-0
Sertifika no: 44919
9 786258 036220
Doğan Kitap

Haruki Murakami, 1949'da Kyoto'da doğdu. Vaseda Üniversitesi'nde klasik drama eğitimi aldı. 21. yüzyıl edebiyatının en önemli isimlerinden olan Murakami'nin kitapları pek çok ödül aldı, tüm dünyada ellinin üzerinde dile çevrildi. Haruki Murakami'nin *Yaban Koyununun İzinde, Zemberekkuşu'nun Güncesi, İmkânsızın Şarkısı, Sınırın Güneyinde–Güneşin Batısında, Sahilde Kafka, Haşlanmış Harikalar Diyarı ve Dünyanın Sonu, 1Q84, Renksiz Tsukuru Tazaki'nin Hac Yılları, Koşmasaydım Yazamazdım, Uyku, Kadınsız Erkekler, Sputnik Sevgilim, Tuhaf Kütüphane, Karanlıktan Sonra, Fırın Saldırısı, Rüzgârın Şarkısını Dinle, Kumandanı Öldürmek, Doğum Günü Kızı, Mesleğim Yazarlık, Dans Dans Dans, Pinball 1973* ve *Sadece Müzik* isimli kitapları Doğan Kitap tarafından yayımlandı.

Birinci Tekil Şahıs

DOĞAN KİTAP TARAFINDAN YAYIMLANAN DİĞER KİTAPLARI

Sınırın Güneyinde, Güneşin Batısında
İmkânsızın Şarkısı
Yaban Koyununun İzinde
Sahilde Kafka
Zemberekkuşu'nun Güncesi
Haşlanmış Harikalar Diyarı ve Dünyanın Sonu
1Q84
Koşmasaydım Yazamazdım
Renksiz Tsukuru Tazaki'nin Hac Yılları
Uyku
Kadınsız Erkekler
Sputnik Sevgilim
Tuhaf Kütüphane
Karanlıktan Sonra
Fırın Saldırısı
Rüzgârın Şarkısını Dinle
Kumandanı Öldürmek
Doğum Günü Kızı
Mesleğim Yazarlık
Dans Dans Dans
Pinball 1973
Sadece Müzik

BİRİNCİ TEKİL ŞAHIS

Orijinal adı: Ichininshōtansū
© 2020 Haruki Murakami
İlk basımı Bungeishunju Ltd., Tokyo tarafından yapılmıştır.
Yazan: Haruki Murakami
Japonca aslından çeviren: Ali Volkan Erdemir
Yayına hazırlayan: Handan Akdemir

Türkçe yayın hakları: © Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.
Yayın hakları Curtis Brown Group Limited ile çalışan ICM Partners ("ICM") aracılığıyla alınmıştır.
1. baskı / Kasım 2021 / ISBN 978-625-8036-22-0
Sertifika no: 44919

Kapak tasarımı: Geray Gençer
Baskı: Ana Basın Yayın Gıda İnş. San. Tic. A.Ş.
Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. 2622 Sk.
Güven İş Merkezi, No: 6/13 Bağcılar - İSTANBUL
Tel: (212) 446 05 99
Sertifika no: 20699

Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.
19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3, Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL
Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16
www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Birinci Tekil Şahıs

Haruki Murakami

Çeviren: Ali Volkan Erdemir

Doğan Kitap

İçindekiler

Taştan Yastık 11
Krema 23
Charlie Parker Bossa Nova Çalıyor 39
With the Beatles 51
Yakult Swallows Şiir Seçkisi 83
Karnaval 99
Şinagavalı Maymunun İtirafı 121
Birinci Tekil Şahıs 141

Taştan Yastık

Size bir kadından söz edeceğim. Gerçi onun hakkında hiçbir şey bilmiyorum desem yeridir. Çünkü ne adını ne de yüzünü hatırlıyorum. Ve eminim o da benim adımı ve yüzümü çoktan unutmuştur.

Onunla tanıştığımda üniversite ikinci sınıf öğrencisiydim, henüz yirmi yaşında bile değildim; o ise yirmili yaşlarının ortalarındaydı. Aynı işyerinde yarı zamanlı çalışıyorduk. Ve anlık bir gelişmeyle bir gece birlikte olduk. Sonra mı? Bir daha birbirimizi hiç görmedik.

On dokuz yaşındayken hislerim hakkında neredeyse hiçbir şey bilmiyordum, doğal olarak başkalarının da neler hissettiğinden bihaberdim. Tamam; sevinç ve üzüntünün nasıl hisler olduğunun farkındaydım. Ama sevinç ve üzüntü arasındaki çeşitli hisleri, aralarındaki karşılıklı ilişkileri henüz düzgün bir şekilde ayıramıyordum. Ve bu durum karşısında fena halde huzursuz ve güçsüz hissediyordum.

Yine de size o kadınla yaşadıklarımı anlatmak istiyorum.

Onun hakkında bildiğim şey tanka[1] yazdığı ve bir tanka seçkisi kitabı olduğu. Kitap dediğim, tanka'ların basılı olduğu kâğıtların uçurtma ipi gibi bir şeyle birleştirildiği, sade bir kapağı olan son derece basit bir şeydi; kendi imkânlarıyla

1. Japon şiir türlerinden tanka klasik olarak 5/7/5/7/7 hece ölçüsü ile yazılır. Ancak Murakami bu öyküsünde serbest hece ölçüsü kullandığından çeviride de anlamı doğru vermek için serbest ölçü kullanımı yeğlenmiştir. (ç.n.)

kitap bastıranlarınki bile bu kadar kötü olmazdı. Ne var ki kitabın içinde yer alan tanka'lardan bazıları tuhaf şekilde aklımda kaldı. Yazdıklarının çoğu aşk ve ölüm üzerineydi. Sanki aşk ve ölüm arasındaki ayrımı reddediyordu.

Seninle ben
gerçekten çok mu uzağız
birbirimize?
Acaba Jüpiter'de
tren mi değiştirseydik?

Taştan yastığa
kulağımı dayadığımda
duyduğum şey
akan kanın sesinin
yokluğu, yokluğu.

"Şey, gelirken başka birinin adını söylesem, bu senin için sorun olur mu?" diye sormuştu. Yatakta, çırılçıplaktık.

"Yoo, sorun olmaz" dedim. Aslında emin değildim ama böyle bir şeyi sorun etmem diye düşünmüştüm. Yani söyleyeceği bir addı önünde sonunda. Bir adla ne değişirdi ki?

"Haykırırım belki."

"Bu biraz sorun olabilir" dedim hafif bir telaşla. Yaşadığım küçük, ahşap binanın duvarları eski zamanlardaki gofretler gibi ince ve derme çatmaydı çünkü. Gece yarısı olmuştu, bağırırsa yan dairedekiler duyabilirdi.

"Tamam, o zaman ağzımı havluyla kapatırım" dedi.

Banyodan en temiz ve düzgün havluyu seçip getirdim, yatağın başına koydum. "Oldu mu?"

Atın yeni gemini denemesi gibi havluyu birkaç kez ısırıp baktı. Sonra başını tamam anlamında salladı.

Yaşadığımız şey tümüyle kendiliğinden gelişmişti. Onu

özellikle arzulamış değildim, onun da beni özellikle arzuladığını sanmıyorum. Aynı işyerinde altı ay kadar birlikte çalışmıştık, yaptığımız işler birbirinden farklı olduğundan düzgün bir şekilde sohbet etme şansımız da pek olmamıştı.

O kış Yotsuya İstasyonu yakınındaki ucuz İtalyan restoranında bulaşık yıkıyor, aşçı yamaklığı yapıyordum, o ise restoran kısmında garsondu. Orada yarı zamanlı çalışanlar arasında onun dışındaki herkes öğrenciydi. Tavırlarındaki mesafe sanırım biraz da bu yüzdendi.

Aralık ayının ortasında işten ayrılmaya karar verdi, bunun üzerine bir gece restoranın kapanmasının ardından birkaç kişi yakındaki bir meyhaneye içmeye gittik. Veda partisi denecek kadar geniş kapsamlı bir şey değildi. Bir saat kadar hep birlikte bira içtik, basit mezelerden atıştırdık, havadan sudan sohbet ettik. Onun daha önce küçük bir emlak şirketi ve kitapçı gibi çeşitli yerlerde çalışmış olduğunu o zaman öğrendim. Çalıştığı yerlerdeki şefleri ya da işletme sahipleriyle anlaşamamış. Bu restoranda kimseyle tartışmamıştı ama maaşı çok düşük geliyormuş, bu kadarıyla yaşamını idame ettirmekte zorlanıyormuş, pek istemese de yeni bir iş aramaktan başka çaresi olmadığını söyledi.

Nasıl bir işte çalışmak istediğini sordu içimizden biri.

"Her iş olur" dedi parmağıyla burnunun ucunu kaşırken. (Burnunun yanında iki küçük ben, takımyıldız gibi sıralıydı.) "Ne de olsa büyük iş diye bir şey yoktur."

Ben o sıralar Asagaya'da yaşıyordum, onun eviyse Kaganey'deydi. Böyle olunca da dönerken Yotsuya İstasyonu'ndan birlikte Çuosen ekspres trenine bindik. Yan yana oturmuştuk. Saat on biri geçiyordu. Soğuk ve şiddetli rüzgârın estiği, insanı üşüten bir geceydi. Asagaya'ya yaklaştığımızda yerimden kalkıp trenden inmeye hazırlandığım sırada yüzüme baktı ve "Bu gece sende kalabilir miyim?" diye sordu kısık bir sesle.

"Olur da neden ki?"

"Koganey'e kadar daha çok var çünkü" dedi.

"Odam epey küçük ve çok da dağınık" dedim.

"Hiç önemli değil" dedi. Sonra montumun kolunu tuttu.

Küçük, köhne dairemde iki kutu bira içtik. Biraları acele etmeden içtikten sonra doğal bir şeymiş gibi gözümün önünde elbiselerini çıkarmaya başladı ve göz açıp kapayana dek çıplak kaldı. Sonra yatağa girdi. Ben de ardından soyunup yatağa girdim. Işığı kapatmıştım ama gaz sobasının alevi odayı aydınlatıyordu. Yatakta birbirimizin bedenini beceriksizce ısıtmaya çalıştık. Bir süre ikimiz de hiç konuşmadık. Birden çıplak kalınca ne konuşacağımı bilememiştim. Ama bedenlerimiz ağır ağır ısındıkça, sanki katılığımız da yumuşadı ve birbirimizin tenini hissetmeye başladık. Aramızda tuhaf bir yakınlık hissi oluşmuştu.

"Şey, *gelirken* başka birinin adını söylersem, bu senin için sorun olur mu?" diye işte o zaman sormuştu.

"Onu seviyor musun?" diye sordum istediği havluyu hazır ettikten sonra.

"Evet. Çok" dedi. "Çok ama çok seviyorum. Hiç aklımdan çıkmıyor. Ama o beni, benim onu sevdiğim kadar sevmiyor. Aslına bakarsan, onun bir sevgilisi var."

"Ama yine de onunla görüşüyor musun?"

"Evet. Beni arzuladığında çağırıyor" dedi. "Telefonla sipariş verir gibi."

Ne diyeceğimi bilemedim; sustum. Parmak ucuyla sırtımda birtakım işaretler çizdi bir süre. Belki de el yazısıyla bir şeyler yazıyordu.

"Yüzüm yavanmış ama vücudum müthişmiş."

Yüzünün yavan olduğunu düşünmemiştim ama güzel demek de pek olası değildi. Gerçi nasıl bir yüzü olduğunu şu an hiç hatırlamıyorum, detaylı bir portresini çiz deseniz çizemem.

"Ama çağırınca da gidiyorsun."

"Ee, seviyorum dedim ya, elimden ne gelir?" dedi çok doğal bir şey söyler gibi. "Ne derse desin, bazen bir erkeğin beni kollarıyla sarmasını istiyorum çünkü."

Bunun üzerine kısa bir süre düşündüm. Ama "bir erkeğin beni kollarıyla sarmasını istiyorum" diyen bir kadının somut olarak nasıl bir ruh halinde olduğunu o zaman anlamamıştım. (Düşünüyorum da şimdi de pek anlamış sayılmam.)

"Bir insanı sevmek sağlık sigortası kapsamına girmeyen bir ruh hastalığına yakalanmak gibidir" dedi duvar yazısı okur gibi sıradan bir ses tonuyla.

"Öyle demek" dedim ilgiyle.

"Sen de beni bir başkası olarak hayal edebilirsin" dedi. "Sevdiğin biri vardır herhalde?"

"Var."

"O zaman sen de *gelirken* o kişinin adını söyleyebilirsin. Benim için de sorun olmaz."

"Ama ben o kızın –onu seviyordum ama bazı koşullardan ötürü ilişkimizi ileri boyuta taşıyamamıştık– adını haykırmadım. Adı tam ağzımdan çıkacakken vazgeçtim. Şaşkın bir halde hiçbir şey demeden onun içine boşaldım. O sevdiği adamın adını haykıracakken havluyu hemen dişlerinin arasına tıkıştırmak zorunda kaldım. O sırada söylediği adın ne olduğunu hiç hatırlamıyorum. Öyle hemen akla gelmeyen ama sık da kullanılan bir addı. Her ne kadar sıkıcı bir ad olsa da o kadın için büyük bir anlam taşıyor olmalı diye düşündüğümü anımsıyorum. Demek bazen sadece bir ad bile insanı çok heyecanlandırabiliyordu.

Ertesi sabah erken saatte dersim vardı, ara sınavlar için mutlaka bir ödev teslim etmem gerekiyordu ama bu durumda atladım tabii (bu yüzden birkaç gün sonra pek çok sorun yaşadım ama bu başka bir hikâye). Öğlene doğru nihayet uyanabildik, su kaynatıp hazır kahve içtik, ekmek kızartıp yedik. Buz-

dolabında birkaç yumurta kalmıştı, onları haşladım, birlikte yedik. Gökyüzünde tek bir bulut yoktu, sabah ışığı göz kamaştırıyordu. Kendimi çok uyuşuk hissediyordum.

Üzerine tereyağı sürdüğü kızarmış ekmekten ısırırken üniversitede ne okuduğumu sordu. Edebiyat dedim.

Yazar mı olmak istiyorsun, diye sordu.

Öyle bir isteğim yok diye yanıtladım dürüstçe (sınıfta yazar olmak istediğini söyleyenlerin sayısı dağlar kadar çoktu). Bu cevabımdan sonra bana ilgisini tümüyle kaybettiğini hissettim. Baştan da pek o kadar ilgi göstermemişti gerçi.

Gündüz ışığında üzerine dişlerinin izinin çıktığı havluyu görmek tuhaf geldi. Artık ne kadar güçlü bir şekilde ısırdıysa! Gün ışığında gördüğüm vücudu da bir tür *uyumsuzluk* hissi uyandırıyordu. Gözümün önündeki bu cildi pek pürüzsüz olmayan, kemikleri sayılan, çelimsiz kadının, gece pencereden içeri süzülen kış ışığı altında kollarımda, o tutkulu sevinç seslerini çıkaran kadınla aynı kişi olduğuna inanmak zordu.

"Ben tanka yazıyorum" dedi damdan düşer gibi.

"Tanka?"

"Tanka nedir biliyorsun değil mi?"

"Elbette." Tanka'nın ne olduğunu dünyadan bihaber olan ben bile biliyordum. "Ama ilk kez tanka yazan biriyle karşılaşıyorum."

Keyifli bir şekilde güldü. "Bu dünyada tanka yazan insanlar da var."

"Böyle bir topluluğun içinde falan mısın yani?"

"Yok, değilim" dedi. Sonra hafifçe omuz silkti. "Tanka tek başına yazılan bir şeydir. Değil mi ama? Basketbol oynamak gibi değildir ya."

"Nasıl tanka'lar yazıyorsun?"

"Duymak ister misin?"

Başımı evet anlamında salladım.

"Gerçekten mi? Yoksa laf olsun diye mi diyorsun?"

Gerçekten duymak istiyordum. Daha birkaç saat önce kollarımda başka bir adamın adını haykıran bir kadının nasıl tanka'lar yazdığını cidden bilmek istiyordum.

Bir süre kararsız kaldıktan sonra konuştu; "Şimdi burada söylemeye utanırım. Hem daha sabah. Ama bir tanka kitabım var, gerçekten okumak istersen sana bir kopyasını yollarım. Adını ve adresini verirsen."

Bir not kâğıdına adımı ve adresimi yazıp verdim; bir kez okudu ve sonra kâğıdı dörde katlayıp paltosunun cebine koydu. Çok kullanılmış, soluk yeşil bir paltoydu. Yuvarlak yakasına zambak şeklinde, gümüş bir süs iğnesi takılıydı. Güney cephesindeki pencereden süzülen ışıkla süs iğnesinin pırıl pırıl parladığı kalmış aklımda. Çiçekleri pek ayırt edemeyen biri olsam da zambağı eskiden beri sevdiğim için bilirim.

"Kalmama izin verdiğin için teşekkür ederim. Koganey'e tek başına trenle dönmek istemedim işin aslı" dedi evden çıkarken. "Kadınlar arada bir yapar bunu."

O zaman tam olarak anlamıştım: Birbirimizi bir daha görmeyecektik. Sadece o gece tek başına Koganey'e trenle dönmek istememişti. Tek neden buydu.

Bir hafta sonra kitap postayla geldi. Açıkçası bana göndereceğinden ümidim yoktu. Benden ayrılıp Koganey'deki evine gider gitmez aklından tümüyle çıkacağımı (ya da en kısa zamanda beni unutacağını) düşünmüştüm. Kitabını bir zarfa koyup üzerine adımı ve adresimi yazıp pul yapıştıracağını, sonra onu postaya vereceğini –belki sırf bunun için postaneye bile gitmişti–, kısacası bu zahmete girişeceğini beklemiyordum. Bu nedenle sabah posta kutumda o zarfı görünce çok şaşırdım.

Tanka seçkisi kitabının adı *Taştan Yastık*'tı, yazar adı olarak da "Çiho" yazıyordu. Bu gerçek adı mıydı yoksa kullandı-

ğı mahlas mıydı, ondan emin değilim. Yarı zamanlı çalıştığımız yerde adını birkaç kez duymuştum ama bir türlü hatırlayamamıştım. Ama iş yerinde ona "Çiho" diye seslenilmediğinden eminim. Kahverengi ofis zarfında gönderen adı ve adresi yazmıyordu; içinde kart ya da mektup da yoktu. Beyaz uçurtma ipi gibi bir şeyle sayfaları tutturulmuş incecik bir tanka kitabı sessizce bekliyordu zarfın içinde. Teksir makinesinde çoğaltılmış gibi değildi; güzelce matbaada basılmıştı, kâğıt da kalın ve üst kalitedeydi. Sanırım basılan her bir sayfayı sırayla bir araya getirmiş, üzerine karton kâğıttan kapak eklemiş ve her birini iple özenle tutturup kitap haline getirmişti. Cilt masrafından tasarruf etmek için. Onun tek başına sessizce bu el işçiliğini yapışını gözümde canlandırmaya çalıştım (ama doğru düzgün bir şekilde hayal edemedim). İlk sayfaya damgayla 28 rakamı basılmıştı. Özel baskının 28. kitabıydı demek. Acaba hepsi kaç taneydi? Hiçbir yerinde fiyat belirtilmemişti. Belki zaten de yoktu.

O tanka kitabını hemen açıp okumadım. Bir süre masamın üzerinde öylece durdu, arada bir gözüm kapağına takılıyordu. Merak etmediğimden değil, birinin yazdığı tanka'ları okumak için –özellikle de o kişi bir hafta kadar önce bedenlerimizi birleştirdiğimiz biri olduğundan– yüreğimi hazırlamam gerektiğini hissetmiştim. Kendimce bir tür görgü kuralı. Kitabı o hafta sonu, akşamüzeri okumaya başladım. Pencere kenarına dayanıp kış akşamı ışığı altında okudum. Kitapta toplamda kırk iki tanka vardı. Her sayfada bir tanka. Çok değildi. Kitapta önsöz ve sonsöz kısmı olmadığı gibi basım tarihi de yoktu. Sadece beyaz kâğıt üzerine siyah mürekkeple basılmış tanka'lar vardı, kenar boşlukları da geniş tutulmuştu.

Elbette harika bir sanat eseriyle karşılaşmayı beklemiyordum. Daha önce de dediğim gibi, biraz kişisel meraktı benimkisi. Kulağımın dibinde, havluyu ısırarak başka bir yerlerde-

ki bir adamın adını haykıran bir kadın nasıl tanka'lar yazmıştı acaba? Ama o tanka seçkisini okudukça oradaki tanka'ların birkaçı çok ilgimi çekti ve onlarda kendimi buldum.

Tanka hakkında neredeyse hiçbir şey bilmiyordum (şimdi de pek bir şey bildiğimi söyleyemem). Bu yüzden de hangi tanka'nın harika olduğuna, hangisinin pek o kadar iyi olmadığına objektif bir şekilde karar veremem. Böylesi bir standarda uzak düştüğüm için de onun yazdığı tanka'ların birkaçı –somut olarak belirtirsem, sekiz tanesi– yüreğimin derinliklerine ulaşan, ne olduğunu bilmediğim bir şeye sahipti.

Mesela şu ikisi:

Şimdi bu anda
Bu an şimdiyse
Bu anı
Kaçınılmaz biçimde
Şimdi yapmalı

Dağ rüzgârı altında
sessizce
kopmuş bir kafa
ortancanın kökünde
Haziran'ın suyu

Çok tuhaftı; kitabın sayfalarını açıp orada büyük harflerle siyah mürekkeple basılmış tanka'ları gözümle takip edip sesli bir şekilde okuyunca, o kadının o gece gördüğüm bedeni gözümde en gerçek haliyle yeniden canlanıyordu. Ertesi gün sabah ışığı altında gördüğüm, bakınca hemen fark edilmeyecek görüntüsü değil, ay ışığı altında kollarımla sarmaladığım, parlak bir tene bürünmüş kadının bedeni. Güzel biçimli memeleri, küçük meme uçları, ince, siyah kasık tüyleri, şid-

detli biçimde kasılan cinsel organı. Orgazm olurken havluyu var gücüyle ısırmış, gözlerini kapatmış, kulağıma başka bir adamın adını defalarca, defalarca, sonu gelmeyecek gibi haykırmıştı. Artık hatırlamadığım, bir yerlerdeki o adamın son derece sıradan adını.

Bir daha asla
görüşmek yok diye
düşünürken
hiç olur mu görüşmemek
diye düşünmek

Görüşebilecek miyiz?
Yoksa öylece
bitecek mi her şey?
Işığa çekilirken
gölgelerde mi kalacağız seninle?

Tanka yazmaya devam edip etmediğini bilmiyorum tabii. Daha önce de demiştim, onun ne adını biliyorum ne de yüzünü hatırlıyorum. Anımsadığım tek şey kitap kapağında yer alan "Çiho" adı ve pencereden içeriye süzülen kışın beyaz ay ışığıyla parlayan savunmasız yumuşak bedeni, bir de burnunun yanında takımyıldız gibi sıralı küçük benleri.

Artık yaşamıyordur belki diye düşündüğüm de oldu. Hayatının bir noktasında yaşamına kendi eliyle son vermiş olabilir diye de düşündüm. Yazdığı tanka'ların çoğu –en azından bu tanka seçkisindekilerin çoğu– hiç kuşkusuz ölüm imgesinin peşinden gidiyordu çünkü. Bıçakla boynunu kesmek, bu onun ölüm yöntemi olabilirdi.

Öğleden sonra da
devam eden yağmurda ıslanan

o adsız balta
başını vuruyor
alacakaranlığın

Onun dünyanın herhangi bir yerinde hâlâ yaşıyor olmasını yürekten diliyorum. Yaşamaya devam etmesini ve hâlâ tanka yazıyor olmasını istiyorum. Neden istiyorum bunu acaba? Ne diye düşünüyorum ki tüm bunları? Bu dünyada onu ve beni birbirine bağlayan tek bir şey yok aslında. Bir caddede karşılaşsak ya da bir restoranda yan yana masalara otursak bile birbirimizin yüzünü ayırt etmek olasılığı (sanırım) hiç yokken hem de. Biz iki doğru çizginin kesişmesi gibi bir noktada bir anlığına buluştuk sonra kendi yollarımıza gitmek üzere ayrıldık.

O günün üzerinden çok zaman geçti. Çok tuhaf bir şey (belki pek o kadar tuhaf da değildir); göz açıp kapayana dek yaşlanıyor insan. Bedenlerimiz geri dönüşü olmayan şekilde anbean bozuluyor. Gözlerimizi kapayıp bir süre sonra tekrar açınca pek çok şeyin yok olup gittiğini anlıyoruz. Gece yarısı esen şiddetli rüzgâra kapılıp her şey –adı ister bilinsin ister bilinmesin– ardında tek bir iz bırakmadan uçup gidiyor. Geriye kalan tek şey belli belirsiz hatıralar sadece. Hayır, hatıraya da güvenilmez. O zaman bize gerçekten ne olduğunu kim net bir şekilde ifade edebilir ki?

Eğer şanslıysak bazı sözcükler bizimle birlikte kalır. Gece yarısı bir tepenin üzerine tırmanırlar, bedenlerinin şekline göre kazılmış küçük deliklere girer, kendilerini gizler, zaman rüzgârının esip geçmesini beklerler. Sonra nihayet sabah olur, şiddetli rüzgâr diner, yaşamaya devam eden sözcükler kendilerini göstermeye başlar. Sesleri kısıktır, çekingendirler, genelde çok anlama gelebilen ifadelerden başkasını kullanmazlar. Ancak böyle sabırlı sözcükleri oluşturmak ya da bulup geride kalmalarını sağlamak için kişi yüreğindekileri

koşulsuz bir şekilde ortaya koymalıdır. Öyle; boynumuzu kışın ay ışığının ışıldattığı taştan yastığa koymak zorundayız.

O kadının yazdığı tanka'ları benden başka hatırlayan, iyi kötü ezberinde tutabilmiş olan benden başka kimse var mıdır acaba? O uçurtma ipiyle bağlanmış ince, özel basım tanka kitabı artık herkes tarafından unutulmuştur, üzerindeki 28 rakamı dışında ondan geriye bir şey kalmamıştır; Jüpiter ile Satürn arasında bir yerde zifiri karanlık tarafından emilmiştir belki de. Hatta o kadının kendisi bile (şu an sağlıklı bir şekilde yaşıyor olsa dahi) gençken ürettiği o tanka'ları zar zor hatırlıyordur. Benim o tanka'ları şimdi bile hatırlıyor olmam belki de sadece onun o gece ısırdığı havludaki diş izlerinin hatırasıyla ilgili bir şeydir. Ve bunun hiç aklımdan çıkmamasının, o rengi solmuş kitabı arada sırada çekmeceden çıkarıp okumamın acaba ne anlamı ve değeri var, bunu ben de bilmiyorum. İnanın hiç bilmiyorum.

Ama her hâlükârda o sözcükler geride kalmayı başardı. Diğer sözcükler ve düşüncelerin hepsi toz olup kayboldu.

Başını koyduysan
taştan bir yastığa
ister sen kes at
ister bir başkası
dönersin sonunda toza

Krema

On sekiz yaşındayken başımdan geçen tuhaf bir olayı benden genç bir arkadaşıma anlatıyordum. Bunu ona neden anlattığımı hatırlamıyorum. Sohbet ederken konu kendiliğinden buraya gelmiş olmalı. On sekiz yaşımın üzerinden çok uzun zaman geçti. Neredeyse antik dönemde kalmış gibi. Üstelik o gün bu gündür bu anlattığım şey üzerine bir sonuca varabilmiş de değilim.

"Liseden mezun olmuştum. Henüz üniversiteye de gitmiyordum. Hani şu *ronin*[2] diye söz edilenlerdendim. Keyfim yerinde sayılırdı, ciddi bir problemim yoktu. İstersem özel bir üniversiteyi kolayca kazanabileceğimi biliyordum. Ama ebeveynim devlet üniversitesinde okumamı istiyordu ve ben kazanmamın imkânsız olduğunu bile bile sınava girdim, neticede öyle de oldu; sınavı kazanamadım. O zamanki devlet üniversitesi giriş sınavlarında matematik kısmı zorunluydu, benimse matematik işlemlerine hiç ama hiç ilgim yoktu. Bu yüzden de bütün bir yılı çeşitli bahaneler bularak boş boş geçirdim. Dershaneye gidip sınava hazırlanmak yerine kütüphaneye giderek kalın romanlar okudum. Bizimkiler orada üniversite sınavına hazırlandığımı düşünmüşlerdir herhalde. Aman, ne yapayım! Matematiğin temel prensiplerinin peşinden gitmek yerine Balzac'ın tüm romanlarını okumak çok daha zevkliydi."

2. Ronin'in sözcük anlamı efendisiz samuray olmakla birlikte Japonya'da üniversite sınavını ilk yıl kazanamayanlar için de kullanılır. (ç.n.)

O yılın ekim ayı başında bir piyano resitaline davet edildim. Davetiyeyi gönderen benden bir sınıf altta okuyan bir kızdı; aynı öğretmenden piyano dersi almıştık. Bir keresinde Mozart'ın dört el için bestelediği bir eseri birlikte çalmıştık. Ama ben on altı yaşındayken piyano dersi almayı bıraktım ve sonrasında o kızla bir daha hiç karşılaşmadık. Şimdi birdenbire neden bana bu davetiyeyi göndermişti ki? Benden hoşlanıyor muydu acaba? Yok canım, daha neler. Güzel olmasına güzel bir kızdı ama hiç benim tipim değildi, her zaman moda kıyafetler giyerdi ve pahalı bir kız kolejinde okuyordu. Nasıl düşünürsem düşüneyim benim gibi hemen fark edilmeyen, sıradan birine ilgi duyacak türde biri değildi.

O eseri birlikte çalarken ne zaman hata yapsam yüzünü ekşitirdi. Piyanoda benden çok daha iyiydi, dahası ben kendimi çok kasıyordum ve yan yana oturup çalınca da sıklıkla hata yapıyordum. Ender olsa da birkaç kez dirseğim ona çarpmıştı. O kadar zor bir eser değildi, üstelik ben daha kolay olan kısmı üstlenmiştim! Her hata yapışımda yüzünde "Ee, yetti ama" der gibi bir ifade beliriyordu. Alçak bir sesle –ama net duyulur düzeydeydi– *cık cık* da yapmıştı. O sesi hâlâ hatırlıyorum. Piyanoyu bırakmamın nedenlerinden biri o ses olabilir.

Her neyse, aramızdaki ilişki ikimizin şans eseri aynı piyano kursuna giden iki öğrenci olmasından başka bir şey değildi. Kursta yüz yüze gelince selamlaşıyorduk ama içten ve özel bir sohbet ettiğimizi hiç hatırlamıyorum. Bu yüzden de birdenbire bir resital (solo değil, üç kişiyle verilen bir resital) için bana davetiye göndermiş olması benim için sürpriz olmuştu. O yaşımda o kadar çok boş vaktim vardı ki katılacağımı bildirdim. Ayrıca neden şimdi böyle birdenbire beni kendi piyano resitaline davet ettiğini de –eğer bir nedeni varsa tabii– öğrenmek istiyordum, gitme sebeplerimden biri de buydu. O, ben çalmayı bıraktıktan sonra da devam etmiş ve

kendini çok geliştirmişti; belki de bana ne kadar iyi çaldığını göstermek istiyordu. Ya da bana özel bir şey anlatmak istiyordu. Kısacası merak denilen şey nasıl kullanılır, başımı oraya buraya çarpa çarpa öğrenme yolundaydım daha.

Resital salonu, Kobe'deki bir dağın tepesinde olacaktı. Hankyu hattı X istasyonunda inip, sonra otobüsle bol dönemeçli sarp bir tepeye tırmanmak gerekiyordu. Dağın tepesindeki otobüs durağında indikten sonra biraz yürüyünce bir finans şirketine ait küçük bir konser salonu vardı, resital işte orada yapılacaktı. Bir dağın tepesi gibi elverişsiz bir yerde –sakin ve lüks bir semtti burası– bir konser salonu olduğunu ilk kez duyuyordum; elbette dünyada bilmediğim daha pek çok şey vardı.

Davet edilmiştim, bir şey götürmezsem ayıp olurdu. İstasyonun önündeki çiçekçide duruma uygun düşecek bir demet çiçek yaptırdım, tam o sırada otobüs geldi. Serin ve bulutlu bir pazar öğleden sonrasıydı. Gökyüzü kalın, gri bulutlarla kaplanmıştı; her an soğuk yağmur indirecek gibiydi. Hiç rüzgâr esmiyordu. İnce, desensiz bir kazağın üzerine maviyle karışık gri, balıksırtı ceket giymiş, kanvas çantamı yanıma almıştım. Ceketim yeniydi ama çantam kullanmaktan iyice aşınmıştı. Bir elimde şeffaf kâğıda sarılmış, kırmızı çiçek demeti vardı. Bu halim otobüstekilerin dikkatini çekmiş, meraklı gözler üzerime çevrilmişti. Ya da ben öyle zannetmiş olabilirim. Yanaklarım kızardı. O günlerde olur olmaz şeye kızarırdı yanaklarım. Ve kızarıklık uzun bir süre de geçmezdi.

Neden buradayım, diye sordum kendime, koltukta oturmuş elimle sıcak yanaklarımı serinletmeye çalışırken. İllaki görüşmek istediğim bir kız değildi; illaki dinlemek istediğim bir piyano resitali de değildi ama ben yine de cep harçlığımla bir demet çiçek almış, her an yağmur yağabilecek bir öğleden sonra, kasım ayının bir pazar günü kalkıp bu dağ başına gel-

miştim. Davetiyeye cevap için yazdığım kartpostalı gönderirken aklım başımda değildi belli ki.

Dağın yukarı kısımlarına doğru yol alırken otobüsteki yolcuların sayısı giderek azalmış, ineceğim durağa geldiğimizdeyse içeride bir tek şoför ve ben kalmıştık. Otobüsten indim, davetiyede belirtildiği gibi yavaş yavaş tepe yolundan yürümeye başladım. Her dönemeçte liman manzarası bir görünüp bir kayboluyordu. Limanda bir sürü vinç vardı. Gökyüzü bulutlu olduğundan denizin üzeri kurşun rengiyle kaplanmışçasına koyu bir renge bürünmüştü. Vinçlerin gökyüzüne doğru yükselen çıkıntıları, deniz dibinden çıkıp gelen çirkin balıkların duyargalarını andırıyordu.

Tepeye doğru çıktıkça daha geniş ve lüks evler belirmeye başladı. Çevresi büyük taş duvarlarla çevrili, büyük giriş kapıları olan, iki otomobil garajı bulunan evler. Açelyalar son derece bakımlıydı. Yakında bir yerlerden iri bir köpeğin havlama sesi geliyordu. Köpek üç kez güçlü bir şekilde havladı, sonra birisi tarafından susması emredilmiş gibi sesi kesiliverdi. Davetiyede yazılı bina numarası ve basit haritayı dikkate alarak tepeye doğru tırmanmaya devam ettim; yürüdükçe içimde uğursuz bir his de büyümeye başlamıştı. Bir tuhaflık vardı; her şeyden önce etraf fazlasıyla tenhaydı. Otobüsten inip yürümeye başladığımdan beri tek bir kişiye bile rastlamamıştım. Yanımdan iki araba geçmişti ama ikisi de tepeden aşağıya doğru inen özel araçlardı. Eğer bu çevrede bir resital verilecekse etrafta biraz daha hareket olması gerekirdi. Ama etraf ıssızdı; her yer derin bir sessizliğe gömülüydü. Sanki başımın üzerindeki kalın bulutlar tüm sesi emmişti.

Acaba bir şeyi yanlış mı anlamıştım?

Montumun cebinden davetiyeyi çıkardım, yer, gün ve saati teyit ettim. Yanlış okumuş olabilirdim. Ama dikkatlice okuyunca bir hata yapmadığımı anladım. Caddenin adı, otobüs

numarası, gün ve saat uyuyordu. Kendimi sakinleştirmek için derin bir nefes aldım sonra yürümeye devam ettim. Konser salonuna gitmeliydim.

Nihayet varmaya çalıştığım binaya ulaştım. Ancak binanın girişindeki iki yana doğru açılan büyük demir kapı sımsıkı kapalıydı. Demir kapının üzerine iri bir zincir dolanarak sarılmış, zincirin üzerine de büyük bir asma kilit takılıydı. Etrafta insandan eser yoktu. Demirlerin arasından bakınca ortalama büyüklükte bir otopark yeri görülüyordu ama tek bir araba bile park etmiş değildi. Kaldırım taşlarının arasından yeşil çimenler boy göstermişti, bu haliyle de otopark uzun süredir kullanılmamış izlenimi veriyordu. Buna rağmen kapının üzerindeki büyük ad tabelası, o yerin kuşkusuz benim aradığım konser salonu olduğunu işaret ediyordu.

Kapının yanındaki diyafonun düğmesine bastım ama kimse çıkmadı. Biraz bekleyip tekrar bastım, yine cevap gelmedi. Kol saatime baktım. Resitalin başlamasına on beş dakika kalmıştı ama kapı açılacak gibi görünmüyordu. Demir kapının boyası dökülmüş kısımları paslanmaya yüz tutmuştu. Aklıma yapacak başka bir şey gelmediğinden bir kez daha, bu sefer parmağımı daha uzun tutarak düğmeye bastım. Cevap aynıydı: Derin bir sessizlik.

Ne yapacağımı bilemediğimden ağır kapıya dayanarak on dakika kadar bekledim. O arada belki birileri ortaya çıkar diye zayıf bir ümit vardı içimde. Ne var ki kimse görünmedi. Ne kapının iç tarafında ne de dışında bir kıpırtı oldu. Ne rüzgâr vardı ne kuş sesi ne de bir köpek havlaması. Başımın üzeri gri bulutlarla kaplıydı hâlâ.

Nihayet vazgeçtim (vazgeçmekten başka ne yapabilirdim ki?), geldiğim yoldan ağır adımlarla dönmeye başladım. Az önce indiğim otobüs durağına yöneldim. Neler olduğu hakkında en ufak bir fikrim yoktu. Ama kesin olan tek şey o gün orada bir piyano resitalinin olmadığıydı. Elimde kırmızı çi-

çek demetiyle eve dönmekten başka yapacak bir şey yoktu. Annem mutlaka bu kırmızı çiçek demeti de nereden çıktı, diye soracaktı. Gelişigüzel bir cevap verip geçerdim. Belki de tren istasyonundaki çöp kutusuna atardım ama öylece kaldırıp atamayacağım kadar pahalı bir şeydi – tabii ki benim için.

Tepenin biraz aşağısında, yolun dağ tarafında küçük bir park vardı. Genişliği aşağı yukarı lüks bir müstakil evinki kadardı. Parkın bittiği yerde kayalıklar doğal bir duvar oluşturmuştu. Park diyorum ama aslında buraya park demeye de bin şahit isterdi; içinde ne su içilecek bir çeşme vardı ne de çocuklar için oyuncaklar. Olan tek şey, parkın tam ortasına kondurulmuş, çatısı olan küçük bir çardaktı. Kafes örgülü duvarları yanlara doğru eğilmiş, üzerleri sarmaşıkla kaplanmıştı. Çardağın etrafını çalılar bürümüştü, zeminse kare, düz taş döşeliydi. Buraya neden böyle bir park yapıldığına anlam verememiştim, ama gördüğüm kadarıyla düzenli bakımı yapılıyordu; ağaç ve çiçekler güzelce budanmış gibiydi, çimler biçilmişti ve etrafta tek bir çöp kırıntısı bile yoktu. Demin tepeye çıkarken böyle bir parkın olduğunu fark etmeden geçip gitmiştim.

Biraz rahatlamak için parka girdim, çardak duvarına dayalı banka oturdum. Biraz bekleyip neler olacağına bakacaktım (belki de birden etrafta insanlar belirmeye başlayacaktı) ama oturunca ne kadar çok yorulduğumu anladım. Tuhaf bir yorgunluktu bu; sanki uzun zamandır birikmiş birikmiş de ben birdenbire fark etmiştim. Çardaktan liman net bir şekilde görülüyordu. Rıhtıma büyük konteynır gemileri demir atmıştı. Dağın yukarısından aşağıya doğru bakınca rıhtımda üst üste yığılmış dikdörtgen metal konteynırlar, masa üzerindeki bozuk para ya da raptiye koyulan küçük kutular gibi görünüyordu.

Bir süre sonra uzaktan gelen bir insan sesi duydum. Doğal

bir ses değildi, megafondan geliyordu. Ne dendiği tam anlaşılmıyordu ama birisi cümleleri tek tek ve net bir şekilde söylüyor, özenle, tamamen hissiz bir şekilde konuşuyordu. Sanki çok önemli bir olayı mümkün olduğunca sübjektif bir şekilde aktarıyor gibiydi. Belki de bana (sadece bana) yönelik kişisel bir mesaj olabilirdi bu. Birisi nerede yanlış yaptığımı, neyi gözden kaçırdığımı anlatmak için özellikle gelmişti. Tabii ki böyle bir şey mümkün değildi ama o zaman öyle olduğunu düşünmüştüm. Söylenenlere kulak verdim. Ses giderek yükseldi, daha rahat işitilir hale geldi. Muhtemelen bir arabanın üzerine bir megafon konmuştu ve araba tepe yolundan yavaş yavaş çıkıyordu (kesinlikle acele etmeden). Nihayet bu anonsun Hıristiyanlığın mesajını yayan bir arabadan geldiğini anladım.

"Herkes bir gün ölecek" diyordu konuşan kişi sakin, düz bir tonlamayla. "Her insan mutlaka ölümle karşılaşacak. Bu dünyada hiç kimse ölümsüz değildir. Ve öldükten sonra hiç kimse yargılanmaktan kaçamayacak. Her insan öldükten sonra işlediği günahların cezasını en şiddetli şekilde çekecek."

Bankta oturmaya devam ederek bu sözleri dinledim. Bu ıssız dağ başında, böyle bir yerleşim bölgesinde Hıristiyan misyonerliği yapılması ne tuhaftı. Burada yaşayanlar birkaç arabası olan varlıklı insanlardı. Muhtemelen hiçbiri işlediği günahlar için kurtuluş beklentisinde değildi. Ya da öyle miydiler? Maddi gelir ve statünün, günah ve kurtuluşla bir ilgisi var mıydı ki?

"Ama kurtuluşu Yüce İsa'da bulan, işlediği günahlar için pişmanlık duyanlar affedilir. Bu kişiler cehennem ateşinden kurtulabilir. Gelin, Tanrı'ya inanın. Ancak Tanrı'ya inananlar ölümden sonraki yaşamda kurtuluşa erebilir ve sonsuz yaşamı elde edebilir."

Hıristiyanlığa davet anonsu yaparak giden arabanın önümden geçmesini, o sırada ölümden sonraki yargılanmay-

la ilgili olarak daha detaylı bir şeyler duyabilmeyi bekledim. Güçlü bir şekilde, net bir sesle söylenen cümleler –bunlar ne olursa olsun– duymak istemiştim sanırım. Ama araba görünmedi. Megafon sesinin bana doğru yaklaştığını düşünmüştüm ancak bir noktadan sonra aniden yine kısık ve belirsiz bir sese dönüştü, bir süre sonra da artık işitilmez oldu. Bir dönemeçten, buraya çıkmayan bir başka yola kıvrılıp gitmiş olmalıydı. Araba görünmeden kaybolup gidince bütün dünya beni terk etmiş gibi hissettim.

O kız tarafından bana oyun oynanmış olabileceği geldi aklıma, birdenbire. –Buna sezgi mi demeliydim?– Bir nedenle – ne tür bir neden olduğuna karar veremiyordum– bana yanlış bilgi vermiş, pazar öğleden sonra beni bu dağ başına kadar getirtmişti. Bana karşı bir kini ya da nefreti mi vardı ki? Ya da belki de nedensiz bir biçimde sadece tahammül edemiyor, bana karşı bir antipati duyuyordu. Bu yüzden de aslında olmayan bir resitalin davetiyesini göndermiş ve benim aldanmamı (ya da komik halimi zihninde canlandırmış olabilir) bir yerlerden keyif alarak seyrediyor da olabilirdi.

İyi de bir insan bunca detaylı planlanmış bir eziyeti bir diğerine, salt kötü niyetten yapar mıydı? Sırf o davetiyeyi bastırmak bile başlı başına zahmetli bir şeydi. Ben onun nefretini kazanacak bir şey yapmamıştım ki. Gerçi insanın hiç farkında olmadan bir başkasının duygularını incittiği, gururunu kırdığı, ona kötü zamanlar yaşattığı da olmuyor değildi hani. İstemeden neden olmuş olabileceğim nefret ve yanlış anlama olasılıkları üzerine düşündüm. Ama aklıma gelenlerin hiçbiri ikna edici değildi. Bu duygu labirentinin koridorları arasında dolaşırken ikna edici bir şey bulamadım, *yol işaretlerini* göremez olmuştum artık. Düzgün nefes alıp veremiyordum!

O zamanlar yılda bir iki kez başıma geliyordu bu durum.

Aşırı stresten dolayı hızlı ve sık nefes alıyordum. Canımı sıkan bir şey yaşanıyor, bunun neticesinde soluk borum tıkanmış gibi oluyor, ciğerlerime düzgün şekilde hava doldurmayı başaramıyordum. Sanki şiddetli bir akıntıya kapılmış da boğulacakmışım gibi bir panik hissi başlıyor, bedenimi istediğim gibi hareket ettiremez oluyordum. Böyle zamanlarda olduğum yerde çömelip bedenimin normal çalışma ritmine dönmesini beklemekten başka yapacak bir şey olmuyordu. Yaşım ilerledikçe bu panik atak hissi ortadan kalkmıştı ama (bu arada yanaklarımın kızarması da yok olmuştu) ergenlik çağlarımda böyle bir sorun yaşıyordum.

Çardağa dayalı bankta iki gözümü sımsıkı kapattım, öne doğru eğildim ve bu tıkanmanın geçmesini bekledim. Beş dakika falan geçmiş olmalı ya da on dakika. Zamanın geçişini de tam olarak algılayamıyordum. O süre içinde karanlıkta bir görünüp bir kaybolan tuhaf şekilleri izlemeye, yavaşça sayı sayarak nefesimi düzenlemeye çalıştım. Kalbim, göğüs kafesimin içinde tedirgin bir farenin koşusundaki gibi pat pat diye düzensiz sesler çıkarıyordu.

Bir anda (bilincimi saymaya odaklandığımdan fark etmem zaman almıştı) önümde biri olduğunu hissettim. O kişinin bakışlarını bana sabitlediğini hissediyordum. Gözlerimi dikkatli bir şekilde, yavaşça açtım, başımı hafifçe kaldırdım. Kalbim düzensiz ve gürültülü bir şekilde atmaya devam ediyordu.

Çardağın diğer tarafındaki banka yaşlı bir adam oturmuş, gözlerini dikmiş bana bakıyordu. Ergenlik çağlarındaki biri için yaşlı birinin yaşını tahmin edip tutturmak kolay değildir; gençlere tüm yaşlılar aynı görünür, hepsi yaşlıdır işte. Altmış ya da yetmiş yaşında olmaları arasında bir fark yoktur. Onlar gençlerden farklıdır: Artık genç değildirler. Fark budur. O yaşlı adam zayıf biriydi, üzerinde mavim-

si gri yünlü bir hırka vardı. Kahverengi, fitilli kadife pantolon giymişti, ayaklarında da koyu mavi spor ayakkabı vardı. Belli ki hepsi de bir zamanlar yeni olan giysileri ve ayakkabısı uzun yıllar boyu kullanılmaktan yıpranmıştı. Ama kesinlikle pejmürde bir görüntüsü yoktu adamın. Beyaz saçları kalın ve sert telliydi. Kulaklarının üzerindeki birkaç küçük tüy yumağı, banyo yapan kuşların kanatları gibi dikelmişti. Gözlük takmıyordu. Ne kadar süredir olduğunu tam bilmiyordum ama bir süredir beni izlediğinin farkındaydım. Sezmiştim daha doğrusu.

"İyi misin?" diye soracağını düşündüm. Acı çeker gibi görünüyor olmalıydım (çünkü gerçekten de acı çeker gibi bir durumdaydım). O yaşlı adamı görünce aklıma ilk gelen bu olmuştu. Ancak sandığımın aksine ne bir şey dedi ne de bir şey sordu; sadece sımsıkı sarılmış şemsiyesini bir baston gibi iki eliyle tutmaya devam etti. Amber rengi ahşap sapı olan sağlam bir şemsiyeydi bu ve her an bir silaha dönüşebilecek gibi duruyordu. Sanırım bu yakınlarda oturan biriydi. Elinde şemsiyeden başka bir şey yoktu.

Oturduğum yerde soluk alıp verişlerimi düzene koydum, o sırada yaşlı adam bir şey demeden beni izliyordu. Bakışları bana kilitlenmiş, hiç kımıldamıyordu. Rahatsız hissettim (birinin evinin bahçesine izinsiz girdiğin zamandaki his gibi), mümkün olsa bir saniye daha geçirmeden o banktan kalkıp otobüs durağına yürürdüm. Ne var ki yerimden kalkamadım. Bir süre öylece durdum. Derken yaşlı adam birden konuştu.

"Pek çok merkezi olan bir çember."

Başımı kaldırıp yüzüne baktım. Gözlerimiz karşılaştı. Alnı tuhaf bir biçimde geniş, burnu sivriydi. Tıpkı bir kuşun gagası gibi sipsivriydi burnu. Dediği karşısında bir şey söylemedim ama o aynı şeyi dingin bir ses tonuyla tekrarladı. "Pek çok merkezi olan bir çember."

Ne demek istediği hakkında en ufak bir fikrim yoktu. Bir

an için acaba dedim, bu adam az önceki Hıristiyanlığın mesajını yaymaya çalışan o arabadaki kişi mi? Arabayı park edip mola mı vermişti yoksa? Yok, öyle değildi. Sesi çok farklıydı. Megafondaki ses genç bir erkeğe aitti. Belki de bir kaset kaydıydı.

"Çember mi?" diye sordum ister istemez. Karşımdaki benden yaşlı biriydi, bir karşılık vermezsem ayıp olurdu.

"Pek çok merkezi olan. Hatta, bazen sayısız merkezi olan, üstelik çevresi de olmayan bir çember" dedi yaşlı adam, konuşurken alnındaki kırışıklar derinleşiyordu. "Böyle bir çemberi zihninde canlandırabilir misin?"

Henüz tam anlamıyla kendime gelmiş değildim, ama nezaket gereği düşündüm dediğini. *Pek çok merkezi olan, çevresi olmayan bir çember.* Hayır, zihnimde canlandıramamıştım.

"Hayır, yapamadım" dedim.

Yaşlı adam hiçbir şey demeden bana bakıyordu. Biraz daha beklerse ona olumlu bir cevap vereceğimi düşünüyordu sanki.

"Matematik dersinde böyle bir çember hakkında bir şey gördüğümü de hatırlamıyorum" diye ekledim zayıf bir sesle.

Yaşlı adam yavaşça başını salladı. "Ah, tabii ya. Şaşırmadım. Okulda böyle şeyleri öğretmezler zaten, senin de bildiğin gibi."

Bildiğim gibi mi? Bu yaşlı adam nasıl olur da benim neyi bilip neyi bilmediğimi bilebilirdi?

"Söylediğiniz şekilde bir çember gerçekten var mı?" diye sordum.

"Var tabii!" deyip başını evet anlamında defalarca salladı. "Öyle bir çember kesinlikle var. Ancak herkese görünür değildir."

"Size görünür mü peki?"

Yaşlı adam cevap vermedi. Sorum bir süre havada asılı kaldı, sonra silinip yok oldu.

"Bunu kendi başına tüm gücünü kullanarak hayal etmelisin. Bilgeliğe erişmeden zihninde canlandıramazsın. Pek çok merkezi olan, çevresi olmayan bir çember. Bu çok zor iştir, ciddi bir gayret gerektirir. İşte ancak o zaman sana görünmeye başlar" dedi yaşlı adam.

"Zormuş" dedim.

"Ee tabii" dedi yaşlı adam ağzındaki sert bir şeyi tükürür gibi. "Bu dünyada değeri olup da kolayca elde edilebilecek tek bir şey yoktur." Sonra cümlesini düzeltecek gibi öksürüp boğazını temizledi. "Ama zaman harcayıp zahmet çekerek bu zor şeyi başardığında, bu şey artık yaşamının kreması olur."

"Krema mı?"

"Fransızcada *crème de la crème* diye bir ifade vardır, bilir misin?"

Bilmediğimi söyledim. Tek kelime Fransızca bilmiyordum.

"Kremanın kreması; bir şeyin en âlâsı anlamında kullanılır. Yaşamın en önemli ögesi, işte o *crème de la crème*'dir. Anlıyor musun? Bunun dışında kalanlar olmasa da olur, sıkıcı şeylerdir hep."

Yaşlı adamın ne demek istediğini hiç anlamamıştım. *Crème de la crème* de neyin nesiydi?

"Düşün bakalım" dedi. "Bir kere daha gözlerini kapat, düşünmeye odaklan. Pek çok merkezi olan, çevresi olmayan çemberi. Aklın var ya, o zor şeyleri düşünebil diye var. Anlamadığın şeyleri anlaman için. Zayıflık göstermek, tembellik etmek yok! Bu çok önemli bir an. Çünkü beynin ve yüreğin biçimlenip kuvvetlenecek."

Bir kere daha gözlerimi kapattım, çemberi zihnimde canlandırmaya çalıştım. Zayıflık göstermek, tembellik etmek yok! Pek çok merkezi olan, çevresi olmayan bir çemberi düşünmeliydim. Ama ne kadar ciddi ciddi düşünsem de o sırada onun anlamını bir türlü kavrayamadım. Benim bildiğim çember denen şey bir merkezi olan, o merkezden aynı uzaklıkta-

ki noktaları bağlayan bir çevresi olan bir şekildi. Bir pergel ile çizilebilen basit bir şekil. Yaşlı adamın dediği şey, bu çember tanımıyla hiç uyuşmuyordu.

Öte yandan o yaşlı adamın deli olduğunu da düşünmedim. Benimle dalga da geçmiyordu. O burada bana önemli bir şey iletmek istiyordu. Bunu nasıl anladığımı bilmiyordum ama biliyordum. Bu yüzden de var gücümle düşünmeye devam ettim. Ama ne kadar düşünürsem düşüneyim aklım hep aynı yerde dönüp dolaşıyordu. Pek çok merkezi olan (hatta sayısız merkezi olan), çevresi olmayan bir çember nasıl var olabilirdi ki? Bu ileri düzeyde felsefi bir metafor muydu acaba? Düşünmeyi bırakıp gözlerimi açtım. Daha fazla ipucu gerekiyordu.

Ama gözümü açıp baktığımda yaşlı adam artık orada değildi. Etrafa bakındım, insana benzer tek bir şey bile yoktu. O yaşlı adam sanki hiç var olmamış gibiydi. Hayal mi görmüştüm ki? Hayır, kesinlikle hayal değildi. Gözümün önünde durduğuna zerre kuşkum yoktu, elinde sımsıkı tuttuğu şemsiyesiyle karşıma oturmuş, benimle kısık sesle konuşmuş ve geride gizemli bir soru bırakıp gitmişti.

Nefesimin düzeldiğinin farkına vardım birden. O hızlı akıntı gitmişti. Limanın üzerindeki gökyüzünü kaplayan kalın, gri bulutların arasında küçük küçük aralıklar oluşmuştu. Biraz biraz açılan bulutların arasından sızan huzmeler vincin alüminyum çatısında yansıyordu. Düzgünce, tek bir noktayı hedeflemiş gibi. Efsanevi diye nitelendirilebilecek bu etkileyici manzarayı hiç bıkmadan uzun bir süre seyrettim.

Yanımda şeffaf kâğıda sarılmış küçük, kırmızı çiçek demeti duruyordu. O gün başıma gelen bir dizi tuhaf olayın minik bir delili gibi. Onunla ne yapacağım konusunda bir süre kararsız kaldıktan sonra demeti çardaktaki banka bırakmaya karar verdim. En doğrusunun bu olacağını hissetmiştim. Yerimden kalktım, bir süre önce indiğim otobüs durağına doğ-

ru yürümeye başladım. Hafifçe esmeye başlayan rüzgâr başımın üzerindeki bulutları dağıttı.

Konuşmam bittikten kısa bir süre sonra benden genç olan arkadaşım şöyle dedi: "Anlattıklarınızın özünü tam kavrayamadım; o zaman orada tam olarak ne yaşadınız? Bir tür niyet ya da bir prensip mi işbaşındaydı yani?"

O güzün son günlerindeki bir pazar öğleden sonrasında, Kobe'deki o dağın tepesinde karşılaştığım bu tuhaf durum – bana gönderilen davetiyede yazılanlara uyup resital için konser salonuna gitmem, o ıssız binayla karşılaşmam– ne anlama geliyordu, neden öylesi tuhaf bir olay yaşamıştım, bana bunu soruyordu. Yerinde bir kuşkuydu bu. Çünkü ben de nihayetinde bir sonuca bağlanmayan bir şeyler anlatmıştım.

"Ben de o gün neler olduğunu hâlâ anlamış değilim" dedim dürüstçe.

Antik harflerle yazılmış, okunamayan esrarlı bir bilmece gibi öylece kalmıştı. Orada yaşanan tuhaf, anlaşılmaz bir olaydı. On sekiz yaşındaki beni çok şaşırtmış, kafamı çok karıştırmıştı. Bir anlığına kendimi kaybedecek kadar hem de.

"Prensip ya da niyet meselesi değildi bence" dedim.

Bunu duyunca hiç anlamadım der gibi bir yüz ifadesiyle baktı. "Ne olduğunu özellikle bilme gereği yok mu yani?"

Bir şey demeden başımla onayladım.

"Ben aynı şeyleri yaşasam ne oldu diye çok meraklanırdım. Neden öyle olduğunu, olayın aslını bilmek isterdim. Eğer yerinizde olsaydım" dedi arkadaşım.

"O zaman ben de çok merak ettim elbette" dedim. "Neler olduğunu düşünüp durdum. Hatta incindim bile. Ama zaman geçince, araya mesafe koyup bakınca olup biten bir anlamı olmayan, can sıkmaya değmeyecek bir şey gibi gelmeye başladı. Yaşamın kremasıyla falan ilgisi yok bunun diye düşündüm."

"Yaşamın kreması" dedi.

"Yaşamlarımızda bazen olur böyle şeyler. Ne açıklanabilir

ne de bir mantığı vardır, ancak insanın yüreğini derin bir şekilde karıştıran olaylardır. Bu durumlarda hiçbir şey düşünmeden sadece gözünü kapatmaktan başka yapacak bir şey yoktur. Büyük bir dalgayı atlatır gibi."

Benden genç olan arkadaşım bir süre susup o büyük dalgayı düşündü. Deneyimli bir sörfçü olduğundan mesele dalgalarsa sık sık, ciddi ciddi düşündüğü oluyordu. Sonra nihayet konuştu. "Evet, zor olabilir."

Bu dünyada değeri olup da kolayca elde edilebilecek tek bir şey yoktur, demişti yaşlı adam. Pisagor'un teoremi üzerine konuşur gibi kendinden son derece emin bir şekilde demişti bunu.

"Pek çok merkezi olduğu halde çevresi olmayan o daire hakkında bir cevap bulabildiniz mi?" diye sordu benden daha genç olan arkadaşım.

"Buldum mu acaba?" dedim. Sonra hafifçe boynumu büktüm. Bulmuş muydum?

Bugüne kadarki yaşamımda ne zaman bir açıklaması olmayan, mantığı bulunmayan ama insanın yüreğini derinden, şiddetli bir şekilde sarsan bir olayla karşılaşsam (sık olduğunu söyleyemem ama defalarca oldu) ben hep o çemberi –pek çok merkezi olduğu halde çevresi olmayan çemberi– düşünür dururum. On sekiz yaşında o çardağın bankında yaptığım gibi, gözlerimi kapatıp yüreğimdeki tam tamlara kulak vererek.

Bu çemberin nasıl bir şey olduğunu neredeyse anladığımı sandığım zamanlar da oldu ama biraz daha düşününce yine anlayamadığımı gördüm. Hep bu döngüyü yaşadım. Ama sanırım bu somut bir şekil olarak bir çember değil de insanın bilincinde var olan bir çemberdi. Öyle olduğunu düşünüyorum. Mesela bir insanı yürekten sevdiğimizde, bir şeye derin bir hayranlık beslediğimizde, bu dünyanın nasıl olması gerektiğine dair bir fikrimiz olduğunda, inanç (ya da inanca

benzer bir şey) sahibi olduğumuzda, son derece doğal bir biçimde o çemberin ne olduğunu anlıyoruz – elbette bu tamamen benim tahminim.

Aklın var ya, o zor şeyleri düşünebil diye var. Anlamadığın şeyleri anlaman için. Bunun dışında kalanlar olmasa da olur, sıkıcı şeylerdir hep. Beyaz saçlı yaşlı adam öyle demişti. Güz sonunda bulutlu bir pazar öğleden sonrası, Kobe'deki o dağın tepesinde. O sırada elimde küçük kırmızı bir çiçek demeti vardı. Ben şimdi bile ne zaman aklımı kurcalayan bir şey olsa o özel çemberi ya da olmasa da olur o sıkıcı şeyleri ve içimde bir yerlerde olması gereken o özel kremayı düşünürüm.

Charlie Parker Bossa Nova Çalıyor

Bird geri döndü.

Ne kadar da harika bir tınısı var bu sözlerin! Evet, o bildiğiniz *Bird*, güçlü kanatlarını çırparak geri geldi. Bu gezegenin her bir köşesinde –Novosibirk'ten Timbuktu'ya kadar– insanlar göğe bakıp o harika *kuşun* gölgesini izleyip tezahürat yapacak ve dünya yeniden ışıl ışıl güneş ışığıyla dolacaktı.

1963 yılıydı. İnsanların Charlie "Bird" Parker'ın adını son kez duymalarının üzerinden çok uzun zaman geçmişti. Bird neredeydi, neler yapıyordu? Dünyanın her yerindeki caz severler fısıldayarak bu soruları soruyorlardı birbirlerine. Gerçekten ölmüş olamazdı, değil mi? Çünkü öldüğünü hiç duymamıştık. Ama diyordu biri, yaşıyor diye de duymadık ki.

İnsanların onun hakkında duydukları en son şey, hamisi Barones Nika'nın malikânesine götürüldüğü ve orada hastalıkla boğuştuğuydu. Bird'ün iflah olmaz bir eroinman olduğunu caz hayranı olan herkes bilirdi. Eroin – o öldürücü, saf, beyaz toz. Ayrıca söylentilere göre ağır zatürre, çeşitli iç hastalıkları ve diyabetten çekiyordu. Hatta ruhsal bir hastalığı da var deniyordu. Şansı yaver gitse ve tüm bunlardan kurtulmayı başarıp yaşamaya devam etse bile öyle hasta olacaktı ki muhtemelen enstrümanını bir daha eline alamayacaktı. Bird işte böyle ortadan kaybolmuş ve güzel bir caz efsanesine dönüşmüştü. 1955 yılı civarıydı.

Aradan sekiz yıl geçti, 1963 yazında Charlie Parker bir kez

daha alto saksafonunu eline aldı ve New York banliyösündeki bir kayıt stüdyosunda tekrar bir albüm doldurdu. Bu albümün adı *Charlie Parker Bossa Nova Çalıyor* idi!

Buna inanabiliyor musunuz?
İnansanız iyi olur. Çünkü bu gerçekten oldu.

Bu, benim üniversitede öğrenciyken yazdığım metnin girişiydi. İlk kez yazdığım bir şey yayımlanmış ve çok düşük bir miktar olsa da ilk kez bir yazım için ödeme yapılmıştı.

Elbette *Charlie Parker Bossa Nova Çalıyor* adında bir albüm yok. Charlie Parker 12 Mart 1953 tarihinde öldü. Dahası o *bossa nova* denilen tarzın da Stan Getz ve diğerleri tarafından benimsenerek ABD'de popüler olması 1962'den önce değildi. Eğer Bird 1960'lara kadar yaşamış, *bossa nova*'ya ilgi duyup o tarzda çalmış olsa diye kurgulayıp bu hayali albüm üzerine yazdığım bir eleştiriydi o.

Ancak yazımı satın alan üniversite sanat-edebiyat dergisi editörü, bu albümün gerçekten var olduğunu düşündü ve hiçbir kuşku duymadan müzik eleştirisi olarak dergide olduğu gibi yayımladı. Editörün kardeşi arkadaşımdı, "İlginç konularda yazan biri var, onun yazılarını kullansana" diyerek onu ikna etmişti (o dergi toplamda dört sayı yayımlandı, yazım üçüncü sayısında yer almıştı).

Yazımda, Charlie Parker'ın geride bıraktığı değerli bir kayıt, plak şirketinin arşiv odasında bulunup gün yüzüne çıkarıldı diye bir şey kurgulamıştım. Söylemesi bana düşmez ama detayları inandırıcı olan, bir anlamda da tutkulu bir yazıydı. Öyle ki yazının sonunda neredeyse ben bile o albümün gerçek olduğuna inanacaktım.

Dergi yayımlanır yayımlanmaz yazıma eleştiriler geldi. Aslında küçük ve az bütçeli bir üniversite dergisiydi, normalde ilgi de görmüyordu. Ne var ki Charlie Parker'ı hâlâ

bir idol olarak gören hayranlarının sayısının hiç de az olmadığını anlamıştım. Yazımdan dolayı tavrımı "sıkıcı ve kötücül", "düşüncesiz ve saygısız" bularak editöre birçok okurdan şikâyet mektubu geldi. İnsanlarda espri anlayışı mı kalmamıştı yoksa benim espri anlayışım mı çarpıktı acaba? Buna karar vermek zor. Okurların içinde yazımı ciddiye alarak plak dükkânına o plağı almaya gidenler bile olmuş.

Editör onu kandırdığım için bana epey kızdı (aslında onu kandırmış sayılmazdım, sadece kendisiyle detaylı bilgi paylaşımı yapmamıştım) ama mektupların çoğu eleştiri olsa da yazımın ilgi görmesine gizliden gizliye sevinmişti bence. Bu dediğimin ispatı ise benden, başka bir eleştiri yazısı ya da orijinal bir yazı yazdığımda kendisine göstermemi istemesiydi (ancak ona başka bir şey gösteremeden dergi battı.)

Yazım şöyle devam ediyordu.

Charlie Parker ve Antônio Carlos Jobim'in bu beklenmedik bir araya gelişi kimin aklına gelirdi ki? Gitarda Jimmy Raney, piyanoda Jobim, bas gitarda Jimmy Garrison ve bateride Roy Haynes. Sadece adları bile insanın yüreğini hoplatan harika bir ritim oluşturmuyor mu? Ve tabii ki alto saksafonda Charlie "Bird" Parker.

Albümdeki parçalar şunlar:

A Yüzü

(1) Corcovado

(2) Once I loved (O Amor em Paz)

(3) Just Friends

(4) Bye Bye Blues (Chega de Saudade)

B Yüzü

(1) Out of Nowhere

(2) How Insensitive (Insensatez)

(3) Once Again (Outra Vez)

(4) Dindi

"Just Friends" ve "Out of Nowhere" parçaları dışındakilerin hepsi Antônio Carlos Jobim tarafından bestelenmiş, çok bilinen şarkılardı. Jobim'e ait olmayan ikisi ise Parker'ın o harika konserlerinde çaldığı standart parçalardı. Ama bu albümde bossa nova ritimleri kullanarak yeni bir tarzda çalmıştı (ve sadece bu eserde piyano başında olan Jobim değil Hank Jones'du).

Peki, bir caz sever olarak *Charlie Parker Bossa Nova Çalıyor* adlı albümü duyunca ne hissettiniz? Önce "Aa" diye şaşırıp sonra merak ve beklentiyle heyecanlandınız, değil mi? Ama çok geçmeden temkinli olma hissi uyanıyor; güzel, güneşli bir sahil üzerinde beliren uğursuz, karanlık bulutlar gibi.

Hey, bekle biraz, Bird mü? Hani şu Charlie Parker yani? Bossa nova tarzında mı çalıyormuş? Bird kendi isteğiyle mi yapmış bunu? Yoksa ticari kaygılara yenilmiş de plak şirketi tarafından yapması istenen şeyi, o zamanlarda popüler bir şeyi mi yapmış? Haydi kendi isteğiyle yapmak istedi diyelim, yüzde yüz bebop caz tarzında alto saksafon çalan biri olarak Latin Amerika'nın cool sesli bossa nova tarzıyla nasıl uyum sağlayabilir ki?

Müzik tarzı konusunu bir kenara bırakalım, sekiz yıllık aradan sonra Bird, enstrümanını eskisi gibi çalabilir mi? O kadar yüksek seviyedeki performans ve yaratıcılığa şimdi de sahip midir?

Aslına bakarsanız ben de kuşku duymadan edemiyorum. Bu müziği büyük bir beklentiyle bir an önce dinlemek isterken diğer yandan da dinleyince hayal kırıklığı yaşamaktan çekiniyordum. Ama CD'yi defalarca dinledikten sonra açık ve net bir şekilde söylemek isterim ki, hatta yüksek bir binanın çatısına çıkıp herkese haykırabilirim de: Eğer bir caz severseniz, hayır, eğer müzik denen şeyi seviyorsanız, tutku dolu bir yürek ve *cool* bir beyinle üretilmiş bu harika müziği mutlaka dinlemelisiniz!

(.....)

Bu diskte öncelikle şaşırtıcı olan şey, Carlos Jobim'in sade ve

ekonomik piyano tarzı ile Bird'ün dokunaklı, çekincesiz cümlelemelerinin birbiriyle harika etkileşimi. Carlos Jobim'in sesi (hayır, burada şarkı söylemiyor, sesten kastettiğim enstrümanının sesi) ile Bird'ün sesinin niteliğinin ve hedeflerinin tamamen farklı olduğunu söyleyerek itiraz edebilirsiniz belki. Burada elbette birbirinden çok farklı iki sesten söz ediyoruz. Ortak nokta bulmak da çok zor. Dahası iki müzisyen de kendi müziğini diğerinin müziğine uydurma gayretine kesinlikle girmiyor. Ancak bu ayrı olma halinin kendisi, bu iki sesin farklılığı, benzersiz güzellikte bir müzik oluşmasının temelini oluşturuyor.

Önce A yüzündeki "Corcovado"yu dinlemenizi öneririm. Bu parçada Bird açılış temasını çalmıyor. Tek tema çaldığı yer son nakarat kısmı. Ritim kısmı tamamen sessiz. Melodi, pencere kenarına oturup dışarıdaki güzel manzarayı seyreden genç bir kızı göz önüne getiriyor. Neredeyse tamamı tek notayla yapılıyor, arada bir basit akort kullanıyor; genç kızın omzunun altında yumuşak bir yastık varmış gibi bir his.

Sonra piyano teması bitince perdenin arasından akşamüzerinin hafif loş ışığı gölge halinde içeri süzülürcesine Bird'ün altosunun sesi sakince gelmeye başlıyor. Onun orada olduğunu fark ediyorsunuz. O kesintisiz, zarif cümle sizi adeta rüyanın içine çeken adı gizli, güzel bir düşünce gibi. Yüreğinizin kum tepeleri üzerinde, kaybolup gitmesini hiç istemediğiniz ince rüzgâr dalgaları bırakıp gider gibi...

Yazının kalanını atlıyorum. Bundan sonrası da inandırıcı bezemelerle dolu bir anlatımla devam ediyor. Yukarıda anlattıklarım nasıl bir müzikten söz ettiğim hakkında genel bir fikir veriyor ama değil mi? Elbette böyle bir müzik yok, daha doğrusu böyle bir müziğin *var olması olası değil.*

Hikâyemi burada sonlandırıp sonraki yıllarda olan bir şeyden söz edeceğim.

Öğrencilik yıllarımda yazdığım o yazı çok uzun zamandır aklımdan çıkmıştı. Üniversiteden sonraki yaşamım hiç tahmin edemeyeceğim şekilde telaşla geçti ve o hayali müzik üzerine yazdığım eleştiri yazısı da neticede gençlik dönemimin sorumsuz ve neşeli şakalarından biri olarak kaldı. Ama üzerinden on beş yıl kadar geçmişti ki o yazı hiç ummadığım bir biçimde bana geri döndü. Fırlattığını unuttuğun bumerangın hiç beklemediğin bir anda sana dönmesi gibi.

İş için New York'taydım. Boş vaktim vardı ve kaldığım otelin yakınında gezintiye çıktım, Batı 14. Cadde'deki bir ikinci el plak dükkânına girdim. Charlie Parker reyonunda *Charlie Parker Bossa Nova Çalıyor* adında bir albüm gördüm. Korsan olarak yapılmış özel bir plaktı. Beyaz kapakta ne resim ne fotoğraf vardı. Albümün adı da siyah harflerle gelişigüzel bir şekilde basılmıştı. Arka kapakta şarkı adları yer alıyordu ve beni şaşırtan bir diğer şey ise hem şarkı hem de müzisyen adlarının, öğrenciliğim sırasında uydurduklarımla neredeyse aynı olmasıydı. Yalnız iki şarkıda Hank Jones, Carlos Jobim'in yerine piyano başına geçmişti.

O plak elimde, ayakta öylece kalakalmıştım. Bedenimin iç kısımlarında bir yerin ufak bir bölümü felç olmuş gibi bir histi. Bir kez daha etrafa bakındım. Burası *gerçekten de* New York muydu? Evet, burası sahiden New York şehir merkeziydi. Küçük bir plak dükkânındaydım. Hayal dünyasında değildim. Çok gerçekçi bir rüya da görmüyordum.

Plağı kabından çıkardım. Plağın üzerinde beyaz bir etiket vardı, albüm adıyla şarkı adları basılmıştı. Plak şirketi logosu gibi bir şey yoktu. Şarkılara baktım. Her yüzde de eksiksiz dört şarkı vardı. Kasadaki uzun saçlı genç görevliye o plağı denemek için dinleyip dinleyemeyeceğimi sordum. Başını hayır anlamında salladı. Dükkânın plak çaları bozuk olduğundan deneme yapılamadığını söyledi. Maalesef.

Plak, 35 dolardı. Alsam mı almasam mı, uzun bir süre ka-

rarsız kaldım. Sonra satın almadan çıktım dükkândan. Ne de olsa birilerinin saçma sapan bir şakasıdır diye düşündüm. Meraklı biri yazımda belirttiğim hayali plağa can vermişti. A Yüzü ve B Yüzü'nde dörder şarkı olan farklı bir albümün üzerindeki etiketi suyla ıslatıp çıkarmış, onun yerine el yapımı bir etiket yapıştırmıştı. Bu sahte şeye 35 dolar ödemeyi düşünmek nereden bakarsan bak aptallıktı.

Otelin yakınındaki İspanyol restoranına gidip bira içtim, hafif bir şeyler yedim. Sonra etrafta gezindim. Kısa bir süre sonra içimde bir pişmanlık hissi doğdu. O plağı almam gerekirdi. Anlamsız, sahte bir plak da olsa, aşırı pahalı da olsa onu satın almam gerekirdi. Dolambaçlı yaşamımın tuhaf bir hatırası olarak. Bir kez daha 14. Cadde'ye doğru yola koyuldum. Hızlı adımlarla yürüdüm ama dükkâna vardığımda kapanmıştı. Kepenkteki levhada hafta içi açılış 11.30, kapanış 19.30 diye yazıyordu.

Ertesi sabah bir kez daha gittim oraya. Kasada pejmürde, bisiklet yaka kazaklı, seyrek saçlı, orta yaşlı bir adam oturuyordu. Gazetenin spor sayfasını okuyarak kahve içiyordu. Kahve, makinede yeni demlenmiş, taze ve hoş kokusu dükkânın içine yayılmıştı. Dükkân yeni açılmış olduğundan benden başka müşteri görünmüyordu ortalıkta. Tavandaki küçük hoparlörden Pharoah Sanders'ın eski müziklerinden biri duyuluyordu. Herhalde bu adam dükkânın asıl sahibi diye düşündüm.

Charlie Parker bölümüne baktım, aradığım plak yoktu. O plağı daha dün oraya bıraktığımdan emindim. Çaresiz caz reyonundaki bütün plaklara baktım. Araya karışmış olabilirdi. Ama ne kadar ararsam arayayım o plağı bulamadım. Bu kadarcık kısa süre içinde satılmış mıydı acaba? Kasaya gidip bisiklet yakalı kazak giyen orta yaşlı adama, "Dün burada gördüğüm bir caz plağını arıyorum" dedim.

"Hangisi?" diye sordu *New York Times* gazetesinden gözünü ayırmadan.

"*Charlie Parker Bossa Nova Çalıyor*" dedim.

Adam gazeteyi bıraktı, ince metal çerçeveli gözlüğünü çıkardı, bakışlarını yavaşça bana doğru çevirdi. "Pardon, bir kez daha söyler misiniz plağın adını?"

Tekrar ettim. Adam bir şey demeden kahvesinden bir yudum aldı, sonra başını hafifçe sallayarak, "Bu adda bir plak yok" dedi.

"Elbette" dedim.

"*Perry Como Jimi Hendrix Söylüyor* var istersen" dedi.

"Perry Como..." diye tekrar ederken, şaka yaptığını anladım. Hiç gülümsemeden şaka yapan türde biriydi. "Ama gerçekten gördüm" dedim. "Bir şaka olarak yapıldığını düşünüyorum."

"O plağı burada mı gördün?"

"Evet. Dün öğleden sonra, burada" dedim ve plağı anlattım. Nasıl bir kabı olduğunu, içindeki şarkıları. Ve fiyatının 35 dolar olduğunu.

"Bir yanlışın olmalı. Burada öyle bir plak yok. Caz plaklarının satın alımını ve fiyatlandırmasını burada ben kendim yapıyorum. Hiç öyle bir plak gördüğümü hatırlamıyorum."

Bunu dedikten sonra başını salladı ve okuma gözlüğünü taktı. Spor makalesini okumaya devam ederken birden aklına bir şey gelmiş gibi gözlüğünü çıkardı, gözlerini kıstı ve yüzüme baktı. Sonra, "Eğer o plağı bulursan, mutlaka bana da dinlet" dedi.

Sonraki zamanlardan bir başka hikâye.

O günden çok sonra (yakın bir zamanda) Charlie Parker'ı rüyamda gördüm. Rüyamda Charlie Parker sadece benim için "Corcovado"yu çalıyordu. Ritim kısmı olmadan, alto saksafon solo olarak.

Bir aralıktan içeriye gün ışığı giriyor, huzme şeklindeki bu aydınlığın altında Bird bir başına duruyordu. Sanırım sabah

ışığıydı. Ferah, dosdoğru inen, henüz fazla bir yoğunluğu olmayan bir ışıktı. Bird'ün bana doğru dönük yüzü gölgede kalmıştı, ama koyu kruvaze ceket giydiğini, beyaz gömlek üzerine renkli bir kravat taktığını bir şekilde görebiliyordum. Elindeki alto sakso son derece kirliydi; toz ve pasla kaplanmıştı. Bir tuşu kırılmış, onun yerine bir kaşık sapı selobantla eğreti bir şekilde tutturulmuştu. Bunu görünce şaşırmadan edemedim. Çalan kişi Bird olsa da böylesi acınası bir enstrümandan nasıl düzgün ses çıkarılabilirdi ki?

Birden burnuma enfes bir kahve kokusu geldi. Ne kadar da çekici bir kokuydu bu böyle. Sıcak ve koyu, yeni demlenmiş sade kahve. Burun deliklerim keyifle titredi. Ancak o kokunun cazibesine kapılsam da gözlerim Bird'deydi. Gözümü bir anlığına üzerinden çekersem o aralıktan kaybolup gideceğinden korkuyordum çünkü.

Nasıl anladım bilmiyorum ama rüya gördüğümün ayrımına vardım. – Şu anda içinde Bird'ün olduğu bir rüya görüyorum dedim kendi kendime. Bazen oluyordu böyle. Rüyamda "bu bir rüya" diye düşünüyor, rüya gördüğümden emin oluyordum. Yine de rüyamda böylesine net bir şekilde kahve kokusu alabilmenin tuhaf bir his olduğunu düşündüm.

Bird nihayet saksafonun ağızlığını ağzına götürdü, sesi dener gibi özenli bir şekilde tek bir kere üfledi. O notanın ardından, peş peşe, sakince ve aynı özenle başka notalar üfledi. Notalar bir süre havada salınıyor sonra yumuşak bir şekilde yere düşüyordu. Tüm notalar tek tek yere düşüp de sessizlik tarafından emilince, Bird bu kez öncekilere göre daha derin, daha yürekten bir dizi notayı havaya üfledi. Ve bu şekilde "Corcovado"yu çalmaya başladı.

Bu müzik nasıl anlatılır ki? Bird'ün rüyamda bir tek benim için çaldığı müzik, sonradan düşündüğümde, müziğin akışından ziyade anlık ve bütünsel bir ışınlanmaya yakın bir şey gibiydi. O müziğin var olduğunu çok canlı bir şekilde ha-

tırlıyorum. Ama onu zihnimde yeniden canlandıramam. Zaman içinde solup gitti sanki. Tıpkı bir mandalanın şeklini sözcüklerle ifade etmeye çalışmak ve başaramamak gibi. Diyebileceğim tek şey, o müziğin ruhumun en derinlerine kadar işlediği. Dinledikten sonra, öncesine göre, bedeninin yapısının biraz farklılaştığını hissettiren türde bir müzik. Böyle bir müzik dünyada gerçekten de var.

"Öldüğümde henüz otuz dört yaşındaydım, otuz dört!" dedi Bird bana bakarak. Bana bakarak demiş olmalıydı. Çünkü o odada ondan ve benden başka kimse yoktu.

Dediğine doğru düzgün bir tepki veremedim. Rüyada uygun bir şekilde davranmak çok zor bir iştir. Bu yüzden de bir şey demeden konuşmaya devam etmesini bekledim.

"Bir düşünsene, otuz dört yaşında ölmek nasıl bir şeydir?" diye devam etti Bird.

Eğer ben otuz dört yaşında ölseydim ne hissederdim acaba? Otuz dört yaşındayken benim için pek çok şey henüz yeni yeni başlamıştı.

"Aynen öyle, benim için de her şeyin daha yeni başladığı bir dönemdi" dedi Bird. "Yaşamım daha yeni başlamıştı. Sonra bir baktım ki her şey bitmiş." Başını hafifçe salladı. Tüm yüzü hâlâ gölgedeydi; yüzündeki ifadeyi seçemiyordum. Çizik içindeki kirli enstrümanı kayışla boynuna asılıydı.

"Kuşkusuz her ölüm anidir" dedi Bird. "Ama bir yandan da zamana yayılmıştır. İnsanın zihninde dolanan güzel cümleler gibi. Hem bir anlıktır hem de sonsuza dek uzayabilir. Doğu sahilinden batı sahiline kadar uzayabilir; hatta sonsuzluk kadar uzun sürebilir. Orada zaman denilen kavram kaybolur. Bu anlamda ben her gün yaşıyorken aslında ölmüş de olabilirim. Yine de gerçek ölüm çok ama çok ağır bir şeydir. O ana dek var olan her şey bir anda tümüyle yok oluverir. Saf bir hiçliğe dönüşür. Benim durumumda, o var olan şey bendim işte."

Bir süre başını eğip enstrümanına baktı. Sonra konuşmaya devam etti.

"Öldüğüm sırada ne düşünüyordum, biliyor musun?" dedi Bird. "Aklımdaki tek şey bir melodiydi. O melodiyi tekrar tekrar mırıldanıyordum. Bir türlü aklımdan çıkmıyordu. Böyle durumlar vardır değil mi? Hani bir melodinin insanın aklında dönüp durduğu anlar. Beethoven'ın *Bir Numaralı Konçertosu*'nun üçüncü bölümüydü. Dinle bak, şu melodi."

Bird söz ettiği melodiyi biraz mırıldandı. Bunu biliyordum. Piyanonun solo kısmıydı.

"Beethoven'ın yazdığı melodiler içinde temposu en güzel olan budur" dedi Bird. "O *Bir Numaralı Konçertoyu* eskiden beri çok severim. Kaç kez dinlemişimdir sayısını bilmem. Piyanoda Schnabel'in olduğu single plak kaydı. Ama bu çok tuhaf, değil mi? Ben –Charlie Parker– ölürken neden zihnimde Beethoven'ın melodisini mırıldanıp durayım ki? Ve sonra karanlık çöktü. Perdenin kapanması gibi" dedi Bird kıs kıs gülerek.

Bir şey diyemedim. Charlie Parker'ın ölümüyle ilgili ne diyebilirdim ki?

"Her hâlükârda sana teşekkür borçluyum" dedi Parker. "Bana bir kere daha yaşam verdin. Üstelik bana *bossa nova* çaldırdın. Bu benim için çok keyifli bir deneyimdi. Tabii yaşarken böyle bir şeyi gerçekten deneyimleyebilseydim çok daha heyecanlı olacağına kuşkum yok. Ama öldükten sonra bile gayet harika bir tecrübe oldu. Farklı türdeki müzikleri hep sevmiştim çünkü."

"Bana teşekkür etmek için mi rüyama girdin?"

"Evet, öyle" dedi Bird yüreğimdeki sesi duymuş gibi. "Sana teşekkür etmek için uğradım. Müziğimden keyif aldığına sevindim."

Başımla onayladım. Ne desem iyi olurdu acaba; neticede o durumda söyleyecek bir şey gelmedi aklıma.

"*Perry Como Jimi Hendrix Söylüyor, ha*" dedi Bird bir anda aklına gelmiş gibi. Yine kıs kıs güldü.

Sonra ortadan kayboldu Bird. Önce enstrümanı yok oldu, sonra bir yerlerden süzülüp gelen ışık gitti, en sonunda da Bird.

Gözümü açtığımda yatağın baş ucundaki saat sabah üç buçuğu gösteriyordu. Etraf zifiri karanlıktı. Odayı dolduran kahve kokusu da yok olmuştu. Aslında odada hiçbir koku yoktu. Mutfağa gidip birkaç bardak soğuk su içtim. Sonra mutfaktaki sandalyeye oturdum ve Bird'ün benim için, sadece benim için çaldığı o harika müziğin bir kısmını da olsa hatırlamaya çalıştım. Ama en ufak bir kısmını dahi anımsayamadım. Ancak Bird'ün söylediklerinin hepsi aklımda kalmıştı. Hafızamda silikleşmeden önce onları mümkün olduğunca doğru haliyle tükenmezkalemle not defterine geçirdim. Bu, gördüğüm rüyayla ilgili olarak yapabileceğim yegâne şeydi. Evet, Bird bana teşekkür etmek için gelmişti. Çok, çok eskiden ona *bossa nova* çalma şansı verdiğim için bana teşekkür etmek için. Ve bir enstrüman buluvermiş, "Corcovado"yu çalmıştı.

Bütün bu olanlara inanabiliyor musunuz?

İnanmanızı isterim.

Çünkü bu anlattıklarım gerçekten yaşandı.

With the Beatles

Yaşlanmakla ilgili tuhaf bulduğum şey, yaşımın ilerlemesi değil. Bir zamanlar gençken birden yaşlı denecek yaşa gelmiş olmak da değil. Asıl şaşırdığım şey, benimle aynı kuşaktan olan kişilerin yaşlanmış olmaları... Özellikle de çevremdeki güzel, yaşam dolu kızların artık iki, üç torun sahibi olacak yaşa gelmeleri. Bu bana hem çok tuhaf geliyor hem de beni biraz üzüyor. Ama yanlış anlaşılmasın, kişisel olarak yaşlanmaktan üzüntü duymuyorum.

Bir zamanlar genç kız olanların yaşlandığı için üzüntüye kapılmamın nedeni, sanırım kendi gençlik hayallerimin de artık yok olduğunu bir kez daha kabul etmek zorunda kalmam. Hayalinizin ölmesi, yaşamınızın sona ermesinden çok daha üzücü bir şeydir. Bunun hiç adil olmadığını hissettiğiniz zamanlar da vardır.

Bir kadın –eskiden genç bir kız olan biri– vardı. Adı neydi, unuttum. Şu an nerede olduğunu ve ne yaptığını da bilmiyorum. Bildiğim tek şey, aynı okula gittiğimiz, aynı yaşta (göğsünün üstüne benimle aynı dönemde olduğunu gösteren renkte rozet takılıydı) olduğumuz ve onun Beatles'ın müziğini çok sevdiğiydi. Bunların dışında onun hakkında bir şey bilmiyorum.

1964 yılıydı. Beatles rüzgârının tüm dünyayı kasıp kavurduğu zamanlar. Mevsim güz başıydı, yeni okul dönemi başla-

mıştı. Gündelik yaşamın nihayet yeniden bir rutine oturduğu günlerdi. Okulun koridorunda tek başına hızlı adımlarla yürüyordu. Etekleri uçuşarak hızlı hızlı gidiyordu. Viran haldeki okulun uzun ve karanlık koridorunda karşılaştık. Etrafta ikimizden başkası yoktu. Elinde sımsıkı tuttuğu bir plak vardı, plağı göğsüne dayamıştı. *With the Beatles* adlı plaktı. Kapağında Beatles'ın dört üyesinin siyah beyaz resmi vardı. Hani şu bildiğiniz etkileyici kapak. Nedendir bilmem plağın Amerikan değil, Japon değil, orijinal İngiliz plağı olduğu kalmış hafızamda. Her nasılsa bunu çok net bir şekilde hatırlıyorum.

Çok güzel bir kızdı. En azından o sıralar benim gözüme harikulade güzellikte biri olarak görünmüştü. Boyu pek uzun değildi. Simsiyah uzun saçları, upuzun bacakları vardı ve çok güzel kokuyordu (hayır, bunu ben uyduruyor olabilirim. Belki de özel bir kokusu yoktu. Ama bence güzel kokuyordu. Onunla karşılaştığımda harika bir koku gelmişti burnuma). İşte o zaman ona ilgi duymaya başladım, o adını hatırlamadığım güzel kıza.

Kalbim gümbür gümbür atıyor, doğru düzgün nefes alamıyordum; sanki bir havuzun dibindeymişim gibi sesler uzaktan geliyor, kulağımın içinde hafif bir çan sesi çınlıyordu. Sanki biri bana telaşlı bir şekilde çok önemli bir haberi iletmeye çalışıyordu. Her şey on, on beş saniye kadar kısa bir sürede olup bitti. Birden başlamış, birden bitmişti. Ve o önemli mesaj da rüyalarda hep olduğu gibi sanki bir labirentin içinde gözden kaybolmuştu. Yaşamdaki pek çok önemli şey gibi.

Okulun loş koridorunda güzel bir kız, etekleri uçuşarak yürüyüşü ve *With the Beatles*.

O kızı hayatımda tek bir kere, sadece orada gördüm. Liseden mezun olana dek geçen onca zaman boyunca da bir daha hiç karşılaşmadık. Düşününce ne tuhaf geliyor. Gittiğim li-

se Kobe'de bir tepenin üzerinde yer alan, çok büyük bir devlet okuluydu. Bir eğitim öğretim yılında 650 öğrenci alıyordu (biz hani şu *dankay,* bebek patlaması denilen kuşaktandık, bu yüzden sayımız bu kadar çoktu). Yani herkesi tanımak mümkün değildi. Adını bilmediğim, yüzünü tanımadığım bir dolu öğrenci vardı. Yine de her gün okula gidip sık sık o koridordan geçtiğim düşünülünce o harika kızla bir daha hiç karşılaşmamış olmam hiç mantıklı değildi. O koridordan ne zaman geçsem yine karşılaşır mıyız diye dikkatle etrafıma bakınıp duruyordum.

Duman gibi kaybolup gitmiş miydi yani? Yoksa ben o güz başı öğleden sonrasında aslı olmayan bir gündüz düşü mü görmüştüm? Ya da belki de loş okul koridorunda o kızı olduğundan daha güzel görmüş, gerçeğiyle karşılaştığımda onu fark edememiştim. (Bu üç seçenekten en yüksek olasılık sonuncusuydu.)

Sonrasında başka kadınlarla tanışacak, yakınlaşacaktım. Ama ne zaman yeni bir kadınla karşılaşsam, o ana –1964 yılının güz döneminde okulun loş koridorunda yaşadığım o ışıltılı ana– bir kere daha geri döndüm ve farkında olmadan o anı arzuladığımı hissettim. Kalbimin ısrarlı, sessiz atışı, göğsümdeki nefessiz kalma hissi, kulağımın içinde duyduğum kısık çan sesi.

Bazı zamanlarda bu hissi çok iyi yakalıyor bazı zamanlardaysa yapamıyordum. (Ne yazık ki çan yeteri kadar güçlü çalmıyordu.) Kimi zaman da tam yakalamış gibi oluyor ama sonra ellerimden kayıp gittiğine şahit oluyordum. Ancak ne olursa olsun bu hissin ortayı çıkışı, benim için, deyim yerindeyse "arzunun şiddeti"ni ölçmeye yarıyordu.

Ve gerçek dünyada böylesi bir hissi yaşayamadığımda da hafızamda kalan haliyle o hissin hatırasını içimde canlandırıyordum. Böylece hafızam benim için çok önemli bir duygu-

sal hazine, yaşamaya devam etmek için bel bağlanacak bir şey haline geldi. Montumun büyük cebinde mışıl mışıl uyuyan bir yavru kedi gibi.

Size Beatles'tan söz edeyim.

Beatles'ın bütün dünyada müthiş bir popülerlik kazanması, benim o kızla karşılaşmamdan bir yıl öncesine denk geliyordu. Ertesi yıl, 1964 yılının Nisan ayında, ABD'de hit şarkı listesini, bir numaradan beş numaraya kadar, Beatles zapt etmişti. Pop müzik dünyasında bu daha önce hiç görülmemiş bir olaydı. O zamanki beş hit parça şunlardı:

(1) Can't Buy Me Love
(2) Twist and Shout
(3) She Loves You
(4) I Want to Hold Your Hand
(5) Please Please Me

"Can't Buy Me Love"ın *single*'ının, asıl plak satışa çıkmadan önce iki milyondan fazla ön satışa ulaştığı söyleniyordu.

Beatles Japonya'da da çok popüler olmuştu. Radyoyu ne zaman açsan karşına bir Beatles parçası çıkıyordu. Ben de o zamanlar Beatles'ın pek çok parçasını severek dinliyordum. O günlerde popüler olan hit parçalarını hatırlıyorum. Öyle ki, haydi birini söyle deseniz, ezbere söyleyebilirim. Masamın başında ders çalışırken (ya da ders çalışıyor gibi yaparken) radyo hep açık olurdu.

Ama işin aslı ben hiçbir zaman ateşli bir Beatles hayranı olmadım. Bile isteye dur şu şarkılarını dinleyeyim demişliğim hiç olmadı. Evet, Beatles şarkılarını bıkacak kadar çok dinlemiştim ama hepsinde de pasif bir dinleyiciydim. Benim için Panasonic marka transistörlü radyonun küçük hoparlö-

ründen gelen, kulaklarımdan girerek geçip giden bir müzikti bu sadece. Gençliğimin fon müziğinden başka bir şey değildi. Müzikten yapılma bir duvar kâğıdı gibi belki.

Lisede de üniversitede de bir tane olsun Beatles plağı satın almışlığım yoktu. Caz ve klasik müzik tutkunuydum ve müzik dinlemek istediğimde, tümüyle bu iki tarzı tercih ediyordum. Cep harçlığımdan para biriktirip caz plakları alıyor, caz kafelerde istek parça olarak Miles Davis ve Thelonious Monk şarkılarını istiyor, klasik müzik konserlerine gidiyordum.

İlk Beatles plağımı satın alıp da ciddi anlamda kendimi vererek dinlemem, çok sonralarıydı. Bunu başka zaman anlatırım.

Tuhaf denirse tuhaf bir şey ama Beatles'ın *With the Beatles* albümünü baştan sona ancak otuzlu yaşlarımın ikinci yarısındayken dinledim. Lisenin koridorunda o albümü göğsüne bastırmış yürüyen kızın hatırası, içimde ürkütücü derecede yer etmiş olmasına karşın, uzun süre boyunca bu plağı gerçekten dinleme isteği duymamıştım. Nedenini bilmiyorum ama onun göğsüne bastırarak sımsıkı tuttuğu Beatles albümünde nasıl bir müzik olduğu hiç ilgimi çekmemişti.

Otuzlu yaşlarımın ikinci yarısında, artık ne çocuk ne de genç denilecek bir yaşta, o albümü ilk kez dinlediğimde şöyle düşündüm: Bu albümdeki şarkılar hiç de öyle harika falan değilmiş, insanın soluğunu kesecek bir yanları da yok. Albümde kayıtlı on dört parçanın içinde altısı başka müzisyenlerin şarkılarının uyarlamasıydı, sekizi ise Beatles'ın orijinal parçasıydı ki onların da, Paul'ün "All my loving"ini hariç tutarak söylüyorum, iyi parçalar olduğunu söylemek zordu (diye düşünmüştüm o zaman). Marvelettes'in "Please Mr. Postman" ve Chuck Berry'nin "Roll Over Beethoven" uyarlamaları harika olmuştu, bugün dinlediğimde de "harika" olduğunu düşünsem de bunlar da sonuçta uyarlamadan başka

bir şey değildi. Single olarak hit olan şarkı albümde yoktu; Beatles'ın albüme sadece yeni şarkıları koyarak meydan okuyan ruhu takdir edilir bir şeydi ama müziklerinin canlı olup olmadığı noktasında neredeyse alelacele yapılmış önceki, çıkış albümleri *Please Please Me* kulağıma çok daha üst düzeyde geliyordu.

Ama bu ikinci albümleri İngiltere'deki şarkı listesinde bir numaraya çıktı ve yirmi bir hafta gibi uzun bir süre yerini korudu (bu albüm Amerika'da, İngiltere'dekinden farklı bir içerikle çıktı, adı *Meet the Beatles* olarak değiştirildi, kapak tasarımı ise pek farklı değildi). Beatles'ın müziğinin giderek daha geniş kesimler tarafından büyük bir tutkuyla istenmesinde –sanki çölü yürüyerek aşıp gelmişler de susuzluklarını bu yeni müzikle gidereceklerdi– o dördünü, yarısı gölgede kalmış bir şekilde gösteren siyah beyaz kapağın bıraktığı harika etkinin de muhtemelen katkısı olmuştu.

Gerçekte beni en çok etkileyen, o kapağı kıymetli bir şeyi tutar gibi kucaklayan o kızın görüntüsüydü. Eğer albüm kapağında Beatles'ın o resmi olmasaydı o denli güçlü bir şekilde etkilenmezdim. Orada müzik vardı. Ama orada *gerçekte* olan müziği sarmalayarak onu aşan, çok daha büyük *bir şey* vardı. Ve o manzara bir anda yüreğime canlı bir fotoğraf gibi basılmış oldu. Zamanın sadece o anına, o yere özgü, başka yerde bulunamayacak *eşsiz* ruhun manzarasıydı bu.

Sonraki yıl, 1965'te benim için en önemli olay, Başkan Johnson'ın Vietnam'ın kuzeyini bombalama emri vererek Vietnam Savaşı'nın şiddetini bir anda tırmandırması olmadığı gibi İriomote Adası'nda yeni tür bir vahşi kedinin keşfi de değildi; o yıl bir kız arkadaşım olmuştu! Onunla okulun birinci yılında aynı sınıftaydık. O zaman henüz çıkma aşamasına gelmemiştik, ikinci yıl bir tesadüf eseri birlikte olmaya başladık.

Yanlış anlaşılmasın, baştan bilmenizi isterim ki ben ne ya-

kışıklı biriydim ne de bir yıldız atlettim; derslerimde de pek başarılı sayılmazdım. İyi şarkı söyleyemediğim gibi güzel konuşan biri de değildim. Bu yüzden de okul döneminde de okuldan mezun olduktan sonra da kızların etrafında döndüğü biri olmadım hiç. Övünülecek bir şey değil ama belirsizliklerle dolu yaşamımda kendimden emin olarak söyleyebileceğim az sayıdaki şeylerden biridir bu. Ama böyle biri olduğum halde bana ilgi gösterip benimle yakınlaşan kızlar da bir şekilde hep olmuştu. Okulda, sınıfta öyle birileri vardı. İlgilerini mi çekiyordum yoksa benden hoşlanıyorlar mıydı, doğrusu bilmiyorum. Her hâlükârda bu kızlarla harika ve samimi zamanlar geçirmiştim. Kimisiyle iyi arkadaş olmuş kimisiyle biraz daha yakın bir ilişki içine girmiştik. Sözünü ettiğim kız da onlardan biriydi; *biraz daha yakın ilişki içine girdiklerimden.*

İlk kız arkadaşım minyon ve alımlı biriydi. O yılın yaz tatilinde haftada bir çıkıyorduk. Bir öğleden sonra onu yumuşak dudaklarından öpüp sutyeni üzerinden memelerini okşadım. Beyaz, kolsuz, tek parça bir elbise vardı üzerinde. Saçları turunçgilleri andıran meyveli şampuan kokuyordu.

Beatles'ın müziğine hiç ilgi duymuyordu. Cazla da alakalı değildi. Sevip dinledikleri Mantovani Orkestrası, Percy Faith, Roger Williams, Andy Williams, Nat King Cole tarzı şeylerdi. Daha sakin ve deyim yerindeyse orta sınıfa özgü müziklerdi bunlar (o zamanlar orta sınıf demek kesinlikle ayırımcılık yapmak değildi). Evinde bu tarzda pek çok plak vardı. Bugünkü deyişle kolay dinlenen müzikler. Bir plak seçti ve plak çalara koydu. Oturma odasında harika bir büyük müzik seti vardı. Kanepeye oturduk ve öpüştük. O öğleden sonra ailesi bir yere gitmişti, evde sadece ikimiz vardık. Böyle bir durumda hangi tür müzik çaldığı açıkçası hiç umurumda değildi.

1965 yılının o yazıyla ilgili hatırladığım şey, beyaz tek par-

ça elbise, turunçgilleri andıran meyveli şampuanının kokusu ve çok sağlam bir telle tutturulmuş sutyeninin elimde bıraktığı histi (o zamanki sutyenler iç çamaşırından ziyade kaleyi andırıyordu), bir de Percy Faith ve Orkestrası'nın harika bir şekilde seslendirdiği "A Summer Place" şarkısı. Bugün bile "A Summer Place"i dinlediğimde o pofuduk kanepe gelir aklıma.

Aa, bu arada, o kızla aynı sınıftayken sınıf öğretmenimiz olan kişi, birkaç yıl sonra (1968'di; Robert Kennedy'nin suikasta uğradığı yıldan aklımda kalmış) evinde kendini asarak ölecekti. Sosyal bilgiler öğretmeniydi. Söylendiğine göre, ideolojik çıkmaza girdiği için intihar etmişti.

İdeolojik çıkmaz mı?

Evet, bu doğru, 1960'lı yılların ikinci yarısında ideolojik çıkmaza girdiği için canına kıyan insanlar olmuştu. Öyle çok sayıda olmasa da.

O öğleden sonrayı düşündüğümde tuhaf bir hisse kapılıyorum; biz kız arkadaşımla Percy Faith ve Orkestrası'nın o harika romantik parçasını dinleyerek, kanepede acemice sevişmeye çalışırken, sosyal bilimler öğretmenimiz de ideolojik ölüm çıkmazına doğru adım adım yürüyordu, diğer bir deyişle o sert, sessiz düğüme doğru. Ara ara bunu düşündüğümde çok üzgün hissediyorum. O güne dek karşılaştığım öğretmenler içinde en iyisi oydu çünkü. Başarılı olup olmadığı bir yana sınıftaki tüm öğrencilere mümkün olduğunca eşit davranmaya gayret ediyordu. Her ne kadar kendisiyle bir kere bile baş başa konuşmamış olsak da üzerimde böyle bir izlenim bırakmıştı.

1965 de önceki yıl gibi Beatles'ın yılıydı. Ocak'ta "I Feel Fine", Mart'ta "Eight Days a Week", Mayıs'ta "Ticket to Ride", Eylül'de "Help", Ekim'de "Yesterday" tüm ABD'de hit parçalar listesinde pırıl pırıl parladı. Nereye kulağımı çevir-

sem onların şarkılarının çalındığı izlenimine kapılıyordum. Beatles'ın müziği etrafımızı tamamen sarmıştı. Sımsıkı yapıştırılmış duvar kâğıdı gibi.

Beatles'ın şarkıları çalmadığındaysa Rolling Stones'un "I Can't Get No Satisfaction"ı ya da Bryds'nin "Mr. Tambourine Man"i veya "My Girl"ü, Righteous Brothers'ın "You've Lost That Lovin' Field"ı, Beach Boys'un "Help Me, Rhonda"sı vardı. Diana Ross ve Supremes art arda listelerde hit parçalarıyla yer alıyordu. Panasonic marka radyomdan bunlar gibi müthiş, neşeli parçalar art arda çalıyordu; gerçekten de insanın soluğunu kesen harika bir yıldı.

Pop müziği derinden ve doğal bir şekilde hissettiğimiz bir dönemdi, bazı insanların yaşamlarının en mutlu dönemi olarak bahsettiği zamanlardı. Öyleydi belki de. Olmayabilir de. Pop müzik neticede sadece pop müziktir. Ve yaşamlarımız da süslenmiş tüketim ürünlerinden başka bir şey olmayabilir.

Kız arkadaşımın evi hep dinlediğim Kobe Radyo istasyonunun yakınındaydı. Babası tıbbi malzeme ithal ya da ihraç ediyordu. Detaylarını bilmiyorum. Kendi şirketi vardı ve iyi iş yapıyor gibi görünüyordu. Evleri sahil kenarında bir çam koruluğunun içindeydi. Daha önce de bir iş adamının yazlığıymış, onu satın alıp restore ettirmişlerdi. Yazın öğleden sonra denizden esen rüzgârla çam ağaçları hışırdıyordu. "A Summer Place"i dinlemek için en ideal yerdi.

Yıllar sonra bir gece yarısı *A Summer Place* adlı ABD yapımı filmi televizyonda izledim. Troy Donahue ve Sandra Dee başrolleri oynuyordu. Tipik bir Hollywood gençlik aşkı filmiydi. 1959 yapımıydı. Senaryosu Max Steiner tarafından yazılmış filmin tema müziği Parcy Faith ve Orkestrası tarafından uyarlanan "A Summer Place" hit parça olmuştu. Filmde sahil kenarında bir çam koruluğu vardı, orkestranın korno çalışıyla uyum içinde yaz öğleden sonrası rüzgârıyla salınıyordu

ağaçlar. O filmdeki, sahil kenarında, rüzgârda salınan çam koruluğu, dünyadaki sağlıklı gençlerin giderek artan seks arzularının metaforu olarak görünmüştü gözüme. Bu elbette benim kişisel düşüncem, hatta bir tür önyargıdan başka bir şey de olmayabilir.

Filmde Troy Donahue ve Sandra Dee de, dediğim türde seks arzusunun şiddetli rüzgârına kapılınca, çeşitli sorunlarla karşılaşırlar. Büyük bir yanlış anlama yaşanır, sonra gerçek ortaya çıkar, birçok engel, sisin yerini aydınlığın alması gibi ortadan kalkar, neticede iki genç mutlu bir şekilde bir araya gelir ve evlenir. O zamanki, 1950'lerdeki, Hollywood filmlerinde mutlu son, finalde gelen evlilikti. Böylece çiftlerin resmi olarak cinsel birleşmelerini sağlayacak ortam oluşturulmuş oluyordu. Öte yandan ben ve kız arkadaşım evlenmedik. Henüz lisedeydik ve "A Summer Place"i dinleyerek kanepede acemice seviştik.

"Şey, biliyor musun?" dedi kanepedeyken, bana bir şey itiraf eder gibi, "ben çok kıskanç biriyimdir."

"Öyle mi?" dedim.

"Evet, bil istedim."

"Peki."

"Çok kıskanç olmak bazen çok acı verir."

Bir şey demeden saçını okşadım. Ama çok kıskanç olmanın ne anlama geldiğini, hangi durumda ortaya çıktığını, nasıl bir sonucu olduğunu zihnimde canlandıramamıştım. Kendi duygularımla fazlasıyla meşguldüm o sırada.

Bu arada, Troy Donahue, o yakışıklı genç aktör, 1960'lı yılların ilk yarısında çok popülerdi ama sonra uyuşturucu ve içki batağına battı ve filmlerde yer almayı bıraktı, hatta bir süre evsiz bile kaldı. Sandra Dee'nin de uzun bir süre içki bağımlılığı sorunu yaşadığı söylendi. Donahue daha sonra 1964'te ünlü aktris Suzanne Plesshtte ile evlendi ama sekiz

ay sonra boşandılar. Dee şarkıcı Bobby Darin ile evlendiyse de 1967'de boşandılar. Bunların *A Summer Place* filminin konusuyla bir ilgisi yok tabii ki. Kız arkadaşım ve benim kaderimizle ilgisi olmadığı gibi.

Kız arkadaşımın bir ağabeyi bir de kız kardeşi vardı. Kız kardeşi ortaokul ikinci sınıf öğrencisiydi, boyu ablasınınkinden beş santim kadar uzundu. Yaşına göre bedeni fazla gelişmiş kızların çoğunda olduğu gibi şirin bir görünümü yoktu. Kalın camlı gözlükleri vardı. Ne var ki kız arkadaşım onu çok seviyordu. "Okulda çok başarılı" demişti bir keresinde. Bu arada kendisinin notları ortalamaydı. Benimkiler gibi.

Bir keresinde kız kardeşini de yanımıza alarak sinemaya gitmiştik. Öyle yapmamız gereken bir durum oluşmuştu. *Neşeli Günler* müzikaliydi. Sinema salonu doluydu. 70 mm'lik filmi ön sıradan geniş sinema perdesinde izlemek durumunda kalmıştık. Filmin sonunda gözlerimin çok acıdığını hatırlıyorum. Kız arkadaşımsa filmdeki şarkıları çok sevmişti. Film müziklerinin albümünü aldı, bıkmadan dinledi. Bana kalsa John Coltrane'in büyülü "My Favourite Things" versiyonunu tercih ederdim. Ancak bunu ona söylemenin bir anlamı olduğunu düşünmedim ve söylemedim de.

Kız kardeşi benden pek hoşlanmıyordu. Ne zaman karşılaşsak bana tuhaf gözlerle bakardı –hani buzdolabının dibinde uzun süre kalıp kurumuş balığın hâlâ yenilir olup olmadığını anlamak için gözlerine bakarsın ya, öyle. Ve o bakışları bana kendimi bir şekilde suçlu hissettirirdi. Nedenini bilmiyorum ama bana baktığında dış görünüşümü tamamen göz ardı edip (görülmeye değer bir dış görünüşüm de yoktu zaten) dosdoğruca içimi görmek istiyordu sanki. Belki de gerçekten yüreğimde utanç ve suçluluk vardı.

Ağabeyiyle karşılaşmam ise çok sonralarıydı. Kız arkadaşımdan dört yaş büyük olduğundan o zamanlar en az yirmi

yaşındaydı. Ağabeyini benimle tanıştırmadığı gibi onun hakkında tek kelime de etmemişti. Bir şekilde ağabeyinin konusu açıldığında büyük bir ustalıkla konuyu değiştirirdi. Şimdi düşününce bu yaptığını tuhaf buluyorum. Ama o zaman hiç umursamamıştım. Ailesine ilgi duymamıştım, ona duyduğum ilgi tamamen farklı türde önemi olan bir şeydi çünkü.

Ağabeyiyle ilk kez görüşüp konuşmam 1965 güzü sonlarında oldu.

Pazar günüydü. Kız arkadaşımı evinden almaya gitmiştim. Genelde birlikte kütüphaneye ders çalışmaya gittiğimizi söyleyip dışarıda takılıyorduk. Bu yüzden sırt çantama dersle ilgili şeyleri koyardım. Amatör bir suçlunun kendini beceriksiz bir şekilde olay yerinden başka yerde gösterme çabası gibi.

O sabah zili ne kadar çaldıysam da kapıyı açan olmadı. Biraz ara verip yeniden tekrar tekrar çalınca nihayet içeriden ağır ağır yaklaşan adım sesleri duyuldu. Ve nihayet kapı açıldı. Karşımda duran kız arkadaşımın ağabeyiydi.

Boyu benimkinden biraz daha uzundu, biraz toplucaydı. Ama çok kilolu da sayılmazdı; bir sporcunun bir nedenden spora ara verdiğinde kaçınılmaz bir şekilde bedeninin orasında burasında oluşan fazlalıklar gibi geçici türde bir kilo gibiydi. Geniş omuzları vardı, boynu da biraz uzundu. Saçları az önce yataktan kalkıp gelmişçesine dağınıktı. Saç telleri kalındı ve saçları kulaklarını kapatacak kadar uzamıştı; berbere gitme zamanı gelmiş de en az iki hafta geciktirmiş gibi görünüyordu. Üzerinde bisiklet yaka, lacivert bir kazak, altındaysa dizleri çıkmış bir eşofman vardı. Görünüşü, saçlarını hep güzelce toplayan, temiz ve düzgün giyinen kız arkadaşımın tam zıddıydı.

Gözlerini kısarak bir süre bana baktı, uzun süredir ilk kez güneşe çıkmış kürklü bir hayvan gibi.

"Sen Sayoko'nun arkadaşısın sanırım" dedi henüz ben bir şey demeden. Sonra boğazını temizledi. Sesi uykuluydu ama merak da içeriyor gibi geldi.

"Evet" dedim ve adımı söyledim. "Saat on birde burada buluşacaktık."

"Sayoko evde değil" dedi.

"Evde değil?" diye tekrarladım.

"Evet, bir yere gitmiş olmalı. Evde yok."

"İyi de bugün saat on birde burada buluşmak üzere sözleşmiştik."

"Öyle mi?" dedi ağabeyi. Sonra saate bakar gibi yandaki duvara baktı. Ama orada saat yoktu. Beyaz boyalı bir duvar vardı. Bakışlarını tekrar bana çevirdi.

"Olabilir ama şimdi bir yere gitmiş, evde değil."

Ne yapsam iyi olur, karar veremedim. Ne yapmamın iyi olacağını ağabeyi de bilemiyormuş gibi görünüyordu. Yavaşça esnedikten sonra başının arkasını kaşıdı. Her bir hareketi usulcaydı.

"Şu an evde benden başka kimse yok" dedi. "Az önce uyandım ve kimse yoktu. Herkes bir yere gitmiş ama nereye gittiklerini bilmiyorum."

Bir şey demedim.

"Babam golf oynamaya gitmiş olabilir. İki kız kardeşim de bir yerlere eğlenmeye gitmişlerdir belki. Gerçi annemin de evde olmaması alışılmış bir şey değil ama."

Fikir yürütmekten kaçındım. Sonuçta başka bir ailenin meselesiydi.

"Sayoko seninle sözleştiğine göre her an eve gelebilir" dedi ağabeyi. "İstersen içeri girebilirsin."

"Sizi rahatsız etmeyeyim. Etrafta biraz gezinip tekrar uğrarım" dedim.

"Hayır, rahatsız etmezsin" dedi net bir tonda. "Zil çalınınca bir daha kapıyı açmaya gelmek daha zahmetli. Haydi gel."

Başka seçeneğim kalmamıştı; dediği gibi içeri girdim, beni oturma odasına yönlendirdi. Yazın kız arkadaşımla sevişti-ğimiz kanepenin olduğu oturma odasına. Kanepeye oturdum. Kız arkadaşımın ağabeyi de karşıdaki tekli koltuğa oturdu. Sonra yeniden uzun uzun esnedi.

"Sen Sayoko'nun arkadaşıydın, değil mi?"

"Evet" dedim bir kere daha.

"Yuko'nun değil yani?"

Bu soruyu nasıl yanıtlayacağımı bilemedim. Yuko uzun boylu olanının adıydı.

"Sayoko'yla çıkmak eğlenceli mi?" diye sordu ağabeyi meraklı gözlerle bana bakarak.

Buna da nasıl cevap verebileceğimi bilemediğimden bir şey demedim. Ama cevabımı uzun bir süre bekledi.

"Evet, eğlenceli" dedim doğru cevabı vermiş olmayı ümit ederek.

"Eğlenceli ama ilginç mi değil?"

"Hayır, öyle değil..." desem de sonrasını getiremedim.

"Her neyse" dedi ağabeyi. "Eğlenceli olmakla ilginç olmak arasında pek fark yok sanırım. Şey, kahvaltı yapmış mıydın?"

"Evet, yaptım."

"Ekmek kızartacağım, sen de ister misin?"

"Hayır, istemem" diye yanıtladım.

"Emin misin?"

"Eminim."

"Peki ya kahve?"

"İstemem."

Aslında kahve içebilirdim ama kız arkadaşımın ailesiyle – özellikle de onun olmadığı bir ortamda– bundan daha yakın bir ilişkiye girmekten geri durmak istiyordum.

Bir şey demeden yerinden kalktı, odadan çıktı. Sanırım kahvaltı hazırlamak üzere mutfağa gitmişti. Bir süre sonra içeriden tabak ve kupa tıkırtıları geldi. O arada ben de kane-

pede oturmuş iki elimi dizlerimin üzerine koymuştum, beni gören birisi olsa sakınca yaratmayacak bir pozisyondaydım. Kız arkadaşımın dönüşünü sessizce bekledim. Saat on biri on beş geçeyi gösteriyordu.

Bu sabah on birde kız arkadaşımla burada buluşmak üzere sözleşmiş miydik gerçekten diye bir kez daha hafızamı yokladım. Ama ne kadar düşünürsem düşüneyim buluşma yeri ve zamanında bir hata bulamadım. Önceki gece telefonda konuşmuş ve teyit etmiştik. Dahası o, buluşma yeri ve zamanını unutacak türde sorumsuz biri değildi. Ve bir pazar sabahı geride sadece ağabeyi bırakarak tüm ailenin ortadan kaybolması da çok tuhaftı.

Duruma bir anlam veremeyerek orada öylece oturdum, suskun bir şekilde zaman geçirdim. Zaman ürkütücü bir şekilde yavaş geçiyordu. Mutfaktan arada bir birtakım sesler geliyordu. Musluğun açılma sesi, bir şeyin kaşıkla karıştırılırken çıkardığı tıkırtı, dolap kapağının açılıp kapanırken çıkarttığı gıcırtı. Elini attığı her şeyden ses çıkarmadan duramayan türde biriydi demek. Ama bunlardan başka ses gelmiyordu. Ne esen rüzgârın sesi ne de bir köpek havlaması. Sessizlik görünmez bir çamur gibi kulaklarımın içine kadar nüfuz ederek onları tıkamıştı. Bu yüzden defalarca yutkunarak kulaklarımdaki tıkanıklığı açmaya çalıştım.

Biraz müzik dinlemek ne iyi olurdu. "A Summer Place" ya da "Edelweiss", "Moon River" – herhangi bir şarkı. Hiç seçici olmazdım. O anda herhangi bir müzik parçası dinleyebilirdim. Ama izin almadan müzik setini açamazdım. Okuyacak bir şey var mı diye etrafa baktım ama gözüme gazete veya dergi de ilişmedi. Omuz çantamın içine baktım. Yanımda hep okuduğum bir kitap olurdu ama nasılsa o gün unutmuştum.

O an çantamın içinde okunabilecek tek kitap *Çağdaş Japon Dili ve Edebiyatı* adlı yardımcı ders kitabıydı. Başka seçeneğim olmayınca onu çıkardım ve bir süre sayfalarını ka-

rıştırdım. "Okur" diye nitelendirilebilecek kadar düzenli ve yoğun kitap okuyan biri değilimdir. Ama bir şey okumadan da zaman geçiremem. Öyle boş boş oturamam. Ya bir kitap okumalı ya da müzik dinlemeliyim; ikisinden biri. Eğer okuyacak bir şey bulamazsam yakınımda bulduğum basılmış bir materyali elime alırım, bu ne olursa olsun fark etmez. Telefon rehberi de olabilir, buharlı ütü kullanma kılavuzu da. Bunlarla karşılaştırıldığında *Japon Dili ve Edebiyatı* yardımcı ders kitabı harika bir şeydi.

Gelişigüzel bir şekilde sayfaları açıp karşıma çıkan edebi parçaları ve denemeleri okudum. Birkaç yabancı yazar da vardı ama geneli modern ve çağdaş Japon yazarlarının eserlerinden parçalardı. Ryunosuke Akutagava, Cun'içiro Tanizaki, Kobo Abe gibi tanınmış yazarların eserlerinden seçmelerdi. Ancak her bir eserin –kısa hikâyeler dışındakiler genelde alıntılardı– sonunda sorular vardı. Bu soruların çoğunluğu da saçmaydı. "Saçma sorular" dememin nedeni, cevaplar doğru mu yanlış mı karar vermenin zor olduğu (ya da karar verilemeyeceği) türde sorulardı. Bu alıntıların sahibi yazarların kendilerinin bile bir karara varıp varamayacaklarından kuşkuluydum.

Mesela, "Bu metinde yazar savaşa karşı nasıl bir duruş sergilemiştir?" ya da "Yazarın Ay'ın büyüyüp küçülmesini betimlemesi metinde ne tür bir sembolik etki yaratmıştır?" Ay'ın büyüyüp küçülmesi betimlemesi sonuçta Ay'ın büyüyüp küçülmesini betimler; bu metinde hiçbir sembolik etki yaratmaz diye cevap versen de kimsenin çıkıp da bu cevap kesin yanlış diyemeyeceği bir durumdu. Elbette "görece mantıklı cevap" gibi bir ortak paydadan bahsedilebilirdi ama bence edebiyatın görece mantıklı olmasının iyi bir şey olup olmadığı da kuşku götürür.

Yine de zaman geçirmek için o soruların cevaplarını tek tek bulmaya çalıştım. Çoğu soruda aklımda –her gün psiko-

lojik bağımsızlığı ve gelişimi için mücadele eden aklımda– bir türlü "görece mantıklı bir cevap değil ama kesinlikle yanlış da denemez" türünde cevaplar belirip durdu. Okuldaki notlarımın bu kadar vasat olmasının nedeni belki de aklımın böyle çalışmaya meyilli olmasındandı.

Bunlar olup biterken kız arkadaşımın ağabeyi oturma odasına döndü. Saçı hâlâ darmadağınık, sağa sola kalkmıştı. Kahvaltısını yaptığı için olmalı gözleri önceki kadar uykulu değildi. Elinde kahve kupası vardı. Beyaz, büyük bir kupaydı. Kupanın üzerinde Birinci Dünya Savaşı Alman çift kanatlı uçağının fotoğrafı basılıydı. Kokpitin önünde ikili makineli tüfek vardı. Sanırım onun özel kupasıydı bu. Kız arkadaşımın böyle bir kupayla kahve içtiğini hayal bile edemezdim çünkü.

"Kahve istemediğine emin misin?" diye sordu.

Başımı hayır anlamında salladım. "Hayır, istemiyorum, eminim."

Kazağının göğüs kısmında ekmek kırıntıları vardı. Eşofman altının dizlerinde de. Sanırım çok açtı ve ekmek kırıntılarına dikkat etmeden kızarmış ekmekleri hapır hupur yemişti. Bu durumun kız arkadaşımın sinirine dokunacağını tahmin edebiliyordum çünkü o her zaman temiz ve düzenli biriydi. Ben de temiz ve düzenli biri olmayı seven biriydim, bu konuda onunla anlaşıyorduk.

Ağabey başını kaldırıp duvara baktı. Bu duvarda saat vardı. On bir buçuğa geliyordu.

"Gelmedi. Acaba nerede, neler yapıyordur şimdi?"

Bu sorusuna cevap vermedim.

"Ne okuyorsun?" dedi elimdeki kitabı işaret edip.

"*Japon Dili ve Edebiyatı* yardımcı ders kitabı."

"Hımm" dedi biraz yüzünü buruşturarak. "İlginç mi?"

"İlginç olduğunu söyleyemem; okuyacak başka bir şey bulamadım da."

"Bir bakayım şuna."

Alçak sehpanın üzerinden kitabı ona uzattım. Sol elinde kahve kupasını tutarken sağ eliyle kitabı aldı. Kitabın üzerine kahve dökecek diye endişelendim. Kitabın üzerine kahve dökülecek bir atmosferdi çünkü. Ama dökülmedi. Kupayı cam sehpanın üzerine ses çıkararak bıraktı, iki eliyle kitabın sayfalarını karıştırdı.

"Nereyi okuyordun?"

"Şu an okuduğum kısım, Akutagava'nın 'Çarklar' öyküsü. Bu kitapta tüm metin yer almıyor, sadece bir kısmı."

Biraz düşündü. "'Çarklar'ı okumadım. Çok uzun zaman önce *Kappa*'nın tamamını okumuştum. 'Çarklar' oldukça karanlık bir öyküydü değil mi?"

"Evet, ne de olsa ölmeden hemen önce yazdığı öykü."

"Akutagava intihar etmişti, değil mi?"

"Evet." – Akutagava otuz beş yaşında aşırı dozda ilaç alarak yaşamına son vermiştir. "Çarklar", ölümünün ardından 1927'de yayımlanmıştır– diye yazıyordu yardımcı kitapta. Vasiyetname gibi bir eserdi.

"Hımm" dedi kız arkadaşımın ağabeyi. "Bana biraz okur musun?"

Şaşırıp yüzüne baktım. "Sesli mi okuyayım?"

"Evet, eskiden beri bana kitap okunmasını severim. Kendim pek okuyamıyorum da."

"Sesli okumada pek iyi değilimdir ama."

"Olsun, sorun değil. İyi okuyup okumaman sorun değil. Sırasını takip ederek sesli okuman yeterli. Ne de olsa şu an yapacak başka bir işimiz yok."

"Nevrotik ve sinir bozucu bir öykü ama" dedim.

"Arada bir böyle hikâyeler dinlemeyi isterim. Çivi çiviyi söker derler."

Sehpanın üzerinden kitabı geri uzattı. Üzerinde Alman Gamalı Haç işareti bulunan çift kanatlı savaş uçağı resminin

basılı olduğu kupayı yeniden eline aldı ve bir yudum kahve içti. Sonra koltuğa gömüldü ve okumamı bekledi.

İşte böylece o pazar sabahı kız arkadaşımın sıra dışı ağabeyine Akutagava'nın "Çarklar" adlı öyküsünün bir kısmını okudum. Başta isteksizce, sonra hevesle. Yardımcı kitapta "Uçak" ve "Kırmızı Işıklar" diye iki final bölümü vardı ama sadece "Uçak"ı okudum. Son cümlesi, "Ben uyurken acaba birisi beni boğabilir mi?" idi. Akutagava bu satırı yazdıktan sonra intihar etmişti.

Ben o son satırı okuduktan sonra da aileden eve dönen kimse olmadı. Ne telefon çaldı ne de karga sesi duyuldu. Etrafta çıt yoktu. Güz güneşinin ışığı perdeyi aşıp oturma odasını aydınlatıyordu. Sadece zaman yavaş ve istikrarlı bir şekilde ilerliyordu. Kız arkadaşımın ağabeyi karşımda oturmuş, kollarını kavuşturmuş okuduğum son satırların tadını çıkarmak için gözlerini kapatmıştı.

"Yazmaya devam edecek gücüm yok. Böyle hissederek yaşamak bana acı veriyor. Ben uyurken acaba birisi beni boğabilir mi?"

Hoşlanıp hoşlanmamak bir yana, bu metnin hiç de güneşli bir pazar sabahı sesli okunacak bir şey olmadığı kesindi. Kitabı kapattım, duvar saatine bir baktım. On ikiyi biraz geçiyordu.

"Sanırım bir yanlış anlaşılma oldu. Ben artık gideyim" dedim. Sonra kanepeden kalktım. Misafirlikte yemek saati geldiğinde orada bulunmamalısın diye küçük yaşta öğütlemişti annem. Bunu otomatik olarak, iyi mi kötü mü diye düşünmeden alışkanlık edinmiştim.

"Buraya kadar gelmişsin, yarım saat daha beklesen mi?" dedi ağabey. "Yarım saate gelmezse dönersin."

Ses tonunda tuhaf bir netlik vardı, kalktığım yere tekrar oturdum. Yine iki elimi dizlerimin üzerine koydum.

"Çok iyi sesli okuyorsun" dedi etkilenmiş bir şekilde. "Bunu daha önce söyleyen olmuş muydu?"

Başımı hayır anlamında salladım. Bugüne kadar hiç kimse iyi kitap okuduğumu söylememişti.

"İçeriği iyice anlamadan öyle bir okuma yapılamaz. Özellikle son cümleyi çok güzel okudun."

"Hıı" diye belirsiz bir cevap verdim. Yüzümün hafiften kızardığını hissettim. Övülmemesi gereken bir şeyin yanlışlıkla övülmesi gibi rahatsız edici bir histi. Ve şu anki durumda yarım saat daha kız arkadaşımın ağabeyiyle vakit geçirmek zorundaydım.

İki elini dua eder gibi birleştirip sonra birden ayırdı. "Sana tuhaf bir şey soracağım. Hiç hafızan durdu mu?"

"Hafızanın durması mı?"

"Evet, diğer bir deyişle zamanda bir noktadan bir sonrakine dek nerede olduğunu ve ne yaptığını hiç hatırlamadığın oldu mu?"

Başımı hayır anlamında salladım. "Olmadı."

"Yaptığın her şeyi zaman sırası ve detayıyla tamamen hatırlıyorsun yani?"

"Son zamanlarda yaşadığım bir şeyse, evet hatırlarım."

"Hımm" dedikten sonra bir süre başının arkasını kaşıdı. Sonra, "Normali de odur zaten" dedi.

Bir şey söylemeden onun konuşmasına devam etmesini bekledim.

"Aslına bakarsan benim birkaç kere hafızamın tümüyle uçup gittiği oldu. Mesela öğleden sonra üçte birden hafızam durdu ve akşam yedide geri geldi; o aradaki dört saatte nerede, ne yaptığımı hiç hatırlamıyordum. Başıma beklenmedik bir şey de gelmemişti. Bir yerde kafamı çarpmamıştım, içkiyi fazla kaçırıp sızmamıştım. Böyle şeyler olmamıştı, normal bir şekilde yaşamış, bir anda hafızamı kaybetmiştim. Bunun ne zaman olacağını bilemiyorum hiç. Hafıza kaybım ne ka-

dar, hatta kaç gün sürer, onu da kestiremiyorum."

"Öyle demek" dedim onu dinlediğimi göstermek için.

"Mesela, kasetçalarda bir Mozart senfonisi kaydettiğini hayal et. Onu tekrar dinlediğinde ikinci bölümün ortasından üçüncü bölüm ortasına geçtiğini düşün, o aradaki seslerin tümüyle kaybolduğunu. Kayboldu derken o kısmın sessizce ilerlediğini kastetmiyorum, sadece bir anda kayboluyor. Yarın öbür gün oluvermiş gibi. Anlıyor musun dediklerimi?"

"Sanırım" dedim pek emin olmadığım halde.

"Konu müzik olunca, söz ettiğim durum rahatsız edici bir şey olsa da zararlı değil. Ama bu durumla gerçek yaşamda karşılaşırsan çok acı verici olabilir. Anlıyor musun?"

Başımla onayladım.

"Ay'ın arka yüzüne kadar gidip de elin boş olarak geri dönmek gibi bir şey."

Bir kere daha başımı sallayarak onayladım. Gerçi bu verdiği örneği de tam anladığımdan emin değildim.

"Bunun nedeni genlerle ilgili bir bozukluk, benimki gibi net kayıp olan durum çok ender, on bin insandan birinde görülüyormuş. Ortaokul üçüncü sınıftayken üniversite hastanesinde bir nörolog tarafından muayene edildim. Annem götürmüştü. Hastalığımın tam bir adı var yani. İnsanı sinir edecek kadar uzun bir ad, uzun zaman önce de unuttum. Kim böyle bir hastalığa o adı koyar ki?"

Bir süre ara verdi ve yeniden konuşmaya başladı.

"Kısacası, hafızandaki sıralamanın kafayı yediği bir hastalık bu. Hafızanın bir kısmı –az önceki örneği kullanırsam, Mozart'ın senfonisinin bir kısmı– yanlış bir çekmeceye konuyor. Ve bir kere yanlış çekmeceye koyunca da onu bulmak zor değil mümkün bile olmuyor. Bana böyle açıklamışlardı. Öldürücü bir etkisi yok, gitgide aklımı yitireceğim gibi bir bozukluk da değil ama gündelik yaşamımı sürdürmede aksaklık yaratan bir şey. O adını hatırlayamadığım hastalık için

her gün içeyim diye ilaç da verdiler ama bir işe yaramıyor. Plasebodan başka bir şey değil."

Kız arkadaşımın ağabeyi durakladı, anlattıklarının anlaşılıp anlaşılmadığından emin olmak için dosdoğru yüzüme baktı. Sanki dışarıdaydı ve pencereden evin içine bakıyordu.

"Yılda bir ya da iki kez yaşıyorum bu olayı. Sık değil ama sorun sıklığı değil. Sorun, bunu yaşadığımda gerçek dünyayla aramda somut bir fark olması. Bu durumu çok ender yaşasam da hafıza kaybının gerçekten başıma gelmesi ve bunun ne zaman başıma geleceğini bilmemek çok fena bir şey. Bunu anlayabiliyorsun, değil mi?"

"Hıım" diye belirsiz bir cevap verdim. Onun seri bir şekilde anlattığı tuhaf hikâyesini dinlemeye devam etmekten başka bir şey gelmiyordu elimden.

"Bu olduğunda, hafızam birden durduğunda, elimde büyük bir çekiç olsa ve hoşlanmadığım birinin başına onunla vursam, bunu 'Eyvah, bak bu iyi olmadı işte' diye geçiştiremezsin, değil mi?"

"Elbette."

"Bu durumda işe karışan polislere, 'O sırada hafızam yerinde değildi' diye açıklamada bulunsam, bana inanmazlar, öyle değil mi?"

Başımı belli belirsiz bir şekilde sallayarak onu onayladım.

"Aslına bakarsan hoşlanmadığım o kadar çok kişi var ki. Beni sinirlendirenler de var. Onlardan biri de babam. Ama aklım başındayken onun kafasına çekiçle vuramam. Kendimi kontrol edebilirim çünkü. Ama hafıza kaybı yaşarken ne yaptığımı kendim bile bilemem."

Fikrimi kendime saklayıp başımı öne eğdim.

"Tehlikesi yok demişti doktorum. Hafızamın kaybolduğu sürede kimse kişiliğimi falan çalacak değilmiş. Çoklu kişilik durumu, hani şu Dr. Jekyll ve Mr. Hyde'daki gibi, olmazmış. Ben hep benmişim. Hafızamın kaybolduğu sırada bile nor-

mal bir şekilde, her zamanki gibi hareket edermişim. Kasetteki kayıt, ikinci bölümün ortasından üçüncü bölüm ortasına geçiyor yalnızca. Bu yüzden o sırada çekici çıkarıp birine vurma durumum söz konusu olmuyor. Ben her zamanki ben olarak kendimi kontrol ediyorum, çoğunlukla normal davranıyorum. Mozart aniden Stravinsky'ye dönmüyor; Mozart hep Mozart olarak kalıyor, sadece bir kısmı neticede bir yerlerdeki bir çekmecenin içine konuyor."

Bunları dedikten sonra konuşmasına ara verdi, iki kanatlı uçak resimli kupasından bir yudum kahve içti. Keşke ben de bir yudum kahve içebilseydim.

"Doktorun söyledikleri bunlardı. Ama doktorların dediklerine ne kadar güvenilir? Söylediklerinde hep bir parça kuşku payı vardır. Lisedeyken acaba farkında olmadan birinin başına çekiçle vurdum mu diye sürekli endişe ederdim. Lisedesin ve aslında kim olduğunu bilmediğin bir dönemdesin, öyle değil mi? Yer altındaki bir borunun içinde yaşar gibi. Buna bir de hafıza kaybı gibi çetrefilli bir durum eklediğinde üst üste gelir her şey. Sence de öyle değil mi?"

Bir şey demeden başımı sallayarak onayladım. Dediği gibi olabilirdi.

"Bu yüzden okula gitmemeye başladım" diye devam etti kız arkadaşımın ağabeyi. "Düşündükçe kendimden korkar olmuştum ve okula gidecek cesareti kendimde bir türlü bulamıyordum. Annem özel durumumu öğretmenime anlattı, devamsızlığım oldukça fazlaydı ama okul yönetimi özel bir uygulamayla beni mezun etti. Tahminim, benim gibi sorunlu bir öğrenciden bir an önce kurtulmak istiyorlardı. Üniversiteye devam etmedim. Notlarım hiç fena değildi, istesem bir üniversiteye girebilirdim ama evden dışarı çıkmaya cesaret edemiyordum. İşte o günden beri de evde zaman geçiriyorum, arada bir köpeği gezdirmeye çıkarmak dışında evden çıkmıyorum. Bugünlerde artık o kadar panik duygusu falan yaşa-

mıyorum. Biraz daha iyi hissedersem belki bu şehirdeki üniversiteye de giderim."

Sonra sustu. Ben de susuyordum. Ne diyeceğimi bilemiyordum. Kız arkadaşımın ağabeyinden neden pek söz etmediğini çok iyi anlamıştım.

"Bana kitap okuduğun için teşekkür ederim. 'Çarklar' oldukça iyi bir öyküymüş. Karanlık olmasına karanlık bir yanı var ama bazı cümleleri içime işledi. Kahve istemediğinden emin misin? Hemen hazırlayabilirim."

"Hayır, istemem. Artık kalksam iyi olur."

Bir kere daha duvar saatine baktı. "On iki buçuğa kadar bekle, eğer kimse gelmezse gidersin. Ben ikinci katta olacağım, zamanı gelince kendin çıkarsın. Beni merak etme."

Başımla onayladım.

"Sayoko'yla çıkmak ilginç mi?" diye bir kere daha sordu kız arkadaşımın ağabeyi.

Başımla onayladım. "İlginç."

"Nesi ilginç?"

"Benim bilmediğim pek çok şeyi biliyor" diye yanıtladım. Çok dürüst bir cevap vermiştim.

"Hımm" dedi düşüncelere dalar gibi. "Öyle ya, mutlaka öyledir. Kız kardeşimle aynı kandanız, aynı genleri paylaşıyoruz, doğduğundan beri bu çatı altında yaşıyoruz ama onun hakkında hâlâ anlamadığım şeyler var. Nasıl desem, onun nasıl biri olduğunu bilmiyorum mesela. Bu yüzden mümkünse onu benim için anlamanı isterim. Elbette anlaşılmasa iyi olacak yanları da vardır ama."

Kahve kupasını eline alıp koltuktan kalktı.

"Elinden gelenin en iyisini yap" dedi kız arkadaşımın ağabeyi. Sonra boştaki elini sallayarak odadan çıktı.

"Teşekkürler" dedim.

Saat on iki buçuğu geçtiği halde eve geri dönen olmadı; ant-

reye çıktım, spor ayakkabılarımı giyip evden ayrıldım. Çam koruluğunun önünden tren istasyonuna yürüdüm, gelen trene binip eve döndüm. Tuhaf denecek kadar sessiz bir pazar öğleden sonrasıydı.

Saat ikiyi biraz geçerken kız arkadaşımdan telefon geldi. "Önümüzdeki hafta pazar günü için sözleşmiştik!" dedi. Hiç ikna olmamıştım ama o çok net bir şekilde söyleyince öyle olabileceğini düşündüm. Programımızı şaşırmıştım demek. Evine bir hafta önce gittiğim için ondan içten bir şekilde özür diledim.

Onun eve dönmesini beklerken ağabeyiyle sohbet ettiğimizi –aslında sohbetten ziyade çoğunlukla onun anlattıklarını dinlediğimi– söylemedim. Ryunosuke Akutagava'nın "Çarklar" öyküsünü ona sesli okuduğumu, bana arada bir hafıza kaybetme hastalığı olduğunu söylediğini de. Bunları paylaşmamamın daha iyi olacağını hissetmiştim. Ağabeyinin de ona benimle konuştuğunu anlatmadığını sezmiştim. Eğer ağabeyi ona konuştuğumuzu söylemediyse, benim söylemem de gerekmezdi.

Kız arkadaşımın ağabeyiyle bir sonraki karşılaşmam o günden on sekiz yıl sonra oldu. Ekim ortasıydı. Otuz beş yaşındaydım, karımla Tokyo'da yaşıyorduk. Tokyo'daki bir üniversiteden mezun olduktan sonra oraya yerleşmiş, işlerim yoğun olunca da Kobe'ye neredeyse hiç gitmez olmuştum.

Tamire verdiğim saatimi almaya gitmek için akşamüzeri Şibuya'da bir tepeye yürüyordum. Düşüncelere dalmış, dalgın dalgın yürürken yanından geçtiğim biri arkamdan seslendi.

"Affedersiniz" dedi. Konuşması kuşkusuz Kansay bölgesi aksanıydı. Durup döndüm, karşımdaki tanımadığım biriydi. Benden biraz yaşlı görünüyordu, boyu da birazcık uzundu.

Üzerinde kalın İskoç kumaşı ceket vardı, gömleğinin üzerine kravat bağlamış, krem rengi kaşmir kazak giymişti, altında da kahverengi çino pantolon vardı. Saçı kısa kesimdi, atletik yapıdaydı. Teni bronzdu (golf oynarken yanmış gibi). Hatları pek düzgün olmasa da çekici görünüyordu. Yakışıklı bile denebilirdi. Temelde yaşamından memnun biri, iyi aile terbiyesi almış biri izlenimi veriyordu.

"Adınızı hatırlayamadım ama acaba siz çok eskiden kız kardeşimin erkek arkadaşı değil miydiniz?" dedi.

Yüzüne daha dikkatli baktım. Ancak kim olduğunu çıkaramadım.

"Kız kardeşiniz?"

"Sayoko" dedi. "Lisede aynı sınıftaydınız."

O sırada karşımdaki kişinin krem rengi süveterinin göğüs kısmında küçük bir domates lekesine gözüm takıldı. Düzgün giyinmişti ama süveterindeki o leke son derece ayrıksı göründü. İşte tam o anda da gevşemiş bisiklet yakalı lacivert süveteri üzerinde ekmek kırıntıları olan, uykulu gözlerle bakan o yirmi bir yaşındaki genci hatırladım. Kötü alışkanlıklar zamanla düzelmiyordu. "Hatırladım" dedim. "Sayoko'nun ağabeyisiniz. Bir keresinde evinizde görüşmüştük, değil mi?"

"Evet, bana Akutagava'nın 'Çarklar'ını okumuştunuz."

Güldüm. "Bu kalabalık arasında beni nasıl da ayırt ettiniz. Sadece bir kere görüşmüştük, üstelik üzerinden çok uzun zaman geçti."

"Bir kere görüşsem de insanların yüzünü hiç unutmam. Çok iyi ezberlerim. Ayrıca siz neredeyse hiç değişmemişsiniz."

"Siz çok değişmişsiniz ama" dedim. "Çok farklı görünüyorsunuz."

"Köprünün altından çok sular aktı" dedi gülerek. "Biliyorsunuz, bir zamanlar her şey benim için çok zordu."

"Sayoko neler yapıyor?" diye sordum.

Sıkıntılı bir şekilde bakışlarını kaçırdı. Derin bir nefes alıp

verdi. Etraftaki havanın yoğunluğunu ölçer gibi.

"Bu kalabalık caddenin ortasında durup konuşmak yerine bir yerde oturup sohbet edelim mi? Eğer acele bir işiniz yoksa tabii" dedi. Acele bir işim yok, dedim.

"Sayoko öldü" dedi kısık bir sesle. Yakındaki bir kafede plastik masada karşılıklı oturuyorduk.

"Öldü mü?"

"Evet, öldü. Üç yıl önce."

Bir süre ne diyeceğimi bilemedim. Sanki ağzımın içinde dilim büyümüştü. Ağzımda biriken tükürüğü yutmaya çalıştım ama yapamadım.

Sayoko'yla en son görüştüğümüzde yirmi yaşındaydı. Kısa bir süre önce ehliyet almış, beni beyaz Toyota Crown marka arabasına bindirmiş (babasının arabasıydı), Rokko Dağı'na gezmeye götürmüştü. Araba sürüşü henüz tam oturmamıştı ama direksiyon başında çok mutlu görünüyordu. Arabanın teybinde tabii ki Beatles çalıyordu. Çok iyi hatırlıyorum. Şarkının adı "Hello, Goodbye" idi. *You say goodbye, I say hello.* Daha önce de söylediğim gibi o zamanlar Beatles müziği duvar kâğıdı gibi etrafımızı sımsıkı sarmıştı.

Onun ölüp de kül olduğu, artık bu dünyada olmadığı gerçeğini idrak edemiyordum. Nasıl desem, hiç gerçek gibi gelmiyordu bu durum bana.

"Nasıl öldü peki?" diye sordum kuru bir sesle.

"İntihar etti" dedi sözcükleri özenle seçer gibi. "Yirmi altı yaşında aynı iş yerinden biriyle evlendi, iki çocukları oldu, sonra yaşamına kendi eliyle son verdi. Henüz otuz iki yaşındaydı."

"Çocuklarını geride bıraktı?"

Kız arkadaşımın ağabeyi başıyla onayladı. "İlki oğlan, ikincisi kız. Onlara kocası bakıyor. Bazen biz de onları görmeye gidiyoruz. İkisi de harika çocuklar."

Gerçeği bir türlü idrak edemiyordum. O, eskiden kız arkadaşım olan o kişi, geride iki çocuk bırakarak intihar mı etmişti?

"Neden yaptı bunu?"

Başını salladı. "Kimse nedenini bilmiyor. O zamanlar bir derdi varmış ya da bir buhrana tutulmuş gibi de görünmüyordu. Herhangi bir sağlık sorunu yoktu, kocasıyla arası iyiydi bildiğim kadarıyla, çocuklarını da seviyordu. Geride intihar notu gibi bir şey de bırakmadı. Doktorun verdiği uyku ilaçlarını biriktirmiş ve hepsini tek seferde içmiş. Planlı bir intihar anlayacağınız. En başından beri aklında ölmek varmış ve altı ay boyunca hapları biriktirmiş. Bir anda aklına esip de aniden intihar etmiş değil."

Uzun bir süre konuşamadım. O da susuyordu. İkimiz de düşüncelere dalmıştık.

Ben ve kız arkadaşım o gün Rokko Dağı'ndaki bir otelin kafeteryasında ayrılık konuşması yapmıştık. Ben Tokyo'da üniversiteye gitmiş ve başka birine âşık olmuştum. Cesaretimi toplayıp durumu ona açmıştım. O ise hiçbir şey demeden el çantasını alıp yerinden kalkmıştı. Sonra ardına bakmadan hızlıca çıkıp gitmişti.

Neticede teleferiğe binip tek başına dağdan dönmek durumunda kalmıştım. O, beyaz Toyota Crown'ı sürerek dönmüş olmalı. Havanın açık olduğu bir gündü, teleferikten tüm Kobe net bir şekilde görülüyordu. Çok güzel bir manzaraydı. Ama burası artık benim hatırladığım o şehir değildi.

O gün Sayoko'yu son görüşüm olmuştu. O, üniversiteden mezun olmuş, büyük bir sigorta şirketinde işe başlamış, aynı şirketten biriyle evlenip iki çocuk sahibi olmuş, sonra da biriktirdiği uyku haplarını içerek kendi eliyle yaşamına son vermişti.

Ondan er ya da geç ayrılırım diye düşünürdüm. Yine de onunla geçirdiğim birkaç yılı özlemle hatırlıyorum. Benim ilk kız arkadaşımdı, onu seviyordum. Bir kadının bedeninin na-

sıl olduğunu bana o öğretmişti. Birlikte pek çok yeni deneyim edinmiştik. Muhtemelen ancak onlu yaşlarda mümkün olabilecek muhteşem zamanlarımız olmuştu.

Bunu şimdi söylemek benim için çok güç bir şey ama neticede kulağımın içindeki o özel çanı çaldıramamıştı. Ne kadar kulak versem de o sesi hiç duyamadım. Ne yazık ki. Ama Tokyo'da tanıştığım diğer kadın, o çanı kesinlikle çaldırmıştı. Bu, mantık veya ahlaka uygun şekilde, özgürce ayarlayabileceğiniz bir şey değildir. Bilincinizin ya da ruhunuzun çok derinlerindeki bir yerde kendiliğinden ortaya çıkan ya da çıkmayan bir şeydir, kendi gücünüzle değiştiremeyeceğiniz türde bir şeydir.

"Biliyor musunuz" dedi kız arkadaşımın ağabeyi, "hayatımda bir kere bile Sayoko'nun intihar edeceğini düşünmemiştim. Dünyadaki herkes bir araya gelip intihar etse bile bir tek o yaşamına devam eder diye düşünürdüm ama yanılmışım. Yanılsama olsun, yüreğin karanlığı olsun, onun içinde böyle şeyleri taşıyacak türde biri olduğunu hiç düşünmedim. Açıkçası onu yüzeysel bulurdum. Küçüklüğünden beri ona pek ilgi göstermemiştim, o da bana karşı ilgili değildi. Frekanslarımız tutmuyordu sanırım. Diğer kız kardeşimle daha iyi anlaşıyorduk. Ama bugün Sayoko'ya kötülük etmişim gibi yüreğimin en derinlerinde acı çekiyorum. Onu çok iyi anlayamadım sanırım. Onunla ilgili tek bir şey bile anlayamamışım demek ki. Tek düşündüğüm kendi yaşamımdı. Benim gibi birinin gücü onu kurtarmaya yetmezdi belki ama onu birazcık daha anlayabilirdim sanki. Onu ölüme götüren şeyin ne olduğunu anlardım. Bunu şimdi düşünmek çok acı veriyor. Kibrimi, bencilliğimi hatırladıkça kahroluyorum."

Diyebileceğim bir şey yoktu. Muhtemelen ben de kız arkadaşımı hiç anlamamıştım. Aynı ağabeyi gibi, aklımda sadece kendi yaşamım vardı.

Kız arkadaşımın ağabeyi, "O zaman bana okuduğun Akutagava'nın 'Çarklar' öyküsünde bir yer vardı, oradaki pilot çok yükseklerdeki havayı soluduktan sonra artık yeryüzündeki havayı solumaya katlanamaz hale geliyordu. Uçak hastalığı denilen rahatsızlık. Gerçekten öyle bir hastalık var mı yok mu bilmiyorum ama o satırlar bugün bile aklımda" dedi.

"Peki, hafızanın uçup gittiği hastalığınız ne durumda? Artık iyi misiniz?" diye sordum. Konuyu Sayoko'dan başka bir yere çekmek istemiştim sanırım.

"Aa, o konu" dedi kız arkadaşımın ağabeyi gözlerini hafif kısarak. "Tuhaf bir şey ama bir anda kendiliğinden iyileşti. İrsî bir rahatsızlık olduğunu, zamanla daha kötüye gideceğini ve tedavisinin olmadığını söylemişti doktor. Sonra bir anda geçiverdi. Sana musallat olan kötü ruhun çıkıp gitmesi gibi."

"Bunu duyduğuma sevindim" dedim. Gerçekten sevinmiştim.

"Seninle görüştüğümüz o günden sonra bir daha hiç hafıza kaybı yaşamadım. Giderek daha sakinleştim, pek fena olmayan bir üniversiteye başladım, oradan mezun oldum, ondan sonra da babamın işini devraldım. Bir süre dolambaçlı yollardan geçmiş olsam da artık normal bir yaşam sürüyorum."

"Bunu duyduğuma sevindim" dedim bir kez daha. "Neticede babanın başına çekiçle vurmadın demektir."

"Lüzumsuz şeyleri nasıl da hatırlıyorsun öyle" dedi ve bir kahkaha attı. "Bugün tesadüfen iş gereği Tokyo'ya gelip de bu devasa şehirde seninle karşılaşmak gerçekten de tuhaf oldu. Bizi bir şeylerin bir araya getirdiğini düşünmeden edemiyorum."

"Kesinlikle" dedim.

"Peki ya sen, sen neler yapıyorsun? Onca zamandır hep Tokyo'da mıydın?"

Üniversiteden mezun olunca hemen evlenip sonrasında hep Tokyo'da yaşadığımı ve şimdilerde yazarlık mesleğiyle geçindiğimi söyledim.

"Yazarsın demek."

"Evet. Pek iyi olmasam da."

"Şey, çok iyi sesli kitap okuyordun" dedi kendinden emin bir şekilde. "Bunu söylemem yüreğine ağır gelmez umarım ama söylemeden edemeyeceğim, Sayoko seni çok severdi."

Hiçbir şey demedim. Kız arkadaşımın ağabeyi de daha başka bir şey demedi.

Vedalaşıp ayrıldık. Ben tamire verdiğim kol saatimi almaya giderken eski kız arkadaşımın ağabeyi Şibuya İstasyonu'na yöneldi, tepeden aşağıya doğru yürümeye başladı. O yünlü İskoç kumaşından takım elbisesinin sırtı öğleden sonra kalabalığında kaybolup gitti.

Sonra onu bir daha hiç görmedim. Bizi ikinci kez bir araya getiren şey şanstı. Yaklaşık yirmi yıl sonra, aralarında altı yüz kilometrelik mesafe bulunan iki şehir arasında. Bir masada karşılıklı oturup kahve içip sohbet etmiştik. Sohbet konumuz çay içerken yapılan havadan sudan konular değildi. Bizim için anlamı olan –yaşamak denilen eylemin içerdiği anlamda olan– şeylerdi. Ve neticede şans eseri gerçekleşmiş, bir tür imadan başka bir şey değildi. Bunun dışında bizi daha temel veya organik bir şekilde bağlayan bir şey yoktu.

(Soru: İkinci kez bir araya gelen bu iki kişinin sohbetiyle sembolik olarak ne ima edilmiştir?)

"*With the Beatles* plağını taşıyan o güzel kızı o günden sonra bir daha görmedim. O hâlâ 1964 yılında lisenin o loş koridorunda etekleri uçuşarak yürüyemeye devam ediyor mudur acaba? Şimdi bile on altı yaşında; John, Paul, George ve Ringo'nun fotoğrafının yer aldığı o harika kapağı çok kıymetli bir şeyi tutar gibi göğsüne bastırmış halde.

Yakult Swallows Şiir Seçkisi

En baştan söyleyeyim, ben tam bir beyzbol tutkunuyum. Stada kadar gidip gözümün önünde oynanan maçı canlı izlemeyi severim. Başıma beyzbol şapkamı geçirir, stadın içindeysem *faul topunu*, stadın dışındaysam *sayı* topunu yakalamak için tek elime beyzbol eldivenini takarım. Televizyonda yayınlanan beyzbol maçlarını izlemekten pek keyif almam. Maçı televizyonda seyrederken en önemli anı hep kaçıracakmışım gibi gelir. Bu durumu seksten örnek vererek açıklarsam ... Yok, vazgeçtim, bu örneği vermemeyim. Her neyse, televizyon ekranında izlenen beyzbol insanı heyecanlandırmaktan uzaktır. En azından ben öyle olduğunu düşünürüm. Bunu ayrıntılı bir şekilde izah etmemi istemeyin benden, çünkü yapamam.

Açıkça söyleyeyim, ben Yakult Swallows taraftarıyım. Fanatik ve adanmış bir taraftar mısın diye sorarsanız, yok, o kadar koyu taraftar değilim. Ama sadık bir taraftar olduğumu söyleyebilirim. En azından uzun yıllardır takımımı destekliyorum. Daha takımın adı değişmemişken, henüz Sankei Yakult Atoms olduğu zamanlardan beri Cingu Beyzbol Stadyumu'na sıklıkla giderim. Sırf oraya gitmek için stadın yakınında daire kiralamıştım. Aslına bakarsanız, şimdi de durum aynı. Tokyo'da kiralık daire bakarken aradığım en önemli özellik, Cingu Stadyumu'na yürüme mesafesinde olmasıdır. Tahmin edeceğiniz üzere bir sürü takım formam ve beyzbol şapkam da var.

Cingu Stadyumu eskiden beri aynıdır; seyirci çekme konusunda kayda değer hiçbir yanı olmayan, sakin, mütevazı bir stadyum. Daha çekincesiz bir ifadeyle söylersem, çoğunlukla boştur. "Beklenmedik bir durum olmadığı sürece" stada giremediğim hiç olmaz. "Beklenmedik bir durum olmadığı sürece"den kastettiğim şey, mesela gece gezinirken ay tutulmasını görmek, yakındaki parkta sevimli üç renkli bir erkek kediyle karşılaşmak gibi olasılıklardır. Açıkçası statta pek yoğun bir popülasyonun olmaması çok hoşuma gidiyor. Oldum olası kalabalık yerleri sevmem.

Bu dediklerimden stadyumu genelde boş olduğu için Yakult Swallows taraftarı olduğum sanılmasın sakın. Böyle bir şey diyecek olsam Yakult Swallows'u acınası bir duruma düşürmüş olmaz mıyım? Yazık sana Yakult Swallows! Ama şöyle anlatayım; bir maç olduğunda neredeyse her zaman ev sahibi takım Yakult Swallows'un taraftar koltuklarından önce misafir takımın taraftar koltukları dolar. Tüm dünyayı gezsen bu özellikte bir beyzbol stadyumu bulamazsın.

Peki durum buysa ben neden Yakult Swallows taraftarı oldum? Hangi dönemeçli yollardan geçmişim ki bunca zamandır Yakult Swallows ve Cingu Stadyumu'nun hayranıyım? Ne tür galaksileri aşmışım ki solgun, belli belirsiz bir yıldız –gece vakti gökyüzüne bakınca arayıp da bulmanın çok zor olduğu bir yıldız– benim şans yıldızım olmuş? Bununla ilgili bir konuşmaya başlarsam sonu gelmez. Ama madem şimdi bir fırsat buldum, birazcık anlatayım. Belki bu benim basit biyografim yerine bile geçebilir.

Kyoto'da doğdum ama doğduktan kısa bir süre sonra Hanşin Bölgesi'ne[3] taşındık ve on sekiz yaşına kadar orada yaşadım. Şugugava ve Aşiya'da. Boş vakitlerimde bisiklete binerdim, bazen de Hanşin hattı trenine biner, Koşien Stadyumu'nda beyzbol maçlarını izlemeye giderdim. İlk okul-

3. Osaka ve Kobe'yi içine alan bölge. (ç.n.)

dayken doğal olarak "Hanşin Tigers Arkadaşlık Grubu" üyesiydim (bu gruba dahil olmayanlar okulda zorbalığa uğrardı). Koşien Stadyumu, kim ne derse desin, Japonya'daki en güzel stadyumdur. Giriş biletini avucumda tutar, giriş kapısından içeri girer, karanlık beton basamaklardan koşar adımlarla yukarı çıkardım. Dış sahadaki doğal çimen görüş alanıma girince, o canlı yeşil denizi bir anda karşımda görünce genç kalbim heyecandan pat pat çarpardı. Göğüs kafesimin içinde enerjik cüceler *bungee jumping* yapıyormuş gibi.

Sahada ısınma alıştırması yapan oyuncuların henüz üzerinde kirden eser olmayan üniformaları, göz alıcı beyazlıktaki top, vuruş sopasının topa vurduğu andaki o mutlu ses, bira satan gencin cırtlak bağırışları, maç başlamadan önce gıcır gıcır olan skor tabelası – çok geçmeden tezahüratlar, iç çekişler ya da öfke çığlıkları başlayacak. İşte böylece beyzbol maçı izlemek ve beyzbol sahasına gitmek kuşkuya yer bırakmayacak biçimde adeta bir parçam haline gelmişti.

Bu yüzden on sekiz yaşında Hanşin Bölgesi'nden ayrılıp da üniversite için Tokyo'ya gittiğimde Cingu Stadyumu'na gitmek, Sankei Atoms'u tutmaya başlamak benim için gayet doğal gelişti. Oturduğum yere en yakın beyzbol stadyumu burasıydı, ben de yerel takımı destekledim. Bu durum benim için bezybol maçı izlemenin en doğru haliydi. Gerçi mesafe üzerinden konuşacaksak, aslında Korakuen Beyzbol Stadyumu Cingu Stadyumu'ndan biraz daha yakındı bana. Ama, hayır! Sonuçta insanın koruması gereken etik değerleri olmalı.

1968 yılıydı. Folk Crusaders'ın *Kaetta Kita Yopparay*[4] şarkısının hit olduğu, Martin Luther King ve Robert Kennedy'nin suikasta kurban gittiği, Uluslararası Savaş Karşıtlığı Günü'nde[5] öğrencilerin Şincuku İstasyonu'nu işgal

4. (Japonca) Geri Geldi Sarhoş. (ç.n.)

5. Japonya'da 1966 yılından itibaren her yıl 21 Ekim'de anılan gündür. "Uluslararası" ibaresine karşın sadece Japonya'da anılır. (ç.n.)

ettiği yıl. Böyle sıralayınca da tarih dersi gibi oldu. Her neyse, işte o yıl ben de "Tamam, bundan sonra Sankei Atoms'un taraftarı olayım" diye karar verdim. Kader, yıldızlar, kan grubu, kehanet ya da büyü; bir şey beni harekete geçirmişti demek. Şu an elimde bir tarihsel kronoloji tablosu olsa, onun köşesine küçük harflerle eklemek isterim: "Haruki Murakami 1968 yılında, Sankei Atoms'un taraftarı oldu" diye.

Tüm tanrılar şahit; o yıllarda Atoms, gerçek anlamda dibe vurmuştu. Tek bir yıldız oyuncusu bile yoktu. Stadyum büyük maçlar haricinde hep boş olurdu; eski bir Japon deyişiyle söylersem içinde guguk kuşları öterdi. O günlerde sık sık şöyle düşünürdüm; takımın maskotu Atom Çocuk[6] değil de guguk kuşu olsa daha isabetli olurmuş. Guguk kuşu nasıl görünürdü, ondan da emin değilim gerçi.

O zamanlar Kavakami'nin[7] teknik direktörlüğünü yaptığı Yomiuri Devleri altın çağını yaşıyordu ve Korakuen Stadyumu dolup taşıyordu. *Yomiuri* gazetesi, Korakuen Stadyumu'nun davetiyelerini önemli bir satış silahı olarak kullanıyor, gazete yok satıyordu. Oyuncularından Oo ve Nagaşima tam anlamıyla ulusal kahramanlar haline gelmişlerdi. Yolda karşılaştığınız çocukların başında Yomiuri Devleri'nin şapkaları oluyordu. Ortalıkta Sankei Atoms şapkası giyen tek bir çocuk bile göremezdiniz. Belki de o kıymetli çocuklar gizli gizli arka sokaklardan yürüyorlardı. Yere basarken ayak sesi çıkarmamaya özen göstererek. Ah ah! Adalet bu işin neresinde?

Ne zaman boş vaktim olsa (aslında o günlerde meşgul olduğum bir şey de yoktu) Cingu Stadyumu'na gidip tek başına oturuyor, sakin bir şekilde Sankei Atoms'a desteğimi göstermiş oluyordum. Takım yenilip duruyordu (üç maçtan ikisi-

6. Manga tanrısı olarak bilinen Osamu Tezuka'nın Japonya dışında Astro Boy olarak bilinen, 1952-1968 yılları arası yayımlanan manga'sındaki insan yüreği taşıyan genç robot karakteri. (ç.n.)

7. Tetsuharu Kavakami (1920 - 2013). (ç.n.)

ni kaybediyordu sanırım), ama ben gençtim daha, oyun alanının dışındaki çimenlere uzanıyor, bira içerek maçı izliyordum. Arada bir başımı kaldırıp gökyüzüne bakıyordum. Tüm bunlar mutlu olmama yetiyordu. Takımım arada bir kazandığında maçtan keyif alıyor, kaybettiğindeyse "Hayat bu işte, kazanmak da var kaybetmek de" diye düşünüp teselli oluyordum. O günlerde Cingu Stadyumu'nun oyun alanının dışında henüz oturaklar yoktu, tribün acınası eğimli bir çimenlikten ibaretti. Çimlerin üzerine gazete kâğıdı (tabii ki *Sankei* spor gazetesi) serip keyfime göre yatıp yuvarlanıyordum. Tahmin edileceği üzere yağmur yağdığında da her yer çamur oluyordu.

Takım 1978 yılında ilk kez şampiyon olduğunda, ben Sendagaya'da oturuyordum. Evimle Cingu Stadyumu arası yürüyerek on dakikalık mesafedeydi. Bu yüzden ne zaman vakit bulsam maç izlemeye gidiyordum. O yıl Yakult Swallows (takım adı değişmiş, artık bu ismi kullanıyorlardı) kuruluşunun 29. yılında ilk kez lig şampiyonluğuna erişti, bu başarının verdiği cesaretle de tüm Japonya beyzbol ligini de kazandı. Her şeyiyle mucizevi bir yıldı. 29 yaşındaydım ve ilk romanımı yazmayı bitirmiştim. *Rüzgârın Şarkısını Dinle* adlı romanım *Gunzo* Yeni Yazarlar Ödülünü kazandı ve o günden beri de yazarım diyebilirim. Tamamen tesadüf olsa da şahsen iki olay arasında az da olsa bir bağ kurmadan edemiyorum.

Ama bu daha sonrasının hikâyesi. Olaylar buraya varana dek, 1968 yılından 1977 yılına kadar geçen onca yıl boyunca gerçekten çok büyük, (duygusal anlamda) astronomik sayıda denebilecek yenilgilerine şahit olmuştum. Diğer bir deyişle bu, "Bugün de kaybettik" dediğimiz bir dünyanın varlığına gitgide alışmaya benziyordu. Bir dalgıcın zaman harcayarak bedenini su basıncına alıştırması gibi bir şey. Evet, ya-

şamda zaferden çok yenilgi vardır. Ve gerçek yaşam bilgeliği de, "Onu nasıl yenebilirim?"den ziyade "Acaba nasıl iyi bir şekilde yenilebilirim?" denilen yerden gelişir.

"Elde ettiğimiz bu avantajı hiç anlayamıyoruz!" demiştim hınca hınç Yomiuri Devleri taraftarıyla dolu seyirci koltuklarına dönüp (tabii bunu yüksek sesle söylemedim).

Uzun bir tünel kadar karanlık o yıllar boyunca, tek başına Cingu Stadyumu'nun oyun sahasının dışındaki yere oturup bir yandan maç izlerken bir yandan da not defterime şiir gibi şeyler karalıyordum. Beyzbolu konu eden şiirlerdi bunlar. Beyzbol, futboldan farklıdır, oyun sırasında az da olsa boş zamanlar kalır; gözünü sahadan ayırıp tükenmezkalemi kâğıt üzerinde gezdirdiğin sırada sayı olması durumu olmaz. Bu anlamda oldukça sakin bir oyundur. Ben de bu şiirimsi şeyleri genelde monoton maçlarda, vurucu değişimlerinin yapıldığı sırada yazıyordum. (Ah, kim bilir kaç tane böyle maç izlemişimdir!)

Şiir seçkimdeki ilk şiir şöyle bir şey. Bu şiirin bir uzun bir de kısa versiyonu var, buradaki uzun olanı. Sonradan eklediğim yerler de oldu.

Sağ Kanat

Mayıs ayının o öğleden sonrasında sen
Cingu Stadyumu'nun sağ kanadında defanstasın,
Sankei Atoms'un sağ kanadında.
Bu senin mesleğin.
Bense sağ kanadın dışında
Ilımış biramı yudumluyorum,
Her zamanki gibi.

Karşı takımın vurucusu sağ kanattan topu havalandırıyor.
Basit bir pop fly bu.
Yukarıya doğru bir yay çiziyor, öyle pek hızlı değil.
Rüzgâr dinmiş.
Güneş de artık göz kamaştırmıyor.
İşte zirvede!
Sen iki elini hafifçe kaldırıp
Üç metre kadar ileri gidiyorsun.
Oldu bu iş!
Bense biramdan bir yudum alıp
Topun düşmesini bekliyorum.
Top sanki cetvelle ölçülmüş gibi
Senin tam üç metre gerine düşüyor.
Uzayın bir köşesinden
Çekiçle hafifçe vurulmuş gibi
Tık diye kuru bir ses çıkararak.
O an düşünüyorum
Kendi kendime
Ben ne diye bu takımı
Tutuyorum diye?
İşte bu
Uzay kadar büyük bir bilmece.

Bu yazdığım şiir olarak kabul edilir mi, doğrusu kuşkuluyum. Buna şiir dersem, eminim gerçek şairler bana çok kızacaktır. Hatta beni yakalayıp en yakın elektrik direğinde sallandırabilirler de. Eğer başıma böyle bir şey gelirse pek fena olur. İyi de bu yazdığımı ne olarak adlandırmalı? Siz uygun bir ad bulduysanız söyleyin lütfen. O zamana dek bu yazdıklarıma şiir diyeceğim ben.

Derken yazdığım şiirlerimi toplayıp *Yakult Swallows Şiir Seçkisi* adıyla yayımlattım. Eğer şairler bana kızarsa da, istedikleri kadar kızsınlar. Bu dediğim 1982 yılında oldu. *Ya-*

ban Koyununun İzinde'yi tamamlamamdan kısa bir süre öncesiydi, bir şekilde (aşağı yukarı) yazar olarak çıkış yapmamın üzerinden de üç yıl geçmişti.

Elbette büyük yayınevleri akıllı davrandı, böyle bir kitabı basmak konusunda kıllarını bile kıpırdatmadılar. Ben de basım ücretinin yarısını kendim karşılayarak yayımlattım. Şans eseri bir arkadaşım matbaa işletiyordu da ucuza geldi. Basit bir cilt, numaralı halde 500 kopya. Hepsini özenle imzaladım. Haruki Murakami, Haruki Murakami, Haruki Murakami... Ama tam da tahmin ettiğim gibi şiir kitabım kimsenin ilgisini çekmedi. Böyle bir kitaba para verip satın alacak kişi gerçekten de dünyadaki her şeyi istisnasız seven biri olmalıydı. Şiir kitabım hepi topu 300 adet sattı. Geri kalanını arkadaşlarıma ya da tanışlarıma hediye ettim. Bugünlerde değerli koleksiyon parçası olarak dudak ısırtacak kadar yüksek fiyatta kitabım. Dünyayı hiç anlamıyorum. Elimde sadece iki tane kaldı. Belki daha çok tutsaydım paraya para demezdim.

* * *

Babamın cenaze töreninin ardından üç kuzenimle bira içmiştik. Baba tarafından iki kuzenim (benimle aynı yaştaydılar), anne tarafından kuzenim (benden on beş yaş kadar küçüktü) ve ben; dördümüz gece yarısına kadar bira içtik. Bira dışında hiçbir şey içmemiş, hiç meze de almamıştık. Sadece bira üstüne bira içmiştik. Hayatımda ilk kez bu kadar bira içmiştim. Masanın üzerinde yirmi kadar büyük boy boş Kirin bira şişesi vardı. Mesanemiz iyi dayanmıştı doğrusu. Üstelik onca biranın üzerine, bir de krematoryumun yakınında bir caz bara gitmiş, birkaç kadeh buzlu, duble Four Roses viski içmiştim.

O gece neden o kadar çok içki içtiğimi ben de bilmiyorum. Özellikle çok üzgün ya da boş hissetmiyordum, böyle derin hisler içinde değildim. Ama o gece ne kadar içersem içeyim sarhoş

olmadığım gibi ertesi gün de akşamdan kalma gibi bir halim olmadı. Ertesi sabah gözümü açtığımda zihnim dupduruydu.

Babam sadık bir Hanşin Tigers taraftarıydı. Çocukluğumdan hatırlıyorum, Hanşin Tigers ne zaman yenilse babamın morali çok bozulurdu. Hemen suratı düşerdi. Üstüne içki de içince durumu daha da fena bir hal alırdı. Bu yüzden Hanşin Tigers'ın yenildiği akşamlar mümkün olduğunca babamın sinirine dokunacak bir şey yapmamaya çalışırdım. Benim onun kadar tutkulu bir Hanşin Tigers taraftarı olmamamın ya da olamamamın nedeni belki de onun bu haliydi.

Bunu söylerken biraz çekiniyorum ama babamla aramız pek o kadar da iyi sayılmazdı. Bunun pek çok nedeni var. Bedeninin pek çok yerine sıçrayan kanser ve ağır diyabet hastalığı, 90 yıllık yaşamının perdesini kapatmadan önceki 20 yılda onunla neredeyse hiç konuşmadık. Bunu "dostane bir ilişki" olarak adlandırmak, hangi açıdan bakarsanız bakın imkânsız bir şeydir. Son zamanlarında aramızda bir tür uzlaşma gibi bir şey oldu gerçi ama bu uzlaşma o kadar geç olmuştu ki artık bir önemi de kalmamıştı.

Tabii birlikte harika anılarımız da var.

9 yaşına girmiştim, güz mevsimiydi. St. Louis Cardinals Japonya'ya gelmiş, Yıldızlar Takımı'yla dostluk karşılaşmaları oynamıştı. Muhteşem Stan Musial'in altın dönemiydi. Japonya takımında Kazuhisa ve Sugiura vardı. Ne kadar da harika bir karşılaşmaydı. O maçı babamla Koşien Beyzbol Stadyumu'nda izlemiştik. Birinci kalenin paralelinde, ön tarafta oturuyorduk. Maç başlamadan önce Cardinals oyuncuları stadyumda bir tur atmış, imzalı softball toplarını seyircilere atmışlardı. Seyirciler ayağa fırlamış, tezahüratlar ediyor, atılan topları yakalamaya çalışıyorlardı. Bense yerimde oturmuş dalgın dalgın manzarayı izliyordum. Ne de olsa çocuk halimle o toplardan birini kapacak değildim. Sonra bir baktım o toplardan biri kucağıma düşmemiş mi? Şans eseri

kucağıma düşmüştü. Adeta bir vahiy gibi inmişti.

"Ne iyi oldu" dedi babam. Yarı şaşırma yarı imrenmeyle. Bu arada, otuz yaşında yazar olarak çıkış yaptığımda da babam aynı şeyi demişti. Yine yarı şaşırma yarı imrenmeyle.

Bu olay, çocukluk dönemimde başıma gelen belki de en pırıltılı şeydi. Belki de en mutlu olanıydı. Beyzbol stadyumlarını sever hale gelmemin nedeni de bu olabilir mi? Kucağıma düşen o beyaz topu bir hazine gibi eve götürdüm tabii ki. Ama ancak buraya kadar hatırlıyorum. Acaba o topa ne oldu? Nereye gitmiş olabilir?

* * *

Yakult Swallows Şiir Seçkisi kitabımda şu aşağıdaki gibi şiirler de vardı. Sanırım Teknik Direktör Osamu'nun takımın başında olduğu dönemdi. Nedense o dönemki Yakult Swallows'u en canlı ve ışıltılı dönemi olarak hatırlıyorum. Beyzbol stadyumuna her gittiğimde muhakkak ilginç bir şeyler olacak gibi heyecanlanırdım.

Kuşun Gölgesi

Yaz başı, öğleden sonra maçı
Sekizinci atışın sonu
1'e 9 kaybediyor Swallows.
Adını hiç duymadığım altıncı atıcı
Vuruş için ısınma hareketleri yapıyordu.
İşte tam o sırada
Bir kuşun gölgesi net bir şekilde
Cingu Stadyumu'nu birinci kaleden
Merkezdeki savunma pozisyonuna kadar
Yeşil çimlerin üzerinden hızlıca süpürüp geçti.

Başımı göğe çevirdim ama
Kuşun kendisini göremedim.
Güneş gözümü alıyordu.
Tek gördüğüm, çimlerin üzerine düşmüş
Karanlık kırpık bir gölgeydi.
Ve bir kuş şeklindeydi.
İyi şansa mı işaretti bu
Yoksa kötü şansa mı?
Ciddi ciddi düşündüm bunu.
Ama sonra başımı salladım.
Ah dedim, bırak bırak,
İyi şansın burada ne işi olacak?

* * *

Annemin hafızası giderek zayıflayıp yaşamını tek başına idame ettiremeyecek duruma geldiğinde, onun için kalacak yeri ayarlamak için Kansay Bölgesi'ne döndüm. Dolaplara istiflenmiş, dehşet verici miktarda gereksiz –bunun dışında bir sıfat düşünemiyorum– eşyası olduğunu görünce afallayıp kaldım. Ne idüğü belirsiz, hangi akla hizmet satın alındığı belli olmayan bir dolu şey vardı.

Mesela büyük bir şekerleme kutusunun içi tıka basa kartlarla doluydu. Çoğu telefon kartı olmakla birlikte içlerinde Hanşin-Hankyu tren hattının hazır kartları da vardı. Ve her bir kartın üzerinde Hanşin Tigers oyuncularının fotoğrafları basılıydı. Kanemoto, İmaoka, Yano, Akaboşi, Fucikava... Ya telefon kartlarına ne demeli? Ah ah! Bugünlerde telefon kartı kullanılan yer mi kalmıştı ki?

Tek tek saymadım ama toplamda yüzün üzerinde kart vardı herhalde. Hiç anlam veremiyordum. Benim tanıdığım kadarıyla annemin beyzbola karşı zerre kadar ilgisi yoktu. Daha şaşırtıcı olan şeyse, bu kartları annemin satın almış oldu-

ğu kesindi. Bu apaçık ortadaydı. Acaba annem, ben farkında bile olmadan bir vesileyle tutkulu bir Hanşin Tigers taraftarı mı olmuştu? Ama her hâlükârda üzerlerinde Hanşin Tigers oyuncularının resimlerinin olduğu telefon kartlarını kendisinin satın aldığını kesin bir dille reddetti. "Ne saçma. O şeyleri ne diye almış olayım ki?" dedi. "Babana sorarsan gerçeği anlarsın."

İyi de babam üç sene önce ölmüştü.

Böylece cep telefonum olmasına rağmen yürüye yürüye binbir zahmetle ankesörlü telefon aradım ve azmedip Hanşin Tigers telefon kartlarının hepsini kullandım. Bu sayede Tigers oyuncularının adlarını da bir bir öğrenmiş oldum. Çoğu artık emekli oldu ya da başka takımlara transfer oldular.

Hanşin Tigers.

Hanşin Tigers'da eskiden Mike Reinbach adında iyi görünümlü, enerjik bir dış saha oyuncusu vardı. Deyim yerindeyse onu başkarakter yaptığım bir şiir yazdım. Reinbach'la ben aynı yaştaydık, ancak kendisi 1989 yılında Amerika'da bir bisiklet kazasında öldü. O yıl ben Roma'da yaşıyor, uzun bir romanı yazmakla uğraşıyordum. Bu yüzden Reinbach'ın 39 gibi genç bir yaşta öldüğünden çok sonraları haberim oldu. İtalyan gazetelerinde Hanşin Tigers'ın enerjik bir oyuncusunun ölümünün haber olmaması çok doğal bir şey tabii ki.

Sözünü ettiğim şiirim şöyle.

Dış Saha Oyuncusunun Poposu

Dış saha oyuncularının popolarını izlemeyi severim.
Nasıl desem,
Takımın dökülürken, maçı kaybederken
Sahanın dışında oturup tek başına maçı seyrederken
Dış daha oyuncularının poposunu izlemekten başka

Eğlenecek ne var ki?
Varsa söyleyin bana da.
İşte bu yüzden
Konu dış saha oyuncularının poposu olunca
Bütün bir gece konuşabilirim
Swallows'un belkemiği
John Scott'un poposu
Standart üstü bir güzellikte.
Bacakları uzun mu uzun, poposu
Neredeyse ta uzaya varacak sanki.
Yürek hoplatan, cesur bir metafor gibi.
Onunla kıyaslandığında sol kanat oyuncusununki
Bir çam fidanı kadar kısa, yere yakın
İkisi yan yana dikilince
Scott'un poposu neredeyse
Çam fidanının çenesine varıyor.
Hanşin'deki Reinbach'ın poposu
Öyle simetrik ki göze pek hoş görünüyor.
Sadece bakmak bile yetiyor.
Hiroşima Carp'ın Schei'nin poposunun şekli
Nasıl düşünürsen düşün, derin ve entelektüel.
Hatta belki de düşünceli demeli.
Aslında taraftarlar onu tam adıyla
Scheinblum diye çağırmalıydı.
Sırf o popoya saygı göstermek için bile olsa.
Şey, güzel poposu olmayan
Dış saha oyuncularının adını da –buraya kadar
Söylemedim ama–
Vermeyeyim artık.
Çünkü onların annesi, erkek kardeşi ya da karısı
Veya çocukları vardır.

* * *

Bir keresinde Yakult Swallows taraftarı olarak Koşien Stadyumu'nun dış saha tribününe Hanşin ile Yakult maçını izlemeye gitmiştim. Bir işim dolayısıyla Kobe'de olduğum bir zamandı.

Öğleden sonram tümüyle boştu. Hanşin tren hattı Sannomiya İstasyonu platformunda asılı posterde şans eseri o gün Koşien Stadyumu'nda gündüz maçı olduğunu gördüm. "Uzun zaman olmuştu gelmeyeli, Koşien Stadyumu'na gideyim" dedim. Düşününce, oraya son gidişimin üzerinden otuz yıldan fazla zaman geçmişti.

Takımın başında Katsuya Nomura vardı. Yoşida, İkeyama, Miyamoto ve İnaba'nın var güçleriyle oynadıkları zamanlardı (düşününce ne kadar da mutlu bir dönemdi). Bu şiir orijinal *Yakult Swallows Şiir Seçkisi*'ne dahil değil çünkü bu şiiri o seçki yayımlandıktan uzun zaman sonra yazdım.

Yanımda kâğıt, kalem yoktu; stadyumdan oteldeki odama döner dönmez masa başına geçtim ve oradaki not kâğıdına bu şiiri (şiirimsi şeyi) yazdım; acaba şans eseri bir şiir formunu alan not mu demeli? Masamın çekmecesinde bu türden birçok not ve metin parçaları vardır. Gerçekte hiçbir işe yaramayacak şeyler olsalar da.

Akıntının İçindeki Ada

O yaz öğleden sonrası
Koşien Stadyumu'nun sol kanadındaki tribünde
Yakult Swallows taraftarlarına ayrılan yeri aradım.
Bulana dek
Çok zaman geçti.
Bu yer
Hepi topu 5 metreye 4 metreydi.
Etrafı tümüyle

Hanşin Tigers taraftarıyla kaplıydı çünkü.
Yönetmen John Ford'un filmi
Kan Kalesi'ni getirdi aklıma.
Dik başlı Henry Fonda'nın komutasındaki
Küçük bir atlı birlik, kocaman araziyi dolduran
Kızılderililerin büyük birliği tarafından kuşatılmıştı.
Köşeye sıkıştırılmışlık mı demeli,
Hani deniz akıntısı içindeki ada misali,
Ortalarında cesurca dalgalanan bayrakları ile.
Yeri gelmişken anlatayım,
İlk okuldaydım,
Bu stadyumda, bu koltuklarda
Lise öğrencisi Sadaharu O'yu görmüştüm.
Vaseda Meslek Lisesi'nin şampiyon olduğu o bahar
Dördüncü as vurucuydu.
Teleskobun tersinden bakar gibi
Tuhaf ve net bir şekilde
Gözümün önünden geçen o günün hatırası.
Hem çok uzakta hem de çok yakında.
Ben de şimdi burada
Taşkın ve vahşi
Çizgili formaları içindeki
Kızılderililer tarafından çevrilmişim
Yakult Swallows'un bayrağının olduğu yere doğru
Çığlıklar atıyorlar.
Memleketinden ayrı düşmüş gibi
Deniz akıntısının içindeki bu küçük, ıssız adada
Yüreğim sızlıyor usulca.

* * *

Her ne olursa olsun, dünyadaki tüm beyzbol stadyumları içinde, gitmeyi en çok sevdiğim Cingu Stadyumu'dur. Birinci kale-

nin tribününde ya da sağ kanadın dış tarafında olmayı severim. Orada, bütün o seslerin, bütün o kokuların arasında oturup gökyüzüne bakmayı seviyorum. Esen rüzgârı tenimde hissetmeyi, soğuk biramdan içmeyi, etrafı seyretmeyi seviyorum. Takımım kazansa da kaybetse de orada vakit geçirmeyi çok seviyorum.

Elbette kaybetmektense kazanması daha iyi olur. Normali de bu değil midir zaten? Ama maçın kazanılması ya da kaybedilmesiyle zamanın değeri ve ağırlığı değişmez. Zaman hep aynı zamandır. Bir dakika bir dakikadır, bir saat bir saattir. Ne denirse densin, onu özenle kullanmalıyız. Zamanla düzgün bir şekilde uzlaşmalı, olabildiğince harika anılar bırakmalıyız geride –bu her şeyden önemlidir.

Stadyumdaki koltuğa oturup önce *dark* biramı içmeyi severim. Ama *dark* bira satan gençlerin sayısı fazla değildir. Bulana dek epey vakit geçer. Nihayet onlardan birini görüp el sallayıp yanıma çağırırım. Bira satan genç yanıma gelir. Genç ve zayıf biridir. İyi beslenmiyor gibi bir izlenim verir. Saçları uzundur. Muhtemelen lise öğrencisidir ve bu işi *part time* olarak yapmaktadır. Önce özür diler. "Affedersiniz ama bu *dark* bira."

Ben, "Özür dilemeye gerek yok, hem de hiç" deyince rahatlar. "Deminden beri *dark* bira gelmesini bekliyordum."

"Teşekkür ederim" der. Sonra mutlu bir şekilde gülümser.

Dark bira satıcısı genç maçın olduğu o akşam daha pek çok kişiden özür dileyecektir. "Affedersiniz. Şey, bu *dark* bira ama..." diye. Biranın ücretini ödeyip ona küçük bir iyi dilekte bulunurum. "Kolay gelsin."

Bir roman yazarı olarak o gençle aynı duyguları sıklıkla yaşarım. Dünyanın dört bir yanındaki insanlara dönüp yürekten özür dilemek isterim. "Affedersiniz. Şey, bu *dark* bira ama..." diye.

Neyse, şimdi bunu yapmayayım. Roman üzerine düşünmeyelim. Maç başlamak üzere. Takımım kazansın diye dua etme zamanı. Aynı zamanda (gizlice) yenilgiye de hazırlanmalı.

Karnaval

O, şimdiye dek tanıdığım kadınlar arasında en çirkiniydi; bu şekilde ifade etmem pek adil olmadı belki, tamam, ondan daha çirkin kadınlar da tanımıştım. Ancak benim yaşamımda biraz da olsa yakın ilişki kurduğum, hafızamın topraklarına kök salmış kadınlar arasında en çirkininin o olduğunu söylememin sakıncası olmadığını düşünüyorum. Elbette ben de biliyorum "çirkin" yerine edebi kelam yapıp da "pek güzel değildi" demeyi; hem böylece okurların –özellikle kadın okurların– tepkisini azaltabilirim. Ancak yine de gözümü kararartarak, izninizle, "çirkin" gibi doğrudan bir sözcüğü (biraz sert olduğu halde) kullanacağım. Bu şekilde o kadının insani özelliklerini daha yakından tanıyabileceğiz çünkü.

Ona geçici olarak "F *" diyelim. Adını burada açıklamak pek çok açıdan uygun olmaz çünkü. Bu arada onun adının ne F ile ne de * ile bir ilgisi var.

Belki F * de bu hikâyeyi bir yerlerde okur. Sık sık "Yaşayan kadın yazarlar dışındakilerin eserlerine ilgi duymuyorum" derdi ama bir ihtimal bu yazı gözüne çarparsa, burada sözü edilen benmişim ya, diye fark edecektir. Ayrıca "O, şimdiye dek tanıdığım kadınlar arasında en çirkiniydi" diye yazmama da aldırış etmez muhtemelen. Aksine bunu ilginç bile bulabilir. Demek istediğim, görüntüsünün pek de harika olmadığının, yani "çirkin" olduğunun en az etrafındakiler kadar farkındadır kendisi de. Üstelik bu gerçekten, kendine özgü bir şekilde, aksine sevinç bile duyar.

Bu dünyada onun gibi birisi, düşünüyorum da, çok ender bulunur. Bir kere çirkin olduğunu kabullenen kadınların sayısı çok değildir. Çirkin olduğu gerçeğini benimseyip de üstüne bundan sevinç duyan kadınların sayısı ise hiç denecek kadar azdır. Bu anlamda, öyle ya, o kadın *eşi benzeri olmayan* bir varlıktı bence. Ve *normal olmaması* da sadece bana değil, hiç de az olmayan sayıda insana çekici geliyordu. Tıpkı bir mıknatısın değişik şekillerdeki demir parçalarını çekmesi gibi.

Çirkinlik üzerine konuşmak aynı zamanda güzellik üzerine de konuşmaktır.

Güzel kadın arkadaşlarım da var. Herkesin "evet, güzel" diye onayladığı, bakınca gözünüzü alamayacağınız türde kadınlar. Ancak bu güzel kadınlar –pek çoğu– güzelliklerinden koşulsuz şartsız bir şekilde sevinç duyuyor gibi de görünmezler. Bu da bana çok tuhaf gelir. Doğuştan güzel kadınlar erkeklerin hep ilgisini çeker, hemcinsleri onlara imrenen gözlerle bakar, herkes üzerlerine titrer. Kendilerine pahalı hediyeler verilir, birlikte oldukları erkekler tarafından gözetilirler. Buna karşın neden birisi olsun mutlu görünmez? Hatta depresif izlenimi verir?

Gözlemlerime göre, tanıdığım güzel kadınların çoğu, bedenlerinin güzel bulmadıkları kısımlarından –insan bedeninde illaki öyle kısımlar vardır– hoşnutsuz ya da bundan rahatsız oluyor, bu hoşnutsuzluk ve rahatsız olma durumu kronik bir hal alıyor. Ve bu kusur ne kadar küçük olursa olsun, ne kadar önemsiz olursa olsun, resmen kafayı takıyorlar ona. Hatta bazı durumlarda hastalık derecesinde. Örneğin ayak baş parmağının çok büyük olması, tırnakların şeklinin tuhaf olması, meme uçlarının büyüklüğünün birbirinden farklı olması gibi şeyler. Tanıdığım güzel kadınlardan biri kulak memesinin aşırı büyük olduğuna inanmıştı ve saçlarını uzatarak onları gizliyordu. Şahsen kulak memesinin büyük ya da küçük olması benim hiç mi hiç umurumda değildi (bir ke-

resinde bana göstermişti, ne kadar bakarsam bakayım bana normal büyüklükteki kulak memesi gibi görünmüştü). Belki de kulak memesinin büyük olduğunu düşünmek de bambaşka bir şeyin ifadesidir, neden olmasın?

Bununla kıyaslayınca, güzel olmamasından –ya da çirkin olmasından– kendine özgü bir sevinç duyan bir kadın için, düşünülenin aksine, mutlu denemez mi? Her güzel kadının bedeninde çirkin bir yer olabileceği gibi her çirkin kadının da güzel bir yeri vardır. Ve bu kadınlar, güzel kadınların aksine, o belli kısımlarından büyük bir sevinç duyar gibi görünürler. Ve bu sevinç başka bir şeyin ifadesi olmadığı gibi bir metafor da değildir.

Şimdi söyleyeceğim sıradan bir düşünce olabilir ama sık sık, bakış açısına göre, dünyanın görüntüsü birden tümüyle değişebilir. Tek bir ışık huzmesiyle gölgeler aydınlanır, aydınlık gölgeye dönüşür. Doğru yanlış olur, yanlış doğru. Bu işleyiş dünyanın düzeninin bir özelliği midir yoksa sadece görsel bir yanılsama mıdır, bunun kararını ben veremem. Ancak her hâlükârda, F * işte o gün ışığının oyunbazıdır diyebiliriz.

F * ile bir arkadaşım sayesinde tanışmıştım. O zamanlar elli yaşındaydım. O ise benden on yaş küçüktü. Ama onun için yaşın bir önemi yoktu. Görüntüsü, görüntüsü dışındaki bütün kişisel faktörleri geride bırakıyordu çünkü. Yaşı, boyunun uzunluğu, memelerinin büyüklüğü... Onun güzel olmayışının yanında sanki bunların hiçbir ağırlığı yoktu. Tıpkı ayak başparmağının tırnağının kıvrık oluşu, kulakmemesinin uzunluğu gibi şeylerin de görüş alanına bile girmemesi gibi.

Suntory Salonu'nda bir konsere gitmiştim, ara verildiğinde lobide tesadüfen bir erkek arkadaşımla karşılaştım; F * ile şarap içiyorlardı. O geceki programda ana eser Mahler'in bir senfonisiydi (kaç numaralı senfoni olduğu aklımdan çıkmış).

Programın ilk bölümünde ise Prokofiev'in *Romeo ve Juliet*'i seslendirilmişti. Arkadaşım beni F * ile tanıştırdı, üçümüz elimizde şarap kadehlerimiz, Prokofiev'in müziği üzerine konuştuk. Meğerse arkadaşım da onunla orada şans eseri tanışmış. Demek ki üçümüz de konsere tek gelmiştik. Konserlere tek giden kişiler arasında bir bağ kurulur, ince bir bağ olsa da.

F * ile karşılaştığımda düşündüğüm ilk şey, doğal olarak, bu ne kadar da çirkin bir kadın böyle, oldu. Ancak o kadar güler yüzlü ve asil görünüyordu ki bu ilk düşüncemden dolayı kendimden utandım. Bir süre gülerek havadan sudan sohbet ettik ve bunu nasıl ifade etsem acaba, onun görünüşünün çirkinliğine tamamen alıştım. Ve artık nasıl göründüğünü hiç düşünmez oldum. Çok güzel konuşuyor, insana hoş bir his veriyordu, sohbet konuları da çeşitliydi. Kıvrak zekâlıydı, müzik zevki hiç de fena sayılmazdı. Aranın bittiğini ilan eden zil çaldı, onunla vedalaştıktan sonra şöyle düşündüm, "Eğer yüzü güzel olsaydı –daha doğrusu bir parça daha iyi görünseydi– çok çekici bir kadın olurdu."

Sonradan bu düşüncemin ne kadar sığ ve yapay olduğunu üzüntüyle anlayacaktım. Çünkü onun güçlü kişiliği –ya da "çekim gücü" diye de adlandırılabilir– tam da bu normal olmayan dış görünüşünden kaynaklanıyordu. Diğer bir deyişle, F *'yi saran rafinelik ile onun çirkinliği arasındaki uçurum işte bu dinamizmi ortaya çıkarıyordu. Kendisi de bu gücün bilincindeydi ve bu gücü istediği şekilde ayarlayıp kullanıyordu.

Yüzünün ne kadar çirkin olduğunu somut olarak betimlemek çok çetin bir iş. Ne kadar sözcük kullanırsam kullanayım, ne kadar detaylı betimlemeye çalışırsam çalışayım, onun dış görünüşünün biricikliğini okura iletmek mümkün değil çünkü. Ancak net bir şekilde şunu söyleyebilirim; onun yüzünün yapısında işlevsel açıdan tek bir bozukluk bile göze

çarpmıyordu. Diğer bir deyişle, burası bir tuhaf ya da burayı düzeltirsek biraz daha iyi olabilir türünde bir problem yoktu. Tek tek parçalarda özellikle bir kusur yoktu. Ama o parçalar bir araya gelince, net ve organik biçimde oluşan sentez bir çirkinlik ortaya çıkıyordu (biraz tuhaf bir karşılaştırma olabilir ama bunu yapmaya çalışmak Venüs'ün Doğuşu tablosunu çağrıştırıyor bana). Ve o bütündeki çirkinliği sözcüklerle veya mantıkla açıklamak pek mümkün olmadığı gibi bunu yapabilsem bile muhtemelen ciddi bir anlam taşımayacaktı. Önümüzde iki seçenek vardı; ya "zaten o böyle" diyerek gözümüzün önündeki durumu olduğu haliyle koşulsuz ve şartsız olarak kabul edecektik ya da büsbütün göz ardı edecektik. Bu, hiç esir alınmamasına karar verilmiş bir savaşa benziyordu.

Tolstoy'un romanı *Anna Karenina*'nın ilk cümlesi şöyledir: "Bütün mutlu aileler birbirine benzer, mutsuz ailelerinse her biri kendine özgü bir şekilde mutsuzdur"; kadınların çirkin veya güzel olmasıyla ilgili olarak da aynı şey söylenebilir bence. Genelde (bu tamamen benim kişisel düşüncemdir) güzel kadınlar "güzel" diye ortak bir paydada toplanabilir. Her biri omzunda sarı tüylü güzel bir maymun taşıyor gibidir. Her bir maymunun tüylerinin parlaklığı, rengi az çok farklı olsa da göz alıcılıklarıyla hepsi birbirine benzer gibidir.

Buna karşın çirkin kadınların her biri, kendilerine özgü kıllı bir maymunu omzunda taşır gibidir. Kılların inceliği, seyrekliği, kirli olup olmadığı her bir maymunda ince farklılıklar gösterir. Ve bu maymunların tüyleri neredeyse hiç parlamadığından, ışıltılı bir göz alıcılıkları yoktur ve gözlerimizi kamaştırmazlar.

Ne var ki F *'nin omzundaki maymunun çok farklı yüz ifadeleri vardı; tüyleri de birkaç farklı renkte –kesinlikle parlak olmayan– alacalı bulacalıydı. Baktığınız açıya göre, o günkü hava durumuna, rüzgâra ya da saate göre maymunun insan-

da bıraktığı izlenim büyük ölçüde değişiyordu. Başka bir deyişle, F *'nin görüntüsünün çirkinliği, türlü çirkinlik ögelerinin, bir tür görkemle bir araya gelmesinin, özel bir sıkıştırmayla kristalize edilmesinin sonucuydu. Ve onun maymunu, çok rahat ve tereddütsüz bir şekilde onun omzunda sessizce duruyordu. Olası neden ve sonuçların dünyanın merkezinde birbirini kucaklaması gibi.

F * ile ikinci kez görüştüğümde durumu bir parça (henüz pek iyi bir şekilde dile getiremesem de) idrak edebilmiştim. Onun çirkinliğini anlamak için zaman gerekiyordu; dahası bunun için önsezi, felsefe ve mantık gibi şeyler gerekiyordu. Ve sanırım bir parça da yaşam deneyimi. Ayrıca onunla zaman geçirmek, bir noktada kendinle gurur duymaya neden oluyordu. Bu önsezi, felsefe, mantık ve yaşam deneyimini bir şekilde edinmiş olduğumuz için.

Onunla ikinci kez başka bir konser salonunda karşılaştık. Suntory Salonu kadar büyük bir yer değildi. Bir Fransız kadın keman sanatçısının konseri vardı. Frank ve Debussy'nin keman sonatlarını seslendirdiler diye kalmış aklımda. Çok yetenekli bir kemancıydı. Çaldığı iki sonat da hâkim olduğu repertuvarında yer alıyordu ama açıkçası o gün pek modunda değildi. Biste çaldığı Kreisler'in iki eseri ise büyüleyiciydi.

Konser salonundan çıktıktan sonra taksi beklerken arkamdan seslendi. O gün F * bir kadın arkadaşıyla birlikteydi. İncecik, minyon, güzel bir kadındı. F * ondan uzundu. Bendense birazcık kısaydı.

"Şey, biraz yürüme mesafesinde bir yer var, orada bir kadeh şarap içmeye ne dersiniz?"

"Olur" dedim. Henüz erkendi ve müzikten henüz hazmedemediğim bir hoşnutsuzluk kalmıştı içimde. Birileriyle bir iki kadeh şarap içip iyi müzik üzerine konuşmak fena olmazdı.

Üçümüz yakındaki arka sokakta bir bistroya oturduk, birkaç mezeyle birlikte şarap ısmarladık, ama güzel kadın arka-

daşının cep telefonu çaldı, hemen yerinden kalktı. Arayan ailesinden biriymiş, kedisinin durumu kötüleşmiş. O gidince F * ile baş başa kaldık. Bu durum beni üzmedi, çünkü o sırada F * adlı bu kadına özel bir ilgi duymaya başlamıştım. Çok iyi bir giyim tarzı vardı, çok kaliteli görünen mavi ipek bir elbise giyiyordu. Takıları da gerçekten kusursuzdu. Sade ama göz alıcıydılar. İşte o zaman yüzüğünü fark ettim.

Onunla konser hakkında konuştuk. İkimiz de kemancının pek iyi olmadığını düşünmüştük. Kim bilir belki de kadın halsiz hissediyordu ya da parmağı ağrıyordu veya kendisine ayırtılan otel odasında rahat edememişti. Asıl nedeni bilemezdik ancak bir sorun olduğu açıktı. Konserler sıklaşınca bu tür şeyler yaşanabiliyordu.

Sonra sevdiğimiz müzikler üzerine sohbet ettik. İkimiz de piyano müziği seviyorduk. Elbette opera da, senfoni ve oda müziği de dinliyorduk. Ama ikimizin de en sevdiği piyano sololarıydı. Ve ne tuhaf ki bu türde en severek dinlediklerimiz aynıydı. Chopin'in müziği konusunda pek tutkulu biri değilimdir. En azından sabah uyanınca ilk dinlediğim müzik onunkisi değildir. Mozart'ın piyano sonatları hem güzel hem de büyüleyicidir ama açıkçası ondan da bıktım. Bach'ın *İyi Düzenlenmiş Klavye*'si harikadır ancak kendini vererek dinlemek için çok uzundur. Keyfine varabilmek için fiziksel olarak iyi durumda olmak gerekir. Beethoven'ın piyano sonatında arada bir aşırı ciddi yerler gelir kulağa. Yorum da gidebildiği yere kadar gider (diye düşünüyorduk). Brahms'ın piyano eserlerini arada bir dinlerseniz harikadır ama sık dinleyince kulağı yorar. Çoğunlukla da monotondur. Debussy ve Ravel'in piyano müziklerini dinleyeceğin zamanı ve atmosferi seçmezsen, yüreğine işlemez.

Sohbetin sonunda, şikâyet edecek hiçbir yerini bulamadığımız, harika ve deyim yerindeyse en üst düzeydeki piyano müziği olarak seçtiklerimiz Schubert'in birkaç piyano sonatı

ve Schumann'ın piyano müziği oldu. "Peki, içlerinden sadece birini seçersen bu hangisi olur?"

"Tek bir eser mi?"

"Evet, tek bir tane" dedi F *. "Hani derler ya ıssız adaya düşsen yanında götüreceğin piyano müziği."

Zor soruydu. Oturup üzerine uzun uzun düşünmek için zamana gerek vardı.

"Schumann'ın *Karnaval*'ı" dedim bir cesaretle.

F * gözlerini kıstı, uzun bir süre bakışlarını çekmeden yüzüme baktı. Sonra iki elini masanın üzerinde birleştirdi, parmaklarını çıtırdattı. Tam on kez. Etraftaki masalardakilerin hepsini bize baktıracak kadar gürültülü bir ses çıktı. Üç günlük bageti dizinde kırar gibi kuru bir ses. Kadın ya da erkek, bu denli yüksek sesle parmaklarını çıtlatabilen pek kimse yoktur. Daha sonra anlaşıldı ki iki elinin parmaklarını yüksek sesle on kere çıtlatması, heyecanlandığında yapamadan duramadığı bir alışkanlığıymış. Ama ben o zaman bunu bilmediğimden, bir şeylere kızdı herhalde, sanırım *Karnaval* seçimim uygun olmadı diye düşünmüştüm. Ama yapacak bir şey yoktu. Eskiden beri Schumann'ın *Karnaval*'ını çok severdim. Eğer bana bunun için kızılacak, yumruk atılacak bile olsa yalan söylemezdim.

"Gerçekten *Karnaval*'ı mı alırdın yanına, kararlı mısın? Gelmiş geçmiş tüm piyano eserleri içinden bir tanesini ıssız adaya götüreceksin neticede."

O böyle deyince birden cesaretimi kaybettim. Schumann'ın çiçek dürbünü kadar güzel ama öte yandan da insan idrakini aşan, bir anlamda tutarsız piyano müziğini götürmek için Bach'ın *Goldberg Varyasyonları*'nı ya da *İyi Düzenlenmiş Klavye*'sini, Beethoven'ın geç dönem piyano sonatlarını, cesur ve büyüleyici *Üç Numaralı Konçertosu*'nu öylece geride mi bırakacaktım yani?

Kısa bir süre derin bir sessizlik oldu, F * ellerinin durumunu kontrol eder gibi birkaç kez avuçlarını açıp kapattı. Sonra, "Harika bir zevkin varmış. Ayrıca cesaretinden de etkilendim. Ben de sana katılayım o zaman. Schumann'ın *Karnaval*'ını seçmek konusunda" dedi.

"Gerçekten mi?"

"Evet, gerçekten. Ben de *Karnaval*'ı çok eskiden beri severim. Kaç defa dinlersem dinleyeyim hiç bıkmam."

Sonra uzun bir süre *Karnaval* üzerine sohbet ettik. Bir şişe Pinor Noir söyledik ve tümünü içtik. Böylece o akşam yakınlaşmış, arkadaş olmuştuk. Deyim yerindeyse *Karnaval* arkadaşlığı. İlişkimiz altı ay bile sürmedi gerçi.

İkimiz bir nevi *Karnaval* Sevenler Derneği kurmuştuk. Sadece ikimizle sınırlı kalması gerekmese de bu sayı ikiyi geçmedi. Çünkü Schumann'ın *Karnaval*'ını bizim kadar seven bir kişi daha bulamamıştık.

Bir dolu *Karnaval* plağı ve CD'si dinledik. Nerede birileri bu eseri çalacak olsa tüm güçlükleri aşıp birlikte dinlemeye gittik. Elimdeki deftere göre (ben her konser hakkında detaylı not tutarım) üç ayrı piyanistin *Karnaval*'ı seslendirdiği konserlere gitmişiz, toplamda kırk iki *Karnaval* plağı ve CD'si dinlemişiz. Sonrasında da konserler üzerine düşüncelerimizi paylaşırdık. Gerçekten de gelmiş geçmiş pek çok piyanist *Karnaval*'ı kaydetmişti. Belli ki repertuvarlarının çok ilgi gören bir parçasıydı. Buna rağmen "işte budur" diye önünde saygıyla eğileceğimiz konserler söz konusu olunca, bu sayının pek de çok olmadığını keşfetmiştik.

Konserler teknik açıdan ne kadar harika olursa olsun, teknik müziğin kendisiyle tam bir uyum içinde olmayınca, *Karnaval* adlı bu eser doğal olmayan parmak hareketlerine indirgenmiş olur. Büyüsünü yitirir. Yorumlaması çok zor bir eserdir. Sıradan bir piyanistin parmaklarına teslim edilecek

bir eser değildir. Somut olarak isim veremem ama büyük piyanist olarak kabul edilenlerin içinde dahi, bu eser söz konusu olunca, konseri başarısız geçenlerin, etkileyici olmaktan uzak kalanların sayısı hiç de az değildir. Yine bu eseri çalmak konusunda temkinli yaklaşan (başka bir sözcük düşünemiyorum) piyanistlerin sayısı da çoktur. Vladimir Horowitz tüm yaşamı boyunca Schumann'ın müziğini severek çalmıştı ama nedense *Karnaval*'ın gerçek bir kaydını bırakmamıştı geride. Sviatoslav Richter için de aynısını söyleyebilirim. Bir gün Martha Argerich'in çaldığı *Karnaval*'ı dinlemek isteyecek tek kişinin de ben olmadığımı düşünüyorum.

Bu arada Schumann'ın çağdaşları onun bu eserinin ne kadar harika olduğunu o dönem idrak edememişlerdir. Mendelssohn da Chopin de Schumann'ın müziğini takdir etmemiştir. Onun müziğini kendini adayarak seslendiren karısı Clara Schumann bile (yaşadığı dönemdeki çok sayıda ünlü piyanistten biridir) böylesi garip bir piyano eserindense kabul edilen türde opera veya senfoniler besteleseymiş ya diye içten içe düşünmüş olabilir. Schumann, temelde sonat gibi klasik türleri sevemediğinden böylesi neredeyse tutarsız ve hayalperest eserler vermiş. Halihazırda var olan klasisizmden ayrılıp yeni romantizm akımı müziğine yönelmişti, ama çağdaşlarının gözünde net bir bir temel ve içerikten yoksun, eksantrik eserlerdi onunkiler. Ama sonuçta bu kadar cesur bir eksantriklik, romantik akıma uygun müziği ileri götürecek güçlü bir itki oluşturmuştu.

Konumuza dönersek, o altı aylık sürede vakit buldukça tutkuyla *Karnaval* dinledik. Elbette sadece *Karnaval* dinlemedik, Mozart, Brahms dinlediğimiz de oluyordu. Ama ne zaman bir araya gelsek sonuçta mutlaka birinin seslendirdiği *Karnaval*'a kulak veriyor, onun üzerine konuşuyorduk.

Ben sekreterlik görevi üstlendim, ikimizin fikirlerini özetleyip kayda geçtim. O benim evime birkaç kez gelmişti, daha çok ben onun evine gidiyordum. Çünkü onun evi merkezdeydi, benimkisiyse banliyöde. Birlikte toplamda kırk iki tane *Karnaval* albümü dinlemenin sonucunda onun bir numarası Arturo Benedetti Michelangeli'nin seslendirdiği (Angel Records) oldu, benim bir numaram ise Arthur Rubinstein'in seslendirdiğiydi (RCA Records). CD'lere detaylıca birer birer puan verdik, ancak elbette bunun bir önemi olduğunu düşünmeden yaptık bunu. Bir oyundan başka bir şey değildi. Bizim için her şeyden daha önemli olan kendi sevdiğimiz müzik üzerine derin bir sohbet yapmaktı, tutkuyla sarılacağımız bir şeyi hiçbir amaç gütmeden paylaşma hissiydi.

Benden on yaş küçük o kadınla sık görüşmeye başlamamla normalde evde bir dalgalanmanın olması kaçınılmazdı ama karım o kadını hiç umursamadı. Bu ilgisizliğin en büyük nedeninin onun çirkinliği olduğunu özellikle belirtmeye gerek yok tabii. Ben ve F * arasındaki ilişkinin cinselliğe bağlanması olasılığı, karımın aklından bile geçmemiş gibiydi. Çirkinliğinin önemli bir avantajı da buydu. Meraklı insanlar diye düşünüyor olmalıydı karım bizim için. Karım klasik müziği öyle tutkulu bir şekilde dinlemezdi, konserlerin çoğundan da sıkılırdı. Bana, "kız arkadaşın F *" diye takılmıştı. Bazen de biraz iğneleme katarak, "güzel kız arkadaşın" dediği de olmuştu.

F *'in kocasıyla tanışmamıştık (çocukları yoktu). Onu ziyaret ettiğim zamanlarda kocası tesadüfen mi evde olmuyordu yoksa o özellikle kocasının olmadığı zamanları mı seçip beni evlerine davet ediyordu bilmiyorum, belki de kocası zaten çoğu zaman evde bulunmuyordu. Şimdi bunları deyince gerçekten bir kocası var mıydı acaba diye de kuşkuya düştüm. Onun hakkında tek bir kelime etmemişti. Hatırladığım kadarıyla evlerinde bir erkeğin yaşadığına dair bir ize de hiç

denk gelmemiştim. Yine de kocası olduğunu söylemişti ve sol elinin yüzük parmağında parlayan altın bir yüzük vardı.

Geçmişi hakkında da ağzından tek bir şey çıkmamıştı. Nerede doğduğu, nasıl bir evde yetiştiği, hangi okuldan mezun olup ne iş yaptığı hakkında da hiçbir şey anlatmamıştı. Kişisel bir soru sorduğumda muğlak bir şeyler mırıldanır ya da hiçbir şey demeden gülümsemeyle karşılık verirdi. Onun hakkında bildiklerim, profesyonel bir işi (bir şirkette çalışmıyordu) ve oldukça konforlu bir yaşamı olduğuydu. Daykanyama'da çevresi yeşillikle sarılı şık 3+1 dairede yaşıyor, en yeni BMW sedanı sürüyordu. Evindeki ses sistemi de pahalı bir şeydi. Accuphase'in preampflikatörlü üst sınıf modeliydi, CD çaları ve Linn marka şık büyük hoparlörleri vardı. Ayrıca hep düzgün giyinirdi. Kadın giysilerinden pek anlamam ama onun giydiklerinin hepsinin de pahalı, birinci sınıf kıyafetler olduğunu ben bile anlayabiliyordum.

Konu müzik olunca çok konuşkan olurdu. Kulağı çok iyiydi, müzik üzerine konuşurken seçtiği kelimelerle kendini çok kıvrak ifade ediyordu. Derin ve geniş bir müzik bilgisi vardı. Ancak konu müzik dışına çıkınca benim için gizemli birine dönüşüyordu. Konuşmaya niyeti olmayan konulardaysa onu ne kadar zorlasam da ağzını açıp tek kelime etmiyordu.

Bir gün Schumann üzerine şunları dedi.

"Schumann da Schubert gibi genç yaşta frengiye yakalanmış, bu hastalık tüm vücuduna yayılmış ve günden güne aklını kaçırmış. Üstelik kendisinde eskiden beri kişilik bölünmesi benzeri eğilimler varmış. Gündüzleri kesintisiz biçimde gaipten sesler duyuyor, bedeni bir kez titremeye başladı mı durmak bilmiyormuş. Ayrıca kendisini kötü ruhların takip ettiğini düşünüyormuş. Kötücül ruhların varlığına körü körüne inanıyormuş. Ardı arkası kesilmeyen karabasanvari hayaller peşini bırakmayınca çok korkmuş, intihara teşebbüs etmiş. Kendini Ren Nehri'ne atmış. İç dünyasındaki yanılsa-

malarla dünyanın gerçekleri, Schumann'ın zihninde birbirinden ayrılmayacak kadar birbirine karışmış. Bu *Karnaval* ilk dönem eserlerinden olduğundan burada o kötücül ruhlar henüz pek kendini göstermiyor. Karnaval bir şenliktir; her yer neşeli maskeler takmış insanlarla dolu olur. Ama bu sadece basit, neşeli bir karnaval değildir. Bu eserde de bir noktada onun içinde saklı kötücül ruhlar birbiri ardına meydana çıkmaya başlıyor. Neşeli maskelerini takmış olsalar da birazcık yüzünü gösterir gibi. Etrafta uğursuz bahar rüzgârı esiyor. Üzerinden kan damlayan etler ikram ediliyor. Karnaval! İşte tam da böyle bir müzik bu."

"Bu yüzden müzisyenler hem sahnedekilerin maskelerini hem de onun altındaki yüzleri, her ikisini de müzikle ifade etmek zorundalar. Bunu mu demek istiyorsun?" diye sordum.

Başını sallayarak onayladı. "Evet, işte bu. Tam da bu işte. Bu şekilde yorumlanmazsa bu eseri çalmanın anlamı yok diye düşünüyorum. Bu eser, bir anlamda eğlencenin uç noktasındaki müzik; bu eğlencenin içinde de ruhun en derininde yer alan kötücül şeyler yüzünü gösteriyor. Eğlencenin sesine kapılıp karanlığın içinden çıkıp geliyorlar."

Bir süre sessizliğe gömüldü. Sonra konuşmasına devam etti.

"Hepimiz öyle ya da böyle maske takarak yaşıyoruz. Bu vahşi dünyada maske takmadan yaşanamaz çünkü. Kötü ruhların maskesinin altında meleklerin gerçek yüzü, meleklerin maskesinin altında kötü ruhların gerçek yüzü vardır. Sadece biri olması mümkün değildir. İşte biz buyuz. Karnaval buna denir. Ve Schumann da insanın bu çoklu yüzlerini aynı anda görebilmiş; maskeli ve gerçek yüzlerini, ikisini de. Çünkü kendisi de ruhu derinden parçalara ayrılmış biriydi. Maskeli ve gerçek yüzlerin, insanın soluğunu tıkayan uçurumunda yaşayan biri."

Aslında "çirkin maske ve güzel gerçek yüz – güzel maske ve çirkin gerçek yüz" demek istemişti belki de. O zaman öyle demek istediğini düşünmüştüm. Muhtemelen kendisi hakkında bir şeyler ima etmişti.

"Maskesi artık yüzüne tamamen yapışmış kişiler de vardır belki" dedim.

"Öyle ya, vardır belki" dedi usulca. Sonra hafifçe gülümsedi. "Maske yüzüne tamamen yapışmış olsa da altında güzel, gerçek bir yüzün olduğuna kuşku yoktur, değil mi?"

"Hiç kimsenin göremediği bir yüz."

Başını yana eğdi ve sonra, "Kesinlikle görebilen birisi olmalı. Mutlaka bir yerlerde olmalı" dedi."Ama bunu görebilen Robert Schumann, sonunda mutlu olamadı. Frengi, kişilik bölünmesi ve kötücül ruhlar yüzünden."

"Ama Schumann geride böylesine harika bir eser bıraktı. Diğerlerinin besteleyemeyeceği türde harika bir müzik eseri" dedi. Sonra yüksek sesle iki elinin parmaklarını birer birer çıtlattı. "Frengi, kişilik bölünmesi ve kötücül ruhlar sayesinde. Mutluluk nihayetinde göreceli bir şeydir. Öyle değil mi?"

"Öyle olabilir" dedim.

"Vladimir Horowitz, radyo için Schumann'ın minör sonatını kaydetmişti" dedi. "Hiç duymuş muydun?"

"Hayır, duymadım" dedim. Schumann'ın *Üç Numaralı Sonat*'ını dinlemek de seslendirmek de güç bir iş olmuştur muhtemelen.

"Eserini dinleyince başını iki elinin arasına almış ve derin bir depresyona girmiş. Ne rezil bir konser olmuş bu böyle diye."

Yarısı içilmiş kırmızı şarabı döndürerek bir süre gözlerini kadehe dikti. Sonra, "Sonra şöyle demiş, 'Schumann kaçığın tekiydi ama ben de canına okumuşum.' Bu harika bir düşünce değil mi sence de?"

"Harika" diye onayladım.

Onu farklı bir anlamda çekici bir kadın olarak görüyordum ama onunla cinsel bir ilişki yaşamayı özellikle düşünmüş değildim. Bu anlamda, karımın tahmini yerindeydi. Ancak onunla cinsel ilişkiye girmemiş olmamın nedeni onun çirkin olması değildi. Onun çirkinliği aramızda tensel bir ilişkinin yaşanmasına mâni olmuş değildi. Nasıl anlatsam; onunla yatmamış olmam –onunla birlikte olma isteği duymamış olmam– o maskenin güzel veya çirkin oluşundan ziyade aksine maskenin altında göreceklerimden duyduğum korkuydu. Altında ister kötücül ruhların ister meleklerin yüzü olsun.

Ekim ayına girdikten bir süre sonra artık F *'den haber gelmez oldu. İki yeni (ve ilgi çekici) *Karnaval* CD'si elime geçmişti, onunla birlikte dinlemeyi istemiş ve ona defalarca telefon etmiştim. Ama cep telefonu sürekli telesekretere geçiyordu. Birkaç kez e-posta göndersem de bunlara da cevap vermemişti. Bu şekilde güzün ilk birkaç haftası geçti, ekim de sona erdi. Derken kasım geldi ve insanlar palto giymeye başladılar. Onunla görüşmeye başladıktan sonra ilk kez bu kadar uzun süre haberleşmemiştik. Bir yerlere seyahate gitmiş olabilirdi. Ya da sağlık durumunda bir sıkıntı yaşıyordu belki de.

Televizyon ekranında onu ilk fark eden karım oldu. O sırada ben odamda çalışma masamın başında çalışıyordum.

"Konuyu tam anlamadım ama kız arkadaşın televizyonda haberlerde" dedi karım. F *'nin ilk adını karımın hiç ağzına almadığını fark ettim o an. Hep "kız arkadaşın" diyordu. Televizyona bakmaya gittiğimde o haber bitmiş, panda yavrusu konulu bir haber başlamıştı.

Öğleden sonraki haber programını bekledim. Dördüncü haberde o çıktı. F * karakola benzeyen bir binanın merdivenlerinden inip siyah bir minibüse biniyordu. O kısa mesafeyi usulca yürümesi televizyon kameralarınca çekilmişti. Hiç kuşkusuz F *'ydi bu kişi. Onun yüzünü asla bir başkasınınkiyle karıştırmazdım. Görünüşe göre elleri kelepçelenmişti;

iki elini öne doğru uzatmış, üzerine koyu renk bir mont konmuştu. İki kadın polis iki kolundan tutuyordu. Ama başını eğmemişti. Dudakları sımsıkı kapalıydı, hiçbir şey olmamış gibi dümdüz önüne bakıyordu. Ancak gözlerinde hiçbir ifade yoktu. Balık gözleri gibi. Saçı biraz dağılmıştı, onun dışında her zamanki gibi görünüyordu. Diğer bir deyişle her zamanki görünüşünü her zamanki gibi koruyordu. Ancak televizyon ekranlarına yansıyan yüzünde her zamanki canlılığı eksikti. Belki de bilinçli olarak bir maskenin ardına gizlenmişti.

Kadın spiker F *'nin gerçek adını söyleyip karıştığı büyük çaplı bir sahtekârlıktan dolayı suça iştirakten *** karakoluna götürüldüğünü bildirdi. Habere göre asıl suçlu kocasıymış ve birkaç gün önce tutuklanmış. Kocasının tutuklandığı sıradaki görüntüleri de ekrana geldi. Böylece kocasının yüzünü ilk kez görmüş oldum, çok yakışıklı bir yüzü vardı; diyecek bir şey bulamadım. Sanki profesyonel mankendi, neredeyse gerçek olamayacak kadar yakışıklı bir adamdı. Karısından altı yaş genç olduğunu söyledi spiker.

Elbette yakışıklı ve kendinden genç bir adamla evli olması karşısında çok şaşıracak bir şey yoktu. Her yerde olurdu birbirine uyumsuz görünen çiftler. Benim etrafımda bile birkaç böyle çift vardı. Buna karşın F * ve o şaşırtıcı derecede yakışıklı adamın, bir çatı altında –Daykanyama'da şık bir dairede– sıradan bir karı koca hayatı yaşadıklarını gözümde canlandırmaya çalıştığımda, elimde olmadan kafam karışmıştı. Eminim televizyon programını izleyenlerin pek çoğu da ikisinin yüzünü görünce, o güçlü yakışıklılık ve o çirkinlik arasındaki fark karşısında şaşkınlıktan dillerini yutacak gibi olmuşlardı. Ama benim o sırada hissettiğim tuhaf rahatsızlığın nedeni çok daha kişisel, derinlerde yatan bir şeydi. Sanki tenimin orasında burasında rahatsız edici bir ağrı hissediyordum. Orada sağlıksız bir durum vardı.

İkisinin tutuklanma nedeni, varlık yönetimi sahtekârlığıydı.

Düzmece bir yatırım şirketi kurmuşlar, yüksek faiz sözüyle sıradan halktan para toplamışlar, gerçekteyse hiçbir yatırım yapmayıp topladıkları paraları bir yandan alıp diğer tarafa koyarak boşluk doldurmayla kaba saba bir yöntem uygulamışlardı. Kim nasıl düşünürse düşünsün, bu cambaz ipinin önünde sonunda kopacağı belliydi. Görüldüğü kadarıyla bu çok zeki kadının, Schumann'ın piyano müziğini derinden anlayarak seven bu kadının neden böylesine basit ve aptalca bir suça ortak olduğunu, neden dönüşü olmayan bu yolda yürüdüğünü, anlamamıştım. Belki de o adamla ilişkisinde bir suç girdabına kapılmasına neden olacak negatif bir güç vardı. Girdabın merkezinde bu kadının kendi kötücül ruhu gizlenmiş de olabilirdi. Başka bir neden gelmiyordu aklıma.

Dolandırılan paranın miktarı bir milyar yen'den fazla, mağdurların çoğunluğu emeklilik maaşıyla geçinen yaşlılardı. Kıymetli yaşlılık varlıklarını köküyle birlikte kaptırıp şaşkına dönen bu insanlar televizyon ekranındaydı. Onlar için gerçekten üzüldüm, paralarının dönüşü olmayacaktı. Neticede bu çok sık görülen türde sıradan bir suçtu. Ve pek çok insan da nedense sıradan yalanlara kanıyordu. Ya da o sıradanlık, düşünülenin aksine insanları çekiyordu. Bu dünyada sahtekârların sonu gelmeyeceği gibi *sazanlar* da bitmeyecekti. Televizyondaki yorumcular ne kadar açıklama yapsalar da kimi kınasalar da, gün gibi ortadaydı bu gerçek.

"Ne yapacaksın peki?" diye sordu karım haber programı bitince.

"Ne mi yapacağım? Yapacak ne var ki?" dedim uzaktan kumandanın kapat düğmesine basıp.

"İyi de o kadın senin yakın arkadaşın değil mi?"

"Arada bir görüşüp müzik üzerine konuşuyorduk sadece. Onun dışında bir şey bilmiyorum."

"Seni yatırım yapmaya ikna etmek için konuşma yapmadı mı?"

Sessizce başımı salladım. Ne olursa olsun beni böyle bir duruma karıştırmazdı. O kadarını net söyleyebilirdim.

"Onunla pek konuşmadık ama kötü bir şey yapacak birine benzemiyordu hiç" dedi karım. "Herhalde sen de hiç anlamadın."

Hayır, hiç anlamıyor da değildim, diye düşündüm bir an. F * bir çeşit özel çekim gücüne sahipti. Ve orada –onun o garip görünüşünün içinde– insanın yüreğini kemiren bir güç vardı. Ve yine ona karşı merakımı kamçılayan bir güçtü bu. Onunki gibi özel bir çekim gücüyle genç kocasının model gibi düzgün göz alıcı görüntüsü bir araya gelince, ortaya pek çok olasılık çıkar. İnsanlar böylesi bir senteze karşı koymakta güçlük çekebilir. Ortaya, sağduyu ve mantığı aşan kötücül bir dinamik çıkabilir. Ne, nasıl bir şekilde bu uyumsuz ikiliyi bir çift haline getirmişti, bunu bilmek de mümkün değildi.

Sonraki birkaç gün boyunca televizyon haberlerinde yine bu olay vardı, aynı görüntü defalarca gösterildi. Aynı balık gözü bakışıyla dümdüz önüne bakıyor, yakışıklı ve ondan genç kocası o düzgün yüzünü kameraya çeviriyordu. Adamın ince dudaklarının iki ucu belki içgüdüsel olarak belli belirsiz yukarıya kıvrılmıştı. Aktörlerin sık sık, deyim yerindeyse profesyonel olarak yaptığı gibi. Sanki bu sayede tüm dünyaya bir gülümseme gönderiyor gibi görünüyordu. Aslında yüzünün kendisi de çok iyi yapılmış bir maske gibi görünmüyor da değildi. Ancak her hâlükârda bir hafta sonra olay unutulup gitti. En azından televizyon kanallarının artık ilgisini çekmiyordu. Gazete ve haftalık dergilerden olayın gidişatını takip ettim. Oralarda da haberler su akıntısının toprak tarafından emilmesi gibi zamanla seyreldi, sonunda da kayboldu.

F * gözümün önünden kaybolmuştu. Nerede olduğunu bilmiyordum. Gözaltında mıydı, hapse mi girmişti, yoksa salınıp evine mi dönmüştü, hiç bilmiyordum. Yargılanmasıyla ilgili hiçbir haber gözüme çarpmadı. Ancak davası görülmüş,

mağduriyetin büyüklüğüne bakınca bir süre hapis cezası verilmiş olması da muhtemeldi. Gazete ve dergilerdeki yazılardan okuduğum kadarıyla kocasına aktif şekilde yardım ederek suça ortak olduğu gün gibi ortadaydı.

Üzerinden epey uzun zaman geçti, Schumann'ın *Karnaval*'ının yer aldığı bir konser olduğunda elimden geldiğince gitmeye çalıştım. Her gittiğimde de dinleyici sıralarına dikkatle göz gezdirdim, ara olunca lobide elimde şarap kadehi, o kadını görmeye çalıştım. Onu bir kere bile görmedim ama insan kalabalığının içinden bir anda karşıma çıkacakmış gibi bir his vardı hep içimde.

Karnaval'ın yeni bir konser CD'si çıktığında hemen satın alıyordum. Ve deftere verdiğim notu kaydediyordum. Bir sürü yeni kayıt çıktı ama *Karnaval* konserlerinde benim bir numaram değişmedi; hâlâ Rubinstein'dı. Rubinstein'ın piyanosu insanların taktığı maskeleri tüm gücüyle çıkartmıyordu. Onun piyanosu rüzgâr gibi maske ve gerçek yüz arasındaki boşluktan nazikçe, hafifçe üfleyip geçiyordu.

Mutluluk nihayetinde göreceli bir şeydir. Sizce de öyle değil mi?

Şimdi anlatacağım çok daha öncesinden bir hikâye.

Üniversite öğrencisiyken bir keresinde çirkin denemese de pek de hoş olmayan bir kızla çıkmıştım. Öyle hemen fark edilmeyen biri diyelim. Arkadaşımın davetiyle ikili randevuya çıkmıştık ve benim eşim oydu. Arkadaşımın kız arkadaşıyla aynı üniversite yurdunda kalıyordu kız, benden bir sınıf alttaydı. Dördümüz önce hafif bir şeyler yedik, sonra çift çift ayrıldık. Mevsim güz sonuydu.

Parkta gezintiye çıktık, sonra bir pastaneye girdik ve kahve içerek sohbet ettik. Kısa boylu, küçük gözlü bir kızdı. Ama iyi birine benziyordu. Utanır gibi kısık sesle konuşuyordu

ama sesi netti. Ses telleri güçlü olmalıydı. Üniversitede tenis kulübündeymiş. Ebeveyni tenisi sevdiğinden çocukluğundan beri sürekli birlikte tenis oynamışlar. Sağlıklı bir aile. Anlaşılan ailesiyle ilişkisi de iyiydi. Bense hiç tenis oynamamıştım, bu yüzden tenis hakkında da konuşamadım. Ben cazdan hoşlanıyordum ancak o da caz hakkında hiçbir şey bilmiyordu. Bu yüzden ortak konu bulamadık. Ama cazla ilgili daha çok şey öğrenmek istediğini söyledi, ona Miles Davis ve Art Pepper'dan söz ettim. Caza ilgim nasıl başladı, cazın nesini ilginç buluyorum, bunları anlattım. Büyük bir dikkatle dinledi. Anlattıklarımın ne kadarını anladığı belirsizdi. Sonra onu tren istasyonuna kadar götürdüm ve orada ayrıldık.

Ayrılırken ondan kaldığı yurdun telefon numarasını istedim. Not defterinin beyaz sayfasına numarayı yazdı, sonra o sayfayı güzelce yırtıp bana verdi. Ama ona hiç telefon etmedim.

Birkaç gün sonra, beni ikili randevuya davet eden arkadaşımla görüştüğümde benden özür diledi. Şöyle dedi: "Geçenlerde o çirkin kızı getirdiğim için affedersin. Aslında çok daha güzel birini tanıştıracaktım seninle ancak tam da randevu öncesi acil bir işi çıktı, ben de çaresiz kalınca onun yerine bu kızı getirttim. O sırada yurtta başkası yokmuş çünkü. Kız arkadaşım da senden özür dilediğini söylememi istedi. Gelecek sefere sana uygun birini ayarlayacağım, tamam mı?"

Arkadaşım benden bu şekilde özür diledikten sonra o kıza telefon etmem gerekir diye düşündüm. Evet, güzel bir kız değildi. Ama çirkin de değildi. İkisi arasında fark var. Ve bu farkı öylece bırakmak istemedim. Bu bana, nasıl ifade edebilirim ki bunu, oldukça önemli bir mesele gibi gelmişti. Nedense öylece kapatamadım. Onun ileride kız arkadaşım olma olasılığı yoktu. Yoktu sanırım. Ama bir kez daha buluşup sohbet etmek isterdim. Hangi konuda konuşurduk bilmiyorum ama mutlaka konuşacak bir konu çıkardı. Onu sadece çirkin bir kız olarak düşünmemek için bile buluşabilirdim.

Telefon numarasını yazdığı kâğıdı bir türlü bulamadım. Montumun cebine koydum diye hatırlıyordum ama yoktu. Gereksiz faturalarla birlikte yanlışlıkla atmış olabilirdim. Öyle olmalıydı. En azından bu sebeple ona telefon edemedim. Arkadaşıma söylesem yurdun telefon numarasını verirdi elbette. Ama bunu yaptığımda vereceği tepkiyi görmek sıkıntılı olacağından ona sormak gelmedi içimden.

Bu olayı çok uzun zamandır unutmuştum. Hiç aklıma gelmemişti. Ama F * ile yaşadıklarımı yazarken, onun görünüşüyle ilgili yazarken, birden o an zihnimde canlandı. Hem de çok canlı bir şekilde.

O görünüşü pek de güzel olmayan kızla çıktığımda yirmi yaşındaydım; güz sonuydu. Günbatımında parkta geziniyorduk. Kahve içerken ona Art Pepper'ın alto saksafonunun sesinin arada bir nasıl harika bir cızırtı gibi çıktığını açıklıyordum. Bu müziğin tesadüfen bozulması değildi, onun için önemli, yürekten gelen bir durumun ifadesiydi. (Evet, "Yürekten gelen bir durumun ifadesi" diye ağzımdan çıkmıştı gerçekten de.) Sonrasındaysa onunla ayrılırken bana verdiği, telefon numarasının yazılı olduğu notu sonsuza dek kaybetmiştim. Söylemeye gerek yok, sonsuzluk çok uzun bir zamandır.

Bunlar benim geçici yaşamımda olmuş, bir çift küçük olaydan başka bir şey değildir. Bugünden baktığımda, yolda ilerlerken biraz yan patikalara girip çıkmak gibi kısımlardır. Eğer bu olaylar yaşanmamış olsaydı da bugünkü yaşamımda pek bir değişiklik olmayacaktı sanırım. Ancak bu anılarım bir gün, muhtemelen uzak ve uzun bir yolu aşıp beni yeniden ziyaret edecek. Ve yüreğimi tuhaf bir güçle sarsacak. Ormandaki ağaçların yapraklarını döküp fırıl fırıl döndüren, tüm ovayı kaplayan pampas otlarını dümdüz eden, evlerin kapılarına şiddetle çarpan, güz sonu gecesinde esen rüzgâr gibi.

Şinagavalı Maymunun İtirafı

O yaşlı maymunla ilk kez Gunma Bölgesi'ndeki M * adlı küçük kaplıca otelinde karşılaşmıştım. Beş yıl kadar önceydi. Kırsaldaki bu çok eski ve yıkıldı yıkılacak kaplıcada kalmış olmam da tamamen bir tesadüf eseriydi.

Aklıma estiği gibi belirli bir hedefim olmadan tek başına yolculuk ediyordum ve bir kaplıca köyüne denk gelmiştim. Trenden indiğimde saat akşamüzeri yediyi biraz geçiyordu. Güz sonuna doğruydu, güneş batmış etraf dağlara, ıssız topraklara özgü lacivert, koyu karanlıkla kaplanmıştı. Dağın tepesinden esen soğuk ve sert gece rüzgârı kuru sesler çıkarıyor, avuç içi büyüklüğündeki dökülmüş yapraklar yolda savruluyordu.

Kaplıca köyünün merkezinde yürürken kalacak uygun bir yer arıyordum ama düzgün oteller akşam yemeği saati geçtikten sonra konuk almadığından yer bulmak çok zor oldu. Beşinci, altıncı otelin ardından nihayet köyün dışında biraz ıssız bir yerde yemeğin dahil olmadığı kalacak bir *ryokan*[8] buldum. "Ucuza kalacak yer" ifadesinin fazlasıyla yakıştığı, her yanından yalnızlık duygusunun taştığı bir oteldi. Belli ki birkaç kuşağı eskitmiş bir yapıydı ama bu antikalıktaki yerlerde görülen eski tarz zevklere özgü hiçbir özelliği yoktu. Sağından solundan yamulmuş gibi görünüyordu. Azar azar tadilat görmüş yerler de eski yapıya alışamamış gibiydi.

8. Geleneksel Japon oteli. Odalar *tatami* döşelidir. Yer sofrası ve yatağı kurulur. (ç.n.)

Bir sonraki depremi atlatması zor olabilirdi. Bugün ve yarın büyük bir deprem olmamasını dilemekten başka çare yoktu.

Akşam yemeği servisi yoktu ama kahvaltı vardı, üstelik konaklama ücreti de şaşırtıcı derecede ucuzdu. Girişteki koridoru geçince basit bir resepsiyon bölümü yer alıyordu, tek tel saçı ve kaşı kalmamış yaşlı bir adam konaklama ücretini peşin aldı. Kaşları olmadığı için olsa gerek kocaman iri gözleri tuhaf bir pırıltı saçıyordu. Yaşlı adamın yanına konmuş minderde kocaman, çok yaşlı, kahverengi bir kedi uyukluyordu. Burnu tıkalıydı, bir kedi için fazlasıyla yüksek seste horluyordu. Horlama sesinin ritmi arada bir rahatsız edici boyuta varıyordu. Bu oteldeki her şey eskimiş, yaşlanmış gibiydi.

Kalacağım odadaki yer yatağı dar, içerisi loştu, *tatami* zeminden üzerinde yürüdükçe uğursuz bir gıcırtı çıkıyordu. Ama lüks arayacak zaman değildi. Tepesinde bir çatısı olan bir odada yorgana sarınarak uyumak bile şükretmeye değerdi.

Yanımdaki tek eşya olan büyük sırt çantamı odaya koyup köye indim (içinde vakit geçirilecek rahatlıkla bir oda değildi), yakınlardaki bir erişte lokantasına girip sade bir akşam yemeği yedim. Onun dışında da etrafta tek bir tane bile restoran yoktu çünkü. Birayla birlikte birkaç çeşit meze söyledim, sıcak karabuğday *noodle* yedim. Kesinlikle lezzetli olmadığı gibi suyu da fazla ılıktı ama bundan şikâyet edecek lüksüm de yoktu. Aç karnına uyumaktan daha iyiydi. Erişte lokantasından çıktıktan sonra atıştırmalık bir şeyler ve küçük bir şişe viski almak için 24 saat açık bir market aradım ama hiçbir yerde göremedim. Saat akşam sekizi geçtiği için sadece birkaç ışıltılı tezgâh açıktı. Bu yüzden çaresiz otele döndüm, *yukata*[9] giyip alt kattaki hamama indim.

Bina ve tesisin fakirliğiyle kıyaslayınca hamamı harikaydı. Sıcak su koyu yeşil renkteydi, hiç ılımamıştı, sülfürün koku-

9. Tek parça, sade, rahat elbise. Otel odasında bulunanlar otelin klasik Japon restoranına ya da otel hamamına, saunasına inerken kullanılabilir. (ç.n.)

su ise eşini benzerini görmediğim kadar ağırdı, bedenim iliklerine kadar ısındı. Benden başkası olmadığından (otelde benden başka konuk var mıydı, bilmiyordum) çekinmeden, istediğim kadar uzun süre kendimi sıcak suya bıraktım. Uzun süre suda kalınca başım hafif dönmeye başladı, çıkıp bedenimi serinlettim. Ardından tekrar kendimi sıcak suya bıraktım. Böylesi acınası bir görüntüsü olsa da bu otel aslında daha iyi oldu diye düşündüm. Büyük oteller gürültülü konuk gruplarıyla dolu olacağından, bu kadar rahat etmem mümkün olmazdı.

Maymun sürgülü cam kapıyı yana doğru, gacır gucur sesler çıkararak açıp havuzun olduğu yere girdiği sırada ben üçüncü sıcak su seansındaydım. Kısık sesle, "Affedersiniz" dedi. Onun bir maymun olduğunu fark etmem için bir süre geçmesi gerekti. Koyu renkli sıcak sudan dolayı epey afallamış haldeydim, bir maymunun konuşabileceğini tahmin bile edemeyeceğim gibi gördüğümün gerçekten bir maymun olduğunun ayrımına da bir anda varamadım. Parçaları bir araya getiremeyen aklımla sıcak suyun az ilerisindeki maymuna bir süre bakakaldım.

Maymun cam kapıyı sırtıyla itip kapattı, sağa sola dağılmış kovaları düzeltti, büyük bir termometreyi sıcak suyun içine daldırıp sıcaklığı ölçtü. Termometredeki sayıya bakınca gözlerini şaşırmış gibi kapatıp açtı. Hastalığa neden olan yeni bir tür bakteri bulmuş bir bakteriyolog gibi.

"Su nasıl?" diye sordu maymun.

"Çok iyi. Teşekkürler" dedim. Sesim sıcak suyun içinde yumuşamış gibi yankılandı. O yankıda mitik bir çekicilik varmış gibi geldi kulağıma. Kendi sesim değildi sanki. Ormanın derinliklerinden çıkıp gelmiş, geçmişten gelen bir eko gibiydi. O eko... Aa, durun bir dakika, iyi de nasıl olur da bir maymun insan gibi konuşurdu ki?

"Sırtınızı keseleyeyim mi?" diye kısık sesle sordu maymun.

Görünüşüne hiç uymayan, *Doo-Wop*[10] baritonlarınınkini andıran çekici bir sesi vardı. Konuşmasında hiç tuhaflık yoktu, aksine gözlerinizi kapatıp dinleseniz normal bir insan konuşuyor derdiniz.

"Olur, teşekkürler" dedim. Aslında kimsenin sırtımı keselemesini istemiyordum ama onu reddedersem "Sırtını bir maymunun keselemesini istemiyor" diye düşünebilirdi. Endişelendim. Nezaketen soruyor olmalıydı ve ben de mümkün olduğunca o maymunun hislerini incitmek istemiyordum. Sıcak suyun içinden yavaşça çıktım, küçük ahşap sıraya oturup maymuna sırtımı döndüm.

Maymunun üzerinde kıyafet yoktu. Ee zaten normalde de maymunlar bir şey giymezler. Bu yüzden bu durumu tuhaf karşılamadım. Oldukça yaşlı görünüyordu, tüylerinin arasına beyazlar karışmıştı. Maymun küçük bir havlu alıp geldi, onu sabunladı, alışkın hareketlerle ve becerikli bir şekilde sırtımı keselemeye başladı.

"Son günlerde havalar da epey soğudu, değil mi?" dedi maymun.

"Öyle."

"Bir süre sonra şu karşıda görünen yerler karla kaplanacak. O zaman çığ riski oluyor."

Konuşmasına bir ara verince cesaretimi toplayıp sordum.

"İnsan gibi konuşabiliyorsun demek?"

"Evet" diye yanıtladı maymun. Sanırım pek çok kişiden aynı soru geliyordu. "Küçüklüğümden beri insanlar tarafından yetiştirildim, böylece de dilinizi öğrendim. Çok uzun bir süre Tokyo'da, Şinagava'da yaşadım."

"Şinagava'nın hangi tarafları?"

10. ABD'de 1940'ların sonunda ortaya çıkan, R&B ve *A cappella* etkisiyle oluşturulan, özellikle 1950'lerden itibaren popülerlik kazanan müzik türü. Bill Kenny (1914-1978) bu türün babası olarak bilinir. Günümüzdeki en önemli temsilcilerinden biri, The Doo Wop Project adlı gruptur. Doo Wop'un sonrasında Rock'n roll'un oluşumunun yolunu açtığı da söylenir. (ç.n.)

"Goenyama çevresi."

"İyi bir yerdir."

"Evet, bildiğiniz gibi yaşamak için çok rahat bir yerdir orası. Yakında Goenraku Parkı vardı, orada doğayla iç içe olabiliyordum."

Sohbetimiz bu noktada bir süre durdu. Maymun sırtımı hatır hutur tüm gücüyle keseliyordu (çok iyi bir his veriyordu bu), ben de o sırada aklımı mantık hizasına çekip bu duruma bir anlam vermeye çalışıyordum. Şinagava'da yetişmiş bir maymun mu? Goenyama Parkı mı? Nasıl olur da bir maymun bu kadar düzgün bir şekilde dil öğrenirdi? Önünde sonunda maymundu o. Görünüşü, şekli, her şeyiyle maymundan başka bir şey değildi.

"Ben Minato Mahallesi'nde yaşıyorum" dedim. Hiçbir anlamı yoktu bu beyanımın.

"Çok yakınmış" dedi maymun ilgiyle.

"Şinagava'da seni yetiştirenler nasıl insanlardı?" diye sordum.

"Evin beyi üniversite hocasıydı. Geicutsu Üniversitesi'nde fizik dersleri veriyordu."

"Entelmiş yani."

"Evet, öyleydi. Her tür müziği severdi, özellikle de Bruckner ve Richard Strauss'un müziklerini. Onun sayesinde ben de o tür müzikleri sever oldum. Küçüklüğümden beri hep dinlerdim. Manastır önündeki bekleyen keşiş gibi bir şeyler kaptım."

"Bruckner seviyorsun yani?"

"Evet, 7 Numaralı'yı çok severim. Özellikle de üçüncü bölümde ayrı bir coşku hissederim."

"Ben de 9 Numaralı'yı çok dinlerim" dedim. Bir başka anlamsız cümle daha.

"Evet, çok güzel bir eserdir" dedi maymun.

"O hoca sana müzik mi öğretti yani?"

"Evet. Çocukları olmadığından onun yerine vakit buldukça beni eğitti. Çok sabırlı ve kurallara çok önem veren biriydi.

Ciddi bir karakteri vardı; gerçek bilgeliğe giden yol kesin hakikatlerin tekrarıdır derdi sık sık, en sevdiği laftı bu. Karısı pek konuşmazdı ama çok nazik biriydi, bana da çok iyi davranırdı. Karı kocanın arası da iyiydi. Bunu söylemek ne kadar doğru bilemiyorum ama gece faaliyetleri de epey yoğundu."

"Aa" dedim.

Nihayet maymun sırtımı keselemeyi bitirdi. "Biraz rahatladınız umarım" deyip nazikçe başıyla selamladı. "Çok teşekkürler" dedim. "Çok iyi geldi. Peki, sen bu otelde mi çalışıyorsun?"

"Evet, öyle. Burada çalışmama izin veriyorlar. Büyük, gösterişli otellerde maymunların çalışması mümkün değildir. Ama bu otelde eleman eksikliği olunca maymun da olsa işe yarar diye çalıştırıyorlar. Maymun olduğum için maaş az ve pek göz önünde olmadan çalışmam gerekiyor. Ancak banyoda ve temizlik işlerinde çalıştırıyorlar; yemek servisi gibi işleri kesinlikle vermiyorlar."

"Uzun zamandır mı çalışıyorsun?"

"Yaklaşık üç yıldır."

"Buraya gelene kadar pek çok şey yaşamışsındır, değil mi?" diye sordum.

Maymun başıyla onayladı. "Evet, hem de nasıl."

Biraz aklım karışmıştı ama bir cesaret sordum. "Eğer sakıncası yoksa biraz kendinden söz eder misin?"

Biraz düşündükten sonra, "Olur tabii" diye cevap verdi. "Konuğumuzun beklediği kadar ilginç olmayabilir anlatacaklarım ama saat on olunca işim bitiyor, ondan sonra odanıza gelirim eğer uygun bulursanız."

"Olur" dedim, "Gelirken bira da getirebilir misin acaba?"

"Tabii. İyice soğutulmuş bira getireyim. Markası Sapporo, olur mu?"

"Evet, olur. Peki sen bira içiyor musun?"

"Evet, biraz içerim ben de."

"O halde iki büyük şişe getir lütfen."

"Peki. İkinci kattaki, "Hırçın Dalgalı Sahil Odası'nda"[11] kalıyorsunuz değil mi?"

"Evet" dedim.

"Çok tuhaf. Bu dağ başındaki otelde bile 'Hırçın Dalgalı Sahil Odası' var demek. Hi hi hi" deyip tuhaf bir şekilde güldü maymun. Hayatımda ilk kez bir maymunun gülüşüne şahit olmuştum. Maymun güldüğüne göre ağlıyordur da herhalde. Ee, konuşabiliyor zaten.

"Senin bir adın var mı?" diye sordum.

"Ad denecek bir şeye sahip değilim ama herkes beni Şinagavalı Maymun diye çağırır."

Maymun sürgülü cam kapıyı yana doğru açıp hamamdan çıktı, geriye dönüp özenle selam verdikten sonra da cam kapıyı usulca kapattı.

Akşam saat onu biraz geçe maymun iki şişe birayı koyduğu tepsiyle odama geldi (maymunun da dediği gibi acaba bu odaya neden "Hırçın Dalgalı Sahil Odası" adı verilmişti, hiç anlamamıştım). Tepsinin üzerinde bira şişelerinden başka açacak, iki bardak ve *sakiika*[12] ile *kaki-pi*[13] paketi vardı. Ağzının tadını bilen bir maymundu demek.

Maymun giyinmişti. I ♥ NY baskılı kalın ve uzun kollu bir tişörtle gri eşofman altı giymişti. Sanırım birileri çocuğunun eski kıyafetlerini vermişti.

Odada masa olmadığından ince minderlerin üzerine yan yana oturduk ve sırtımızı duvara dayadık. Maymun açacakla biraları açtı, bardakları doldurdu. Sonra şerefe yaparak bardaklarımızı tokuşturduk.

"Teşekkür ederim" diyen maymun birayı büyük bir keyif

11. Geleneksel Japon oteli *ryokan*'larda oda numarası yerine oda adları kullanılır. Hırçın Dalgalı Sahil Odası, Çiçek Odası, Turna Odası vb. (ç.n.)

12. Kurutulmuş kalamarın ince şerit halinde doğranmasıyla hazırlanan meze. (ç.n.)

13. Soya soslu pirinç cipsi ile kızarmış fıstıktan oluşan atıştırmalık. (ç.n.)

alıyor gibi lıkır lıkır içti. Ben de biraz içtim biramdan. Bir maymunla yan yana oturup birlikte bira içmek, açıkçası, tuhaf geliyordu, alışık olmadığımdan olsa gerekti.

"İşten sonra içilen biranın tadı da ayrı güzel" dedi maymun ağzını kılla kaplı elinin tersiyle silerken. "Ama ben bir maymun olduğumdan bu şekilde bira içme şansım da pek olmuyor."

"Burada yatılı mı çalışıyorsun?"

"Evet. Tavan arasında arka odaya bir yer yatağı koydular, orada uyumama izin veriyorlar. Arada bir fare çıktığından biraz rahatsız bir yer ama ne de olsa bir maymun olduğumdan yorgana sarılıp uyuduğum ve üç öğün yemeğimi de eksiksiz verdikleri için minnettar olmalıyım diye düşünüyorum. Cennet olduğunu söyleyemesem de."

Birası bitince bardağını yeniden doldurdum.

"Teşekkür ederim" dedi nazikçe.

"İnsanlar dışında kendi arkadaşlarınla... demek istediğim diğer maymunlarla birlikte yaşamışlığın var mı?" diye sordum. Ona soracak o kadar çok sorum vardı ki.

"Evet, pek çok kez" dedi maymun, yüzü gölgelenmişti. Gözlerinin çevresindeki kırışıklar daha da derinleşmişti. "Bir nedenden ötürü Şinagava'dan güç kullanılarak uzaklaştırılıp Takasaki Dağı bölgesine bırakıldım. Başta orada sakin bir şekilde yaşarım diye düşünmüştüm ama neticede işler pek iyi gitmedi. Ne de olsa bir insan evinde, üniversite hocası bir çift tarafından eğitilmiştim ama diğer maymunlarla –onlar elbette ki benim için kıymetli türdeşlerim– anlaşacak pek bir şey bile bulamadım. Ortak konumuz yoktu, iletişim deseniz, düzgün bir şekilde sağlayamadık. 'Ne acayip konuşuyorsun!' gibi şeyler söyleyerek benimle alay geçtiler, duygusal eziyet ettiler. Dişi maymunlarsa beni görünce kıs kıs gülüyorlardı. Maymunlar en ufak bir farklılığa karşı bile çok hassastırlar. Onların gözünde tüm hareketlerim kuşkuluydu, beni komik buluyor, yaptıklarımdan rahatsız oluyor hatta sinirleniyorlardı. Öyle böyle derken onlarla birlik-

te yaşamak çok zorlaştı ve sürüden ayrılıp tek başına yaşamaya başladım. Hani şu 'hagure maymun'[14] denilenden."

"Çok yalnız kalmış olmalısın."

"Evet, hem de nasıl. Kimse beni korumadığı gibi yemeğimi tek başına toplayıp saklayarak yaşamaya devam etmek zorundaydım. Ama içlerinde en acı vereni, hiç kimseyle iletişim kuramamaktı. Ne maymunlarla ne insanlarla konuşabiliyordum. Bir başına olmak çok acı verici bir şeydir. Elbette Takasaki Dağı'nda bir sürü insan görüyordum ama onlarla konuşamazdım. Bunu yapsam bedeli büyük olurdu. Neticede ne maymun toplumuna ne de insan toplumuna dahil olabildim; hiçbirine dahil olamayan tuhaf bir maymun haline gelmiştim. Yüreğimi sızlatan günlerdi."

"Bruckner da dinleyemiyordun."

"Evet, o tür şeylerle hiç ilgisi olmayan bir dünyadaydım artık" dedi Şinagavalı Maymun. Sonra birasından bir yudum aldı. Maymunun yüzüne dikkatlice baktım; hep kırmızı olan yüzü daha fazla kızarmamıştı. Alkollü içkiye dayanıklı bir maymundu demek ki. Ya da maymunların sarhoş oldukları yüzlerinden anlaşılmıyor da olabilirdi.

"Yüreğimi sızlatan bir diğer konuysa kadınlarla ilişkiydi."

"Aaa" dedim. "Kadınlarla ilişki derken?"

"Basitçe anlatırsam, dişi maymunlara karşı hiçbir şekilde cinsel arzu duymuyorum. Birkaç sefer ilişki kurma şansım oldu ama açıkçası o havaya giremedim."

"Maymun olmana rağmen dişi maymunlara cinsel arzu hissedemiyor musun?"

"Evet, aynen öyle. Utanarak söylüyorum bunu ama, ben insan türü dışındaki dişilere karşı aşk hissi duyamayan biri haline dönüşmüşüm, bu ne zaman olduysa."

Bir şey demedim, boşalan bardağıma bira doldurdum. Sonra *kaki-pi* paketini açtım, içinden avucuma birkaç tane al-

14. Sürüden ayrılıp tek başına yaşayan maymun. (ç.n.)

dım. "Gerçekçi olursak bu durum soruna yol açabilir."

"Evet, gerçekçi olursak çok büyük sorun olur. Ne de olsa ben gördüğünüz gibi bir maymunum, her şeyden önce bir insan dişisinin benim cinsel arzularıma cevap vereceğini kesinlikle bekleyemem. Bu genetik olarak da ters bir şey olur."

Bir şey demedim, onun konuşmasını sürdürmesini bekledim. Maymun bir süre kulağının arkasını kaşıdı, sonra konuştu.

"İşte bu yüzden ben de bu gerçekleşmeyecek aşk hissinden kurtulmak için kendimce başka bir çözüm bulmak zorunda kaldım."

"Başka bir çözüm derken?"

Maymunun kaşlarının arası bir an için derinleşti. Kırmızı yüzü de biraz kararmış gibi göründü.

"İnanmayabilirsiniz belki" dedi maymun. "Sanırım inanmayacaksınız ama ben bir süredir hoşlandığım kadınların adlarını çalıyorum."

"Adlarını mı çalıyorsun?"

"Evet. Nasıl oluyor bilmiyorum ama doğuştan böyle özel bir yeteneğim var. Yapmak istersem birinin adını çalıyor ve onu sahipleniyorum."

Aklım bir kere daha karışmıştı.

"Pek anlayamadım" dedim. "Sen birinin adını çalıp sahiplenince o kişi adını tamamen kaybetmiş mi oluyor?"

"Hayır. Kesinlikle adını kaybetmiyor. Benim çaldığım o adın sadece bir kısmı, minik bir bölümü. Ama aldığım kısımla o ad biraz silikleşiyor, ağırlığı azalıyor. Güneş ne kadar bulutlanırsa, yeryüzüne düşen gölgelerin de o kadar silikleşmesi gibi. Duruma göre, böyle bir kayıp olunca, kişinin kendinin bunu fark etmediği bile oluyor. Biraz tuhaflık hissediyor, hepsi o kadar."

"Ama içlerinde fark eden de çıkıyordur değil mi? Adının bir kısmının çalınmış olduğunun?"

"Evet. Öyleleri de çıkıyor elbette. Bazen kendi adını hatırlayamıyor mesela. Söylemeye gerek yok ama bu çok uygunsuz

bir durum. Sonra görünce kendi adını tanımayan bile oluyor. Bunun sonucunda da kimlik krizine yakın bir durum ortaya çıkabiliyor. Ve tüm bunlar benim yüzümden oluyor. O kişinin adını çaldığım için. Bunun için çok üzülüyorum. Vicdan azabının yükü suçlulukla birleşip üzerime oturuyor. Yapmamam gerektiğini bile bile ad çalmadan duramıyorum. Bahane değil biliyorum ama beni buna dopamin zorluyor. *Haydi, bir ad çal, yasaya karşı geliyor değilsin ya ne de olsa*, diye."

Kollarımı birleştirip bir süre maymuna baktım. Dopamin mi? Sonra konuştum.

"Çaldıkların peki, âşık olduğun, cinsel arzu hissettiğin kadınların adları mı sadece?"

"Evet. Aynen dediğiniz gibi. Önüme gelenin adını çalsam bu büyük bir karmaşaya yol açar."

"Bugüne dek kaç kişinin adını çaldın peki?"

Maymun ciddi bir yüz ifadesiyle parmaklarını bükerek saydı. Parmaklarını bükerken kısık sesle de bir şeyler mırıldanıyordu. Sonra başını kaldırdı. "Yedi. Yedi kadının adını çaldım."

Bu sayı çok muydu az mıydı, karar vermesi zordu.

"Ad nasıl çalınır?" diye sordum maymuna. "Nasıl yapıldığını bana da öğretir misin?"

"Temelde zihin gücünü kullanıyorum. Konsantrasyon ve ruhsal enerji de gerekir. Ama bunlar yeterli değil. O kişinin adının yazılı olduğu, şekli olan bir şey gerekiyor. Kimlik kartı en ideali. Sürücü belgesi, öğrenci kimlik kartı, sağlık karnesi, pasaport gibi şeyler. Ad yazılı tabela gibi şeyler de olabilir. Öncelikle böylesi somut bir şeyi ele geçirmelisin. Ben genelde çalarım. Çalmaktan başka çare yoktur. Bir maymun olduğumdan insanlar evde yokken gizlice içeri girmekte ustayımdır. İçeri girince de üzerinde ad yazılı bir şey arar, bulunca da alırım."

"Ve o kadının adı yazılı obje ile kendi zihinsel gücünü kullanarak onun adını çalarsın."

"Aynen öyle. Orada yazılı ada uzun uzun bakar, hislerini

odaklar, âşık olduğun kişinin adını bilincinin içine doğru çekersin. Bunu yapmak zaman aldığı gibi ruhsal ve fiziksel olarak da yorucudur ama iyice yoğunlaşınca bir şekilde üstesinden gelinir. Ve artık onun bir parçası benim bir parçam haline gelir. Böylece benim nereye gideceğini bilmeyen aşkım kendince tatmin olmuş olur."

"Bedensel birliktelik olmaksızın mı?"

Maymun başıyla onayladı. "Evet, biliyorum ben sadece bir maymunum ama kesinlikle bayağı bir şeye kalkışmam. Sevdiğim kadının adını sahiplenirim; bu da bana yeter. Evet bu bir anlamda cinsel bir eylemdir ama aynı zamanda da sonuna dek platonik bir eylemdir. Yüreğimin içinde sakladığım o adı gizli gizli, bir başıma severim sadece. Tıpkı rüzgârın çimlerin üzerinden nazikçe esmesi gibi."

"Hııım" dedim etkilenmiş bir halde. "Buna bir anlamda gerçek aşk bile denebilir."

"Evet, belki de bir anlamda gerçek aşk denebilir. Ancak aynı zamanda gerçek bir yalnızlıktır da bu. Deyim yerindeyse bir madeni paranın ön ve arka tarafı gibi. İki taraf birbirine yapışıktır ve sonsuza dek birbirlerinden ayrılmazlar."

Sohbetimiz burada bir süre durdu, sessizce bira içip *kakipi* ve *sakiika* atıştırdık.

"Son günlerde adını çaldığın biri oldu mu?" diye sordum.

Maymun başını salladı. Sonra kollarındaki kalın kılları parmaklarıyla tuttu. Gerçekten maymun olup olmadığını teyit ediyor gibiydi. "Hayır, son günlerde adını çaldığım kimse olmadı. Buraya geldikten sonra bu kötü davranışı bırakmaya karar verdim. Bu sayede bu küçük maymunun ruhu biraz olsun huzura ermiş oldu. Bugüne dek sahiplendiğim o yedi kadının adlarını yüreğimde özenle saklarken sakin günler geçiriyorum."

"Bu iyi olmuş" dedim.

"Hadsiz bir istek olacak belki ama aşk hakkındaki naçizane özel görüşümü dile getirmeme müsaade eder misiniz?"

"Elbette" dedim.

Maymun birkaç kez gözlerini kırptı. Uzun kirpikleri rüzgârla sallanan kenevir yaprakları gibi bir inip bir kalktı. Sonra usulca nefes aldı. Bir uzun atlamacının koşmaya başlamadan önce aldığı gibi derin bir nefesti.

"Düşünüyorum da aşk denilen şey yaşamayı sürdürebilmemiz için zaruri olan bir yakıttır. Aşkımız bir gün bitebilir. Ya da güzel bir şeye dönüşmeyebilir. Ama aşk bitse de, gerçekleşmese de, birine âşık olmanın, birine aşk beslemenin hatırasına tutunmaya devam ederiz. Ve bu yine de bizim için değerli bir ısı kaynağı olur. Eğer bunun gibi bir ısı kaynağı olmazsa insanın yüreği –ve tabii maymunun yüreği de– dondurucu, çorak, ıssız topraklara dönüşür. O geniş topraklara hiç gün ışığı vurmaz, dinginlik denen çiçek de umut denen ağaç da yetişmez orada. İşte ben bu şekilde yüreğimde (bunu söylerken avuç içini kıllarla kaplı kalbine dayadı) daha önce âşık olduğum yedi güzel kadının adlarını özenle koruyorum. Onları kendimce önemli bir yakıt olarak kullanıp soğuk gecelerde bedenimi ısıtıyor, kendi kişisel yaşamımı bir şekilde devam ettirmeye çalışıyorum."

Bunları söyledikten sonra kıs kıs güldü. Ardından da birkaç kere başını salladı.

"Ne kadar tuhaf değil mi bu söylediğim? Uygun düşmedi mi demeli? Bir maymunun '*kişisel*' yaşamı da neyin nesiymiş, ben bir *kişi* değilken! Hi hi hi."

İki şişe biranın dibini gördüğümüzde saat on bir buçuk olmuştu. "Artık kalkayım izninizle" dedi maymun. "Epey kafayı bulunca ne çok konuştum. Affedersiniz."

"Hayır, çok ilginçti anlattıkların" dedim. *İlginç* pek de uygun bir ifade değildi sanırım. Bir maymunla karşılıklı bira içip sohbet etmenin kendisi bile yeterince tuhaf bir deneyimdi. Bu maymun Bruckner seviyor, cinsel arzu (ya da aşk)

duyduğu kadınların adını çalıyordu ve buna "ilginç" demek hafif kalırdı; bu *inanılmaz*dı. Ancak maymunun hislerini gereğinden fazla tetiklememek için kendimce mümkün olan en sade ifadeyi seçmiştim.

Ayrılırken maymuna bahşiş olarak bin yenlik bir kâğıt para uzattım. "Az ama bununla lezzetli bir şeyler ye" dedim.

Maymun önce almayı reddetti ama ısrar edince uysal bir şekilde aldı. Kâğıt parayı katlayıp eşofmanının cebine özenle yerleştirdi.

"Çok teşekkür ederim. Bu aptal maymunun anlattıklarını dinleyip bira ikram ettiniz, bir de üstüne bu nazik hareketi yaptınız; size karşı çok mahcubum."

Sonra boş bira şişeleriyle bardakları tepsiye yerleştirdi, alıp gitti.

Ertesi sabah otelden ayrılıp Tokyo'ya döndüm, ben ayrılırken maymun ortalıkta yoktu. Resepsiyonda da ne saçı ve kaşları olmayan tuhaf görünüşlü, yaşlı adam ne de yaşlı, burnu tıkalı kedi vardı. Resepsiyonda duran orta yaşlı, şişman, suratsız kadına önceki geceki biranın parasını ödemek istediğimi söyledim; kadın ek masraf pusulası yok dedi. "Bizde kutu bira sadece otomattan satın alınır. Şişe bira hizmetimiz yok" diye de ekledi.

Aklım yine karışmıştı. Gerçek ile gerçek dışı saçma bir şekilde durmadan yer değiştiriyor hissine kapıldım. Bir gece önce kesinlikle bir maymunla birlikte iyice soğutulmuş iki şişe Sapporo birası içmiş, onun anlattıklarını dinlemiştim.

Orta yaşlı kadına maymundan söz etmeyi düşündüm ama sonra vazgeçtim. Belki de gerçekte öyle bir maymun yoktu, sıcak suda o kadar uzun kalmanın sonucu yaşadığım sanrılardı hepsi. Ya da gördüğüm sadece fazlasıyla gerçekçi tuhaf ve uzun bir rüyaydı. Eğer öyleyse, "Otelinizde insan gibi konuşabilen yaşlı bir maymun hizmetliniz var, değil mi?" diye

sorarsam tuhaf bir durum olurdu, hatta daha kötüsü aklını kaçırmış biri muamelesi bile görebilirdim. Bir başka ihtimal de şuydu; belki de maymun kaçak çalışandı, otel vergi dairesi ya da sağlık bakanlığına bir maymunu hizmetli olarak çalıştırdıklarını açıklayamazdı (bu ihtimal oldukça güçlüydü).

Dönüş treninde maymunun anlattığı hikâyeyi baştan sona tekrar düşündüm. Orada konuştuklarımızı iş defterine hatırladığım kadarıyla not aldım. Tokyo'ya döndükten sonra bu hikâyeyi baştan sona yazma niyetindeydim.

Eğer maymun gerçekten varsa –gerçekten var olduğundan başka bir şey düşünemiyordum– o maymunun bira içerken anlattıklarının ne kadarını gerçek olarak almalıydım, adil bir şekilde karar veremiyordum. Kadınların adını çalıp sahiplenmek gerçekten yapılabilen bir şey miydi? Bu, sadece o Şinagavalı Maymun'a verilmiş özel bir yetenek miydi? Ve o maymunun mitomani hastası olmadığını kim iddia edebilirdi? Elbette mitomani hastası bir maymun hiç duymamıştım ama insan dilini becerikli bir şekilde konuşabilen bir maymun varsa, mitomani hastası bir maymunun olması da prensipte tuhaf kaçmazdı.

İşim gereği bugüne dek pek çok insanın hikâyesini dinlemiştim, hangi hikâyeye inanılır hangisi ciddiye alınmaz, genelde bu ayrımı yapabiliyordum. Biraz uzun süre sohbet edince, konuşan kişinin belli belirsiz tavırlarından, gönderdiği işaretlerden sezgisel olarak anlayabiliyordum. Şahsen ben Şinagavalı Maymun'un anlattıklarının uydurma olduğunu düşünmüyorum. Bakışları, ifadesi, arada bir dalıp giden hali, duraksamaları, çeşitli jestleri, sözcükleri kullanışı; hepsi de son derece doğal gelmiş, uydurma gibi bir şey hissetmemiştim. Her şeyin ötesinde ben o maymunun itirafındaki dürüstlüğü, hatta acıyı görmüştüm.

Tek başına yaptığım bu rahat seyahatin ardından Tokyo'ya döndüm. Bir kez daha şehrin telaşesine girmiştim. Üzerim-

de çok iş yoktu buna rağmen yaş aldıkça nedense her gün daha da yoğun geçiyor gibi gelmeye başlamıştı. Ve sanki zamanın akışı da giderek hızını artırıyordu. Neticede Şinagavalı Maymun'u kimseye anlatmadığım gibi onun hakkında bir şey de yazmadım. Anlatsam bile bana kimse inanmazdı çünkü. Muhtemelen, "Yine uydurmuş" derlerdi. Yazmamamın bir nedeni de bu hikâyeyi hangi formatta anlatmanın iyi olacağını kestirememdi. Gerçek bir anlatı için fazlasıyla fantastikti, ortaya somut delil –o maymunun gerçekten var olduğunu– koymadıkça kimse inanmazdı herhalde. Bir kurmaca olarak yazacak olsam, bu sefer de konunun odağı ve sonu net değildi. Daha yazmadan önce bile, yazıyı okuyup bitiren editörün sıkıntılı yüz ifadesi gözümde canlanıyordu. "Bu soruyu yazarın kendisine sormak istemezdim ama bu yazının izleği nedir acaba?" Böyle bir soruyla karşılaşabilirdim.

İzlek? Burada öyle bir şey yok. Olan tek şey Gunma'da küçük bir kasabada insanların dilini konuşabilen yaşlı bir maymun; kaplıca otelinde konukların sırtını keseliyor, soğuk bira seviyor, kadınlara âşık oluyor ve onların adlarını çalıyordu. Bu anlatının neresinde izlek ya da bir öğreti olsundu ki?

Öyleydi böyleydi derken o kaplıca otelindeki tuhaf olayın anısı içimde azar azar silikleşti. Anılar ne kadar canlı olurlarsa olsunlar zamanın gücüne karşı koyamazlar.

O günün üzerinden beş yıl geçti, bugün, o zaman not defterine yazdıklarıma dayanarak bu şekilde Şinagavalı Maymun'u yazmış olmamın nedeni, çok yakın zamanda biraz kafama takılan bir olay yaşamış olmam. Eğer bu olay yaşanmamış olsaydı bu yazıyı da yazmayacaktım belki de.

O öğleden sonra Akasaka'daki bir otelin kafeteryasında bir iş görüşmesi yapmıştım. İş görüşmesi yaptığım kişi bir gezi dergisinin kadın editörüydü. Yaklaşık otuzlu yaşlarında, oldukça güzel bir kadındı. Minyon tipliydi, saçları uzun, teni güzeldi; çekici, büyük gözleri vardı. Başarılı bir editördü aynı za-

manda. Bekardı. O güne dek onunla pek çok kez birlikte çalışmıştık, ona karşı bir yakınlık da hissediyordum. İş görüşmemiz bittikten sonra kahve içerek havadan sudan konuştuk.

Cep telefonu çaldı, çekingen bir yüz ifadesiyle bana baktı. Telefonu cevaplayabilirsin gibi bir el işareti yaptım. Çalan numarayı kontrol ettikten sonra telefonu açtı. Konu bir rezervasyonun teyidi gibi bir şeydi. Restoran, otel konaklaması, uçak bileti gibi bir şey olmalı. Cep ajandasına bakarak bir süre konuştu ve sonunda bir problem varmış gibi yüzüme baktı.

"Affedersiniz" dedi telefonun ahize kısmını eliyle kapatarak, kısık bir sesle. "Size tuhaf bir şey soracağım; benim adım neydi?"

Bir an neredeyse küçük dilimi yutacaktım ama sonra hiçbir şey olmamış gibi ilgisiz bir ifadeyle ona adını söyledim. Başıyla onayladı ve o adı telefonun karşısındaki kişiye iletti. Sonra telefonu kapatıp özür diledi.

"Çok özür dilerim. Nedense bir an adımı hatırlayamadım. Ne utanç verici."

"Bu arada bir oluyor mu?" diye sordum.

Şaşırmış görünüyordu, nihayet sorumu başıyla onaylayarak cevapladı. "Evet, bu sıralar, sık sık oluyor. Adımı hatırlamıyorum. Hafıza kaybı gibi."

"Anımsayamadığın başka şeyler de oluyor mu? Doğum günü, telefon numarası, şifre gibi şeyler mesela?"

Başını salladı. "Hayır, hiç olmuyor. Eskiden beri hafızam çok güçlüdür, bütün arkadaşlarımın doğum günlerini bilirim. Hiçbirinin adını da unutmadım şimdiye kadar. Sadece kendi adımı arada bir hatırlayamıyorum. Neden, hiç anlamıyorum. İki, üç dakika içinde hafızam geri geliyor ama o iki, üç dakikalık boşluk rahatsız edici oluyor; ben ben olmaktan çıkmışım gibi bir huzursuzlukla sarsılıyorum."

Susup başımla onayladım.

"Bu erken bunamanın işareti midir acaba?"

Derin bir iç çektim. "Şey, tıbbi olarak bilemiyorum. Adını birden unutma durumu ne zaman başladı?"

Gözlerini kısıp bir süre düşündü. "Sanırım altı ay önce. *Hanami*[15] sırasında adımı unuttuğumu hatırlıyorum. İlk o zaman olmuştu."

"Tuhaf bir soru soruyormuşum gibi gelebilir ama o günlerde kaybettiğin bir şey oldu mu peki? Kimlik kartı, sürücü belgesi, pasaport ya da sağlık karnesi gibi bir şey?"

Bir süre küçük dudaklarını ısırarak düşündü. Sonra, "Evet, o zaman sürücü belgemi kaybetmiştim. Öğle tatilinde parktaki bankta dinleniyordum, el çantamı hemen yanı başıma koymuştum. Makyaj çantamı çıkarmış rujumu tazeliyordum, bir de baktım ki yanımdaki el çantam gitmiş. Anlaması çok zor bir şeydi çünkü çantadan gözümü sadece bir anlığına almıştım. O sırada ne bir varlık hissettim ne de birinin ayak sesini duydum. Etrafa bakındım, insandan eser yoktu. Sessiz bir parktı; biri gelip de çantamı çalmaya kalksa muhakkak fark ederdim" dedi.

Hiçbir şey demeden onun konuşmaya devam etmesini bekledim.

"Tuhaf olan bununla da kalmadı. O gün öğleden sonra karakoldan haber geldi. Çantamın bulunduğunu söylediler. Parkın yakınındaki karakolun önüne bırakılmış. İçindeki her şey tam gibiydi. Nakit para, kredi kartı, banka kartı, cep telefonu, hepsi yerli yerindeydi. Sadece sürücü belgem yoktu. Cüzdanımdan alınan tek şey o olmuştu. Bu pek görülen bir şey değildir diye şaşırmıştı polisler. Nakit parayı çalmayıp sadece sürücü belgesini çalmak, üstelik çantayı getirip özellikle karakol önüne bırakmak!"

15. Sözcük anlamı: "çiçek seyretmek." Japonya'da bahar mevsiminde kirazçiçeklerinin (sakura) açmasıyla birlikte yapılan piknik türü. Genelde Mart sonu Nisan başına denk gelir; Japon üniversitelerinde yeni dönem Nisan'da başlar; üniversiteye yeni başlayan öğrenciler, üniversiteden mezun olup işe giren öğrencilerin kutlama partileriyle de birleşince "hanami" tam bir festival havasına döner. (ç.n.)

Derin bir nefes aldım, ama yine bir şey demedim.

"Mart sonuydu. Hemen Samezu'daki sürücü belgesi departmanına gidip yeni bir tane çıkarttım. Ne kadar anlaşılmaz, tuhaf bir olaydı; şanslıydım ki ciddi bir zarar görmemiştim. Samezu'daki yer bana çok yakın olduğundan kolayca halloldu."

"Samezu, Şinagava'ya bağlı değil mi?"

"Evet, Higaşiooi'de. Çalıştığım şirket Nakanava'da olduğundan taksiyle çok yakın" dedi. Sonra kuşkulu bir yüz ifadesiyle bana baktı. "Aa, acaba adımı hatırlayamamamla sürücü belgemin çalınmış olması arasında bir ilişki olabilir mi?"

Kafam karışmıştı ama başımı salladım. Şimdi ona Şinagavalı Maymun'dan söz etmek olmazdı. Eğer söz edersem o maymunun bulunduğu yeri öğrenmek isterdi, onunla doğrudan görüşmeye o otele gidebilirdi. Olan biteni ciddi ciddi sorup anlamak için.

"Hayır, ilişkisi yok. Bir anda aklıma geldi de sordum, öylesine" dedim.

Pek ikna olmamış bir yüz ifadesiyle bana baktı. Tehlikenin farkındaydım ama önemli bir sorum daha vardı ve soramadan edemedim.

"Bu arada son günlerde hiç maymun gördün mü?"

"Maymun mu?" dedi. "*Monkey*, maymun yani?"

"Evet, canlı bir maymun" dedim.

Başını hayır anlamında salladı. "Hayır, son yıllarda bir tane bile görmedim. Ne hayvanat bahçesinde ne de başka bir yerde."

Şinagavalı Maymun yeniden harekete mi geçmişti acaba? Ya da onun yöntemini taklit eden başka bir maymun mu vardı (kopyacı maymun)? Veya maymunun dışında başka bir şeyin işi miydi bu?

Şinagavalı Maymun'un yeniden "ad hırsızlığı"na başla-

dığını düşünmek istemiyordum. O yedi kadının adını yüreğimde özenle korumak bana yeter, bundan sonra Gunma'daki kaplıca otelinde sakin bir yaşam sürmek istiyorum demişti maymun, net bir şekilde. Yüreğinin derinliklerinden konuştuğunu düşünmüştüm. Ama o maymunun, anlaşılması oldukça zor, ruhsal bir rahatsızlığı olabilirdi. Bu yüzden de Şinagava'ya dönmüş ve kötü alışkanlığını devam ettirmeye başlamıştı belki.

Bir gün belki ben de deneyebilirdim *bunu* – uyku tutmayan gecelerde arada bir bu düşünceye takılıp kaldığım oluyordu. Âşık olduğum kadının kimlik kartı ya da kartvizitini ele geçiriyor, bilincimi "odaklıyor" ve o kadının adını içime çekiyor, onun bir parçasını gizlice sahipleniyordum. Bunu yapmak nasıl bir his uyandırırdı acaba? Hayır, her şeyden önce böyle bir şey olmazdı. Ben kendimi bildim bileli eli çabuk biri olmamıştım hiç, becerikli biri de olmadığım gibi bir başkasına ait bir şeyi gizlice çalamazdım. O *şey* şekli olmayan bir şey olsa da, onu çalmak yasaları ihlal etmek olmasa da.

Gerçek aşk ve gerçek yalnızlık.

O günden sonra ne zaman Bruckner'in senfonisini dinlesem Şinagavalı Maymun'un "yaşamı" hakkında düşüncelere dalarım. Küçük bir kaplıca otelinde, o acınası otelin tavan arasındaki arka odada, ince bir yorgana sarınıp uyuyan yaşlı maymunun görüntüsü gözümün önüne gelir. Yan yana oturup, sırtımızı duvara verip bira içerek *kaki-pi* ve *sakiika* yediğimizi de hatırlarım.

Gezi dergisinin güzel kadın editörüyle o günden sonra bir daha görüşmedik. Bu yüzden adıyla ilgili mesele ne oldu, şimdilik bilmiyorum. Büyük bir sorun yaşanmamıştır umarım. O kadının hiçbir suçu, sorumluluğu yoktu bu işte sonuçta. Haksızlık ediyor olabilirim ama yine de şimdi bile ona Şinagavalı Maymun'dan söz edemem.

Birinci Tekil Şahıs

Normalde takım elbise giyecek ortamım pek olmaz. Yılda en fazla iki ya da üç kez. Takım elbise giymememin nedeni, o kılık içinde olmam gereken bir durumla neredeyse hiç karşılaşmamamdır. Bazı durumlarda *gündelik* bir ceket giyerim ama kravat bağlamam. Deri ayakkabı da giymem. Kendim için seçtiğim yaşam biçimi böyledir çünkü.

Ancak arada bir, gerekli olmasa da, kendi isteğimle takım elbise giyip kravat da bağlarım. Neden mi? Elbise dolabını açıp ne tür kıyafetlerim olduğuna baktığımda (bunu yapmadığımda nasıl kıyafetlere sahip olduğumu unutuyorum da), satın aldıktan sonra neredeyse hiç giymediğim takım elbiselere, kuru temizleme poşeti içindeki gömleklere, bağlanma izi bile olmayan kravatlara bakarken, bir şekilde o kıyafetlere karşı bir "özür dileme" hissi uyanır içimde; bu yüzden de denemek için giyerim onları. Acaba hâlâ hatırlıyor muyum diye birkaç kravat bağlama tekniğini de denerim. Gamzeli düğüm yaparım. Tabii bunları sadece evde bir başınayken yaparım. Birisi olursa ona bunu neden yaptığımı açıklamam gerekir çünkü.

Binbir zahmetle takım elbiseyi giyince de hemen çıkarmak zahmetin boşa gitmesi gibi gelir, bari biraz dışarı çıkayım derim. Böylece takım elbiseli, kravatlı halimle tek başına caddelerde yürürüm. Hiç de fena bir duygu değildir bu. Yüz ifademin ve yürüyüş tarzımın normal zamanlara göre biraz de-

ğiştiğini hissederim. Her zamanki yaşamımdan uzaklaşmışım gibi taptaze bir his duyarım içimde. Ama etrafta bir saat kadar amaçsızca gezindikten sonra giydiklerime gözüm alışır. Takım elbise giymiş olmaktan, boynumu sıkan, nefes almamı zorlaştıran kravattan sıkılırım. Deri ayakkabılarımın yolda çıkardığı ses de fazla sert ve güçlü gelmeye başlar. Eve dönüp deri ayakkabılarımı, takım elbisemi çıkarır, kravatımı çözer, svetşört ve pamuklu eşofmanımı üzerime geçirir, kanepeye uzanıp rahatlarım. Sadece bir saatlik zararsız –en azından özellikle suçluluk hissi duymama gerek olmayan– gizli bir seremonidir bu benim için.

O gün evde tektim. Karım Çin yemeği yemek için dışarı çıkmıştı. Ben hiç Çin yemeği yemediğimden (Çin yemeğinde kullanılan baharatlardan birine alerjim var sanırım) eşim yemek istediğinde yakın bir kadın arkadaşını davet eder, onunla birlikte giderler.

Basit bir akşam yemeğinin ardından Joni Mitchell'in uzun zamandır dinlemediğim eski bir LP'sini koydum, okuma koltuğuma oturup bir suç romanı okumaya koyuldum. Sevdiğim bir albümdü, sevdiğim bir yazarın yeni kitabıydı. Ama her nedense bir türlü rahat hissedemedim, ne müziğe ne de kitaba konsantre olabildim. Kaydettiğim filmlerden birini izleyeyim diye düşündüm ama tek bir tanesini bile izlemek istemedi canım. Bazen böyle günler olur. Özgürce kullanacağınız zaman vardır ama hoşunuza giden bir şeyi yapmayı isteseniz de ne yapacağınızı bilemezsiniz. Yapmak istediğiniz bir sürü şey olduğu halde... Sonra hiçbir şey yapmadan odada öylece dururken, ah tamam, takım elbise giyeyim, çoktandır yapmamıştım dedim.

Birkaç yıl önce satın aldığım Paul Smith marka koyu mavi takım elbisemi (bir ihtiyaç durumu olduğundan satın almıştım ve sadece iki kez giymiştim) yatağın üzerine serdim, ona

uygun kravat ve gömlek seçtim. Soluk gri renkte geniş yakalı gömleğimi, Roma havalimanında *duty-free* mağazasında aldığım Ermenegildo Zegna'nın şal desenli kravatını da çıkardım. Boy aynası önünde dikilerek takım elbiseli, kravatlı halime baktım. Hiç de fena değil. En azından göze çarpan bir kusur yoktu.

Ama o gün aynanın önünde durmuş kendime bakarken nedense endişeyle karışık tuhaf bir hisse kapıldım. *Endişe*? Bunu acaba nasıl ifade etsem iyi olur? Bu, özgeçmişini gerçek olmayan bilgilerle zengin gösterip yaşayan insanların hissettiğini düşündüğüm suçluluğa benzer bir şey olabilirdi. Yasaya aykırı olmasa da kendini etik açıdan sorunlu bir şekilde sunmak. Hani "Bunu yapmamalıyım, sonu iyi bir yere varmayacak ama duramıyorum" dersin ya. İnsanın elinde olmadan yaptığı, sonuna dek gitmeden duramadığı bir şey. Belki de herkesten gizli kadın kılığına giren erkeklerin hissedebileceği türde bir histi bu.

Düşünüyorum da bu, böyle bir hisse kapılmak tuhaf aslında. Yaşını başını almış dürüst bir yetişkinim, her yıl vergi beyannamesi verip ödemeyi de mümkün olduğunca geciktirmeden yaparım, trafik cezası dışında bir suç geçmişim yoktur, genel kültürüm de yeterli denecek düzeydedir. Bartók mu Stravinsky mi, hangisi daha önce doğmuştur diye sorsalar bilirim (bunu bilecek kişi sayısı pek azdır). Ve benim şu an giydiğim giysilerin hepsi, yasal olarak –en azından yasadışı bir şekilde değil– her gün çalışarak elde ettiğim gelirle satın alındı. Arkadan konuşulacak hiçbir durumum yoktur. İyi de neydi bu suçluluk hissinin nedeni? Ya da sanki etik açıdan yanlış bir şey yapıyormuşum gibi hissetmemin sebebi?

Eh, herkesin böyle günleri olur, dedim kendime. Django Reinhardt'ın bile akorları karıştırdığı bir gece olmuştur, Niki Lauda'nın vitesi şaşırdığı bir öğleden sonrası da (sanırım) olmuştur. İnce, siyah, deri ayakkabılarımı giyip tek başına ge-

zintiye çıktım. Aslında sezgilerime uyup evde sakince film izlesem daha iyi olabilirdi ama bunu da "sonradan düşündüğümde" fark ettim.

Hoş bir akşamüzeriydi. Gökte dolunay parlıyordu. Cadde boyunca sıralanmış ağaçların dallarında yeşil, taze tomurcuklar vardı. Gezinti yapmak için ideal bir havaydı. Bir süre amaçsızca sokaklarda gezindikten sonra bir bara girip kokteyl içmeye karar verdim. Her zaman gittiğim, alışık olduğum bir bar değildi. Biraz daha yürümüş, daha önce hiç girmediğim bir bara girmiştim. Eğer müdavimi olduğum bara gitsem, "Aa, ne oldu? Özel bir gün mü? Seni çok ender takım elbise ve kravatla görürüz de" gibisinden şeyler diyebilirlerdi ve nedenini açıklamak benim için çok zahmetli olacaktı (nedeni de yoktu zaten).

Henüz akşam olmadığından binanın zemin katındaki bar boş sayılırdı, içeride sadece kırklı yaşlarında iki erkek müşteri vardı, masada karşılıklı oturuyorlardı. İş çıkışı oraya gelmiş maaşlı çalışanlar olmalıydılar, koyu takım elbiseleri ve göze çarpmayan kravatları vardı. Baş başa vermiş kısık sesle bir şeyler konuşuyorlardı. Masanın üzerinde evrak benzeri şeyler vardı. Sanırım işle ilgiliydi sohbetleri. Belki de at yarışı üzerine konuşuyorlardı. Konu her ne ise beni ilgilendirmezdi. Onlardan uzakta bir yere, bar tezgâhının en aydınlık yerine oturdum (kitap okuyacaktım çünkü), papyonlu orta yaşlı barmene Vodka Gimlet sipariş ettim.

Soğuk içkimden bir yudum alıp kadehi kâğıt altlığın üzerine koydum, cebimden suç romanını çıkarıp kaldığım yerden okumaya başladım. Üçte biri kadar kalmıştı. Daha önce de dediğim gibi aslında çok sevdiğim bir yazarın yeni kitabıydı ama ne yazık ki bu kez konu pek ilgimi çekmemişti. Dahası romanın ortasında karakterlerin birbiriyle ilişkisi anlaşılmaz bir hal alıyordu. Yine de yarı görev duygusu yarı alışkanlıktan okumaya devam ettim. Bir kere başladığım kitabı

yarıda bırakmayı eskiden beri sevmem. Belki de romanın sonunda ilginç bir gelişme olur diye düşünürüm hep – gerçi bunun olma ihtimali de bir hayli düşüktür.

Vodka Gimlet'i ağır ağır içerken yirmi sayfa kadar okudum, ama burada da evde olduğu gibi kendimi okumaya tam anlamıyla veremiyordum. Bunun nedeni romanın pek ilginç olmaması değildi. Barın atmosferi de kötü sayılmazdı (müzik çalmıyordu ve aydınlatma da yeterliydi, okuma ortamı hakkında şikâyet edecek bir durum yoktu). Sanırım nedeni kısa bir süre önce hissetmeye başladığım o tuhaf boşluk hissiydi. Sanki garip bir bilinç boşluğu olmuştu. Bir şey artık kabına sığmıyor gibiydi ya da şu an burada olması gereken tutarlılık kaybolmuş gibiydi. Hani bazen olur ya, işte öyle.

Bar tezgâhının karşısındaki duvarda çeşitli içkilerin dizili olduğu raf vardı. Arkasındaki duvarda büyük bir ayna asılıydı ve orada kendimi görüyordum. Bir süre gözlerimi dikip baktım, doğal olarak, aynadaki ben de dosdoğru bana bakıyordu. Ve o anda birden şu hisle sarsıldım: Ben belki de yaşamımda bir noktada yanlış yöne gitmiştim. Takım elbise giymiş, kravat bağlamış halime bakarken bu hissim giderek kuvvetlendi. Baktıkça o kişi ben değilmişim, hiç görmediğim biriymiş gibi gelmeye başladı. Peki ama aynada yansıyan kişi –eğer o kişi ben değilsem– kimdi acaba?

Hayatım boyunca ben de –pek çok kişi gibi– birkaç önemli yol ayrımından geçmiştim. Hani ya sağı ya solu seçmeniz gerekir. Ben de ya sağı seçmiştim ya da solu (nadiren bir yönü seçmem için açık ve net nedenim olmuştu; çoğunda o nedeni bir türlü bulamamıştım. Gerçekte o seçimi yapan da her zaman ben değildim. Kimi zaman o seçim beni seçmiş gibiydi). Ve şimdi buradaydım. İşte burada, birinci tekil şahıs olarak vardım. Eğer farklı bir yön seçmiş olsaydım, bu ben şimdi burada olmayacaktı. İyi ama şu an aynada yansıyan kimdi acaba?

Kitabı kapattım, gözümü aynadan ayırdım. Sonra birkaç kez derin derin soluk alıp verdim.

Birden barın kalabalıklaşmaya başladığını fark ettim. Sağıma bir kadın oturmuştu, aramızda iki boş tabure vardı, adını bilmediğim soluk yeşil renkli bir kokteyl içiyordu. Yanında arkadaşı yoktu. Belki de birilerini bekliyordu. Kitap okuyormuş gibi yaparak kadını aynadan gizlice izlemeye başladım. Genç değildi. Aşağı yukarı elli yaşlarında gibiydi. Yaşından daha genç görünmek için bir çaba harcamış gibi görünmüyordu. Kendince bir özgüven sahibiydi demek. Minyon, ince yapılıydı; kısa saçları yakışmıştı. Giyim tarzı da oldukça şıktı. Yumuşaklık hissi veren kumaştan çizgili tek parça elbise, üzerine bej kaşmir hırka giymişti. Çok güzel denecek kadar olmasa da genel hatlarında bir zarafet vardı. Gençliğinde tüm bakışları üzerinde toplayan biri olmalıydı. Pek çok erkekten çıkma teklifi almıştı kesin.

Barmene işaret edip ikinci Vodka Gimlet'imi sipariş ettim, yanında kaju fıstığı atıştırarak yeniden kitap okumaya döndüm. Arada bir kravatımın bağıyla oynuyordum. Hâlâ düzgün olup olmadığından emin olmak için.

On beş dakika sonraydı. O kadın yanımdaki tabureye oturmuştu. Bar tezgâhı giderek kalabalıklaşmış, yeni gelen müşterilere yer açmak için kayıp yanıma gelmişti. Anlaşılan beklediği biri yoktu. Tavana gömülü lambanın altında kitabın son birkaç sayfasına kadar ilerlemiştim. Konunun ilginçleşeceğine dair en ufak bir işaret yoktu.

"Affedersiniz" diye seslendi kadın bana aniden.

Başımı kaldırıp ona baktım.

"Kitaba dalmış görünüyorsunuz ama bir şey sorabilir miyim?" dedi. Bu kadar minyon bir kadına göre oldukça kısık, kalındı ses tonu. Soğuk denecek kadar değildi ama dostça ya da davetkâr bir tonu da yoktu sesinin.

"Elbette. Pek ilginç bir kitap değil zaten" dedim, kaldığım yere ayraç koyup kitabı kapattım.

"Bunu yapmak eğlenceli mi?" diye sordu kadın.

Ne demek istediğini anlamamıştım. Yana doğru dönüp doğruca yüzüne baktım. Yüzü tanıdık değildi. İnsanların yüzünü hatırlamakta hiç iyi olmasam da onunla hayatımda hiç karşılaşmadığımdan emindim. Eğer onunla daha önce görüşmüş olsaydım muhakkak hatırlardım. Unutulacak türde bir kadın değildi çünkü.

"Bunu yapmaktan kastettiğiniz nedir?" diye sordum.

"Şık bir şekilde giyinip tek başına bar tezgâhına oturup Gimlet içerken sessizce kitap okumaya dalmak."

Ne demek istediğini yine anlamamıştım; ama bunu söyleyişinde hiç de az olmayan bir kötü niyet ya da düşmanlık hissi sezmiştim. Yüzüne bakıyordum, bir şey demeden konuşmasına devam etmesini bekledim. Yüzü tuhaf şekilde ifadeden yoksundu. Orada olması beklenen ifadeyi karşısındakine –diğer bir deyişle bana– okutmamaya kararlı gibiydi. Uzun bir süre o da sessiz kaldı. Herhalde bir dakika falan olmalı.

"Vodka Gimlet" dedim sessizliği bozmak için.

"Ne dediniz?"

"Gimlet değil, Vodka Gimlet." Lüzumsuz bir çıkış olabilirdi ama ikisi arasında net bir fark vardır.

Hafif bir şekilde başını salladı. Gözünün önündeki küçük bir sineği kovalar gibi. "Neyse ne; bunun harika bir şey olduğunu mu düşünüyorsun? Sana şehirli, şık, akıllı biri olduğunu mu düşündürüyor?"

Bu sözü üzerine hesabı ödeyip oradan bir an önce çıkıp gitmeliydim belki. Bu durumda verilecek en iyi tepkinin bu olduğunu çok iyi biliyordum. Bu kadın bir nedenle bana sataşıyordu. Muhtemelen beni provoke etmek istiyordu. Bunu neden yapması gerektiğini anlamıyordum. Belki sadece asabı bozuktu. Ya da bendeki bir şey onun sinirine dokunmuş, bana kızmıştı. Her hâlükârda böyle biriyle karşılaşmaktan hoş bir sonuç çıkması olasılığı sıfıra yakındı. "İzninizle" deyip ha-

fifçe gülümseyerek yerimden kalkmak (hafifçe gülümseme tercihe bağlı olsun), çabucak hesabı ödeyip hızlıca uzaklaşmak – işte bu yapılacak en akıllıca işti. Böyle yapmamak için de tek bir neden bile göremiyordum. Mesele kaybetmeyi sevmeyen biri olmam falan değildi sadece nedensizce kavga çıkarmak hoşuma gitmiyordu. Sessiz bir şekilde geri çekilmek aksine zafer anlamına gelebilirdi.

Ama o sırada nedense öyle yapmadım. Bir şey beni bunu yapmaktan alıkoydu. İnsanlar buna merak diyor.

"Pardon ama sizi tanıma şerefine erişmiş miydim?" diye bir cesaretle sordum.

Kadın gözlerini kıstı, tuhaf bir şey görmüş gibi yüzüme baktı. Çekik gözlerinin yanındaki kırışıklıklar daha da derinleşti. "Tanıma şerefine erişmek?" dedi ve sonra kokteyl kadehini eline alıp (hatırladığım kadarıyla üçüncü kadehiydi) içindekini –ne olduğunu bilmiyordum– tek seferde içtikten sonra, "*Tanışma şerefine erişmek*? Bu cümleyi de nereden buldun?" dedi.

Bir kez daha zihnimi yokladım. Bu kadınla bir yerde karşılaşmış mıydım? Hayır cevabı çıktı yine. Ne kadar düşünürsem düşüneyim aynıydı; bu onunla ilk karşılaşmamızdı.

"Beni biriyle karıştırıyor olabilir misiniz?" dedim. Ama sesim tuhaf bir şekilde kuru, ifadesiz çıkmıştı ve nedense kulağıma başkasının sesi gibi geldi.

Kadın soğuk bir şekilde kıs kıs güldü. "Öyle mi düşünmek istiyorsun?" Sonra Baccarat ince kokteyl kadehini önündeki kâğıt altlığın üzerine koydu.

"Üzerindeki harika bir takım elbise" dedi. "Ama sana yakışmamış. Ödünç alınmış gibi duruyor. O kravat da o takıma hiç mi hiç uymamış. Kravatın İtalyan ama takımın İngiliz sanırım."

"Kıyafetlerden anlıyorsunuz."

"Kıyafetlerden anlıyorsunuz." Biraz şaşırmıştı, dudakları-

nı hafifçe araladı ve yeniden yüzüme dikkatle baktı. "Ne diyorsun? Bu çok normal değil mi?"

Çok normal?

Giyim kuşam dünyasından bildiğim kişileri aklımdan geçirdim. Bu dünyadan çok az kişi tanıyordum ve hepsi de erkekti. Ne kadar düşünürsem düşüneyim bu dediğini anlamamıştım.

Neden *normal* olsundu ki?

Bu akşam neden takım elbise giyip kravat bağladığımı ona açıklasam mı acaba diye düşündüm ama sonra vazgeçtim. Ona bu açıklamayı yapsam da bana karşı saldırgan tavrının geçeceğini düşünmüyordum çünkü. Aksine kızgınlığının ateşine (ya da bu her neyse) benzin dökmek olacaktı bu.

Kadehimde kalan azıcık Vodka Gimlet'i içip bitirdim, sonra bar taburesinden sessizce aşağıya indim. Bu konuşmaya son vermek için iyi bir fırsattı.

"Sanırım benimle *tanışma şerefine erişmedin*" dedi.

Sessizce başımla onayladım. Evet, öyle olmalıydı.

"Doğrudan tabii" dedi. "Bir yerde karşılaşmıştık aslında. Ama öyle samimi bir şekilde sohbet etmediğimizden olmalı ki *benimle tanışma şerefine erişmediğini* düşünüyorsun. Dahası o sırada başka bir şeyle meşguldün – Her zamanki gibi."

Her zamanki gibi?

"Ben bir arkadaşının arkadaşıyım" diye devam etti kadın alçak ama net bir tonda. "Yakın bir arkadaşın, daha doğrusu bir zamanlar yakın olduğun bir arkadaşın, senin hakkında hiç iyi düşünmüyor ve ben de o kadın gibi senin hakkında hiç iyi şeyler düşünmüyorum. Düşünürsen bulursun. İyice bir düşün bakalım. Üç yıl önce, su kıyısı bir yerde. Ve orada ne kadar kötü ve korkunç bir şey yaptığını. Kendinden utanmalısın!"

Bu kadarı da fazlaydı artık! Son birkaç sayfası kalan kitabımı kaptığım gibi montumun cebine attım. Zaten devamını okumak gibi isteğim de kalmamıştı.

Alelacele hesabı nakit ödeyip bardan çıktım. Kadın başka bir şey demedi, oradan çıkışımı bana diktiği bakışlarıyla takip etti. Bir kere bile ardıma bakmadım ama sert bakışlarını kapıdan çıkana dek sırtımda hissetmeye devam ettim. Uzun, sivri bir iğne sırtıma batırılıyordu sanki, Paul Smith marka takımımın pahalı kumaşını delip geçerek sırtımda derin izler bırakıyordu.

Dar merdivenlerden yukarıya doğru çıkarken düşüncelerimi toparlamaya çalıştım.

Acaba ona karşı bir şeyler demeli miydim? "Ne diyorsunuz siz?" deyip somut bir açıklama mı talep etseydim? Söylediği şeyler, nasıl düşünürsem düşüneyim, hiç hatırlamadığım bir konuda haksız suçlamalardı çünkü.

Ne var ki bunu yapamadım. Neden acaba? Sanırım korkmuştum. Gerçekte ben olmayan bir başka benin, üç yıl önce "su kıyısı bir yerde" bir kadına –muhtemelen tanımadığım birine – yaptığı korkunç şeylerin ne olduğunun açığa çıkmasından korkmuştum. Yine, içimdeki ama bilmediğim bir yanım, onun tarafından ortaya çıkarılabilirdi. Başıma bunların gelmesindense sessizce taburemden kalkmış, hiçbir neden olmadan maruz kaldığım (aklıma başka bir şey gelmiyor) şiddetli suçlamalara boyun eğerek oradan çıkmayı tercih etmiştim.

Peki uygun hareket bu muydu? Eğer aynı şey bir kere daha başıma gelirse o zaman yine aynı şekilde mi davranırdım?

Acaba o "su kıyısı" dediği yer neresiydi? O ifadenin tınısı da bir garipti. Kastettiği deniz miydi, göl müydü, nehir miydi, yoksa özel bir suyun toplandığı bir yer miydi? Üç yıl önce acaba ben hangi suyun kıyısındaydım ki? Hatırlayamadım. Üç yıl önce dediği zamanın ne zaman olduğunu da idrak edememiştim. Bana söylediklerinin tümü bir yandan somut şeylerken öte yandan son derece soyut şeylerdi. Sanki parça parça bakınca netti ama tümüne bakınca odağını kaybediyordun. Bu yabancılaşma sinirlerimi son derece germişti.

Her hâlükârda ağzımın içinde çok kötü bir tat kalmıştı. Yutmaya çalıştıkça yutamadığım, çıkarmaya çalıştıkça çıkaramadığım bir şey vardı. Yapabilseydim en basit haliyle sinirlenmek isterdim. Böylesine mantıksız ve nahoş bir durum neden benim başıma gelsindi ki? Ve o kadının bana bu şekilde davranmasının ne kadar düşünürsem düşüneyim, adil olduğunu söylemek zordu. O kadın bana seslenene dek son derece hoş ve sakin bir bahar akşamüzeriydi benim için. Ancak tuhaf bir şekilde kızamadım. Şaşkınlık ve kafa karışıklığı dalgaları, kızma hissini de tüm mantığı alıp, en azından bir süreliğine, bir yerlere götürmüştü.

Merdivenden çıkıp binanın önüne geldiğimde mevsim artık bahar değildi. Gökteki Ay da kaybolmuştu. Orası artık benim bildiğim cadde değildi. Cadde boyundaki ağaçlar da tanıdık değildi. Üstelik o ağaçların gövdeleri üzerlerine dolanmış kıvır kıvır tombul yılanlarla süslenmişti. Ağacın kabuğuna değen pullarından hışırtılar çıkıyordu. Kaldırım ayak bileğine dek bembeyaz külle kaplanmıştı ve orada yürüyen kadın ve erkeklerden hiçbirinin yüzü yoktu, boğazlarının derinliklerinden sülfür sarısı solukları çıkıyordu. Hava buz gibiydi; takım elbisemin yakasını kaldırdım.

"Kendinden utanmalısın!" demişti o kadın.